BARNBIBLIOTEKET
SAGA

BARNBIBLIOTEKET SAGA
1.

SVENSKA FOLKSAGOR

BERÄTTADE FÖR BARN

AF

FRIDTJUV BERG

FÖRSTA SAMLINGEN

MED 108 TECKNINGAR

AF

ELSA BESKOW, JENNY NYSTRÖM, V. ANDRÉN,
KARL ASPELIN OCH EDV. FORSSTRÖM

STOCKHOLM
SVENSK LÄRARETIDNINGS FÖRLAGSAKTIEBOLAG

STOCKHOLM 1899
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

Förna tider voro de stora icke så jäktade af sina bestyr, som de nu äro. De hade då mera lugn och ro att fantisera öfver lifvet och naturen, öfver människorna sådana de äro och sådana de böra vara. När mor satt vid spinnrocken med sin tös eller när far vandrade med sin gosse genom skogen, fingo de små höra äfventyr om allt hvad de sågo omkring sig. Det var såsom skalden säger:

Hvar en väg bar hän i fjärran, förde leden
vandringsmannen bort till någon sago-ängd;
enslig kvarn vid forsen, mossigt bo på heden,
sjö och strand förtalde äfventyr i mängd,
klippan, där hon öfver dälden står på stup,
milan med sin glöd i furu-moens djup.

Också nu fantisera nog de stora öfver lifvet och naturen. Det mesta de härom mena sig veta är i själfva verket endast mer eller mindre sannolika gissningar. Men dessa gissningar äro ofta så invecklade och svårfattliga, att deras tanke till slut vet sig hvarken ut eller in och därför allt emellanåt med glädje vänder tillbaka till sin barndoms enkla lekar.

Ack, ur trälbestyr
fantasien flyr
gärna bort till sina grynings-äfventyr,
lyckas då ibland
lossa sina band,
återse sin barndoms underland.

Och i barndomens land skola i alla händelser dessa fantasiens grynings-äfventyr lefva från släkte till släkte. Väl kan det hända, att därute i de vuxnas värld, under lifvets hvälfvande öden, en och annan blir så nedtryckt och förstelnad till sinnes, att han icke längre trifves i barndomsdiktens soliga lustgård utan betraktar allt hvad som inom dess port finnes såsom idel nonsens, joller och tokeri.

Men hur än därute lifvets öden hvälfva,
är därinom porten dikten glad och ung.
Drottningen därinne, det är sångens älfva;
Mytos, skalde-gossen, är därinne kung.
Fursten i vårt släktes barndoms-ålders värld
har i barnens rike än en tron och härd.

Och i barnens rike skola saga och sång alltid hafva sin trygga fristad.

Må de där förbli
med sitt feeri,
med sitt joller, nonsens, ljufva tokeri!
Må hon där förbli,
evigt ung och fri,
lifvets morgonrodnads poesi!

Än därinne finns
slottet, som du minns,
och där leker än den vackra sagoprins;
än i måneglans,
klädd i flor och krans
sångens älfva sväfvar där i dans.

Lilla Rosa och Långa Leda.

Det var en gång en kung och en drottning, som hade en enda dotter. Hon var liten och snäll och röd och hvit som en ros. Därför kallades hon också *Lilla Rosa* och var omtyckt af alla, som sågo henne.

Efter en tid blef drottningen sjuk och dog, och kungen sörjde henne mycket. Men så tyckte han synd om Lilla Rosa, att hon skulle vara utan huld och skydd, och för att hon skulle få en ny mor, beslöt han att gifta om sig. Där fanns då en änka, som mer än gärna ville bli hans drottning, och hon hade en dotter, som skulle bli ett bra sällskap åt Lilla Rosa, tänkte kungen. Änkan

var en elak och högfärdig trollpacka, och hennes dotter var inte en bit bättre, lång och led på alla vis; därför fick hon också heta Långa Leda. Men detta visste kungen ingenting om, utan han lät lura sig af trollpackans inställsamma tal, gifte sig med henne och lät henne med sin dotter flytta till kungsgården.

Här fingo nu Lilla Rosa och Långa Leda växa upp tillsamman. Alla, som sågo de båda styfsystrarna, förvånade sig öfver deras olikhet, ty lika god och vettig som kungens flicka var, lika stursk och dum var drottningens. Långa Leda och hennes mor märkte snart, att de voro illa omtyckta, men att Lilla Rosa var afhållen af hvar man. De blefvo därför mycket afundsjuka på henne och hittade på allt möjligt, som de trodde, att de kunde plåga henne med. Drottningens dotter behöfde aldrig lägga tu strån i kors utan fick gå och lata sig bäst hon gitte, och i stället måste Lilla Rosa uträtta båda flickornas sysslor. Men det kunde de inte göra henne olycklig med, ty hon var mild och undergifven, och huru svårt arbete hennes styfmor än satte henne till, så var hon lika glad och vänlig för det. Häröfver vardt drottningen ändå mera förargad, och ju mer Lilla Rosa försökte göra henne till lags, ju elakare och elakare vardt hon.

Så hände det sig en dag, att drottningen och hennes dotter gingo ned i trädgården och lustvandrade, och de hade då med sig Lilla Rosa, för att hon skulle vara till hands och passa upp dem, i fall de ville något. Rätt som det var, råkade de trädgårdsmästaren. Han stod vid ett träd och såg på en murken gren, som behöfde huggas bort. Men

sin yxa hade han glömt kvar långt borta i andra ändan af trädgården. Han ropade därför på sin dräng och befallde honom att gå efter yxan.

— Nej, det skall Rosa göra, sade drottningen.

— Å, inte passar sådant för en fin prinsessa, sade trädgårdsmästaren.

— Hvad för slag? skrek drottningen. Huru kan du understå dig att säga emot hvad jag har befallt? Vet du inte, att jag kan köra bort dig hvad dag som

helst? Och du, lata och olydiga varelse, fortsatte hon och vände sig till Lilla Rosa, har du inte gifvit dig af ännu? Du kunde ju ha varit tillbaka med yxan för länge sedan!

Innan hon talat till slut, hade Lilla Rosa redan sprungit bort till det ställe, där yxan låg. Men när hon kom fram, fick hon se, att tre hvita dufvor hade satt sig att hvila på yxeskaftet. Hon stack då ned handen i klänningsfickan, fick upp sitt frukostbröd, smulade sönder det och räckte åt dufvorna samt lockade på dem med sin allra mjukaste röst:

— Pullorna, pullorna små! Nu få ni allt lof att gå härifrån, för jag är tvungen att bära yxan till min styfmor.

Dufvorna åto ur hennes hand och hoppade villigt bort ifrån skaftet. Hon släppte då de öfriga smulorna på marken framför dem, tog yxan och sprang sedan med henne till sin styfmor. Men hon hade inte hunnit många steg, förr än dufvorna stucko sina hufvuden tillsamman och började öfverlägga om hvilken lön de borde gifva den snälla flickan, som hade varit så vänlig emot dem.

— Jag gifver, sade den första, att hon skall bli dubbelt så vacker, som hon redan är.

— Jag gifver, sade den andra, att hennes hår skall bli förvandladt i guldhår.

— Och jag, tillade den tredje, jag gifver, att hvar gång hon ler, så skall en röd guldring falla från hennes läppar.

Sedan dufvorna talat detta, lyfte de på vingarna och flögo sin kos. Men allt gick i fullbordan just så som de hade sagt. När Lilla Rosa kom tillba-

ka, blefvo både drottningen och Långa Leda och trädgårdsmästaren alldeles mållösa af häpnad, ty hon var dubbelt så vacker som förut, och hennes hår glänste som det klaraste guld. Och än mera häpna blefvo de, när hon räckte yxan åt trädgårdsmästaren, ty hon log då vänligt, och strax föll en röd guldring från hennes läppar.

Utan att säga ett ord gick drottningen in i kungsgården. Där tog hon Lilla Rosa i enrum och frågade, hvad det var, som hade händt. Men Lilla Rosa visste ingenting; hon hade endast lagat så, att tre stycken dufvor kommit bort ifrån yxeskaftet, och sedan hade hon sprungit med yxan, och då hade hon blifvit sådan, som hon nu var.

Drottningen grubblade mycket öfver detta. Hon gick hela dagen och såg, huru vacker Lilla Rosa var och huru hennes hår glänste och huru guldringarna kommo dansande, hvar gång hon log. Hon blef grön i synen af ilska och afundsjuka, och om natten kunde hon inte få en blund i sina ögon, ty hon låg hela tiden och grundade på, huru hennes egen dotter skulle kunna bli likadan som Lilla Rosa nu var.

Tidigt om morgonen skickade hon bud på trädgårdsmästaren och befallde honom, att han skulle lägga yxan på samma ställe, där den hade legat förra dagen, och själf skulle han hålla sig på samma ställe, där han då var. Trädgårdsmästaren bugade sig ödmjukt och lofvade att göra så, som hon sagt.

En stund därefter ropade drottningen på de båda flickorna, och så gingo de efter vanligheten ned och lustvandrade i trädgården. Rätt som det var, råkade de trädgårdsmästaren. Han stod vid

samma träd som förra gången och låtsade, som om där funnes en murken gren till, som borde huggas bort. Han ropade till sin dräng, att han hade glömt yxan i andra ändan af trädgården, och bad honom att genast gå efter henne.

— Nej, det skall min dotter göra, sade drottningen.

— Å, inte passar sådant för en fin prinsessa, sade trädgårdsmästaren.

— Det blir som jag säger, svarade drottningen. Gå du, min snälla flicka, fortsatte hon och vände sig till Långa Leda, du skall få se, att du inte kommer att ångra det.

Långa Leda blef mycket förvånad öfver att *hon* skulle behöfva göra någon nytta, men så tänkte hon, att hon skulle få någon stor belöning, och därför gaf hon sig så småningom i väg. När hon kom fram till det ställe, där yxan låg, fick hon se, att tre hvita dufvor hade satt sig att hvila på yxeskaftet. Hon blef då förargad och schasade på dem och skrek:

— Packa er undan, era otäckingar, annars skola ni få se på annat! Hvem har gifvit er lof att sitta här och snaska till yxeskaftet, som jag skall ta i med mina fina händer!

I detsamma böjde hon sig ned på trädgårdsgången och tog en näfve grus och kastade det mot dufvorna. De hoppade undan och satte sig ett stycke längre bort i gräset. Långa Leda tog yxan och släpade den bakefter sig, medan hon gick tillbaka till sin mor. Men hon hade inte hunnit många steg, förr än dufvorna stucko sina hufvuden tillsamman och började öfverlägga om, hvilken lön de borde gifva den stygga flickan, som varit så elak emot dem.

— Jag gifver, sade den första, att hon skall bli dubbelt så led, som hon redan är.

— Jag gifver, sade den andra, att hennes hår skall bli förvandladt till ett törne-ris.

— Och jag, tillade den tredje, jag gifver, att hvar gång hon skrattar, skall en stor, kall padda hoppa ut ur hennes mun.

Sedan dufvorna talat detta, lyfte de på vingarna och flögo sin kos. Men allt gick i fullbordan just så som de hade sagt. När Långa Leda kom tillbaka, blefvo både drottningen och Lilla Rosa och trädgårdsmästaren alldeles förfärade, ty hon var dubbelt så ful som förut, och hennes hår var som den värsta törnbuske. Och än mera förskräckta blefvo de, när hon slängde yxan åt trädgårdsmästaren, ty hon kunde inte låta bli att skratta, då hon tänkte på de stackars dufvorna, som hon hade schasat bort, och strax hoppade en stor, kall padda ut ur hennes mun.

Utan att säga ett ord tog drottningen sin dotter vid handen och gick strax in med henne i kungsgården, så att ingen skulle få se, huru hennes paddor hoppade. Och det säges, att efter den dagen hade både hon och hennes dotter inte svårt att hålla sig för skratt.

Styfmodern kunde nu inte längre lida att se Lilla Rosa för sina ögon. Att plåga henne tjänade just ingenting till, det hade hon sett; den enda hjälpen skulle vara, om hon kunde taga lifvet af henne. Natt och dag grubblade drottningen öfver huru detta skulle gå till. Uppenbarligen tordes hon inte göra det, ty då hade kungen blifvit ond och låtit straffa henne. Slutligen hittade hon på, huru hon skulle bära sig åt. Hon skickade i hemlighet efter en skeppare, som låg färdig med sitt fartyg att segla ut till främmande land. Honom lofvade hon guld och gröna skogar, om han ville hämta kungadottern om natten och fara ut med henne och sänka henne i hafvets djup. Skepparen svarade först tvärt nej, men drottningen tog då fram en stor påse med guldslantar, som han skulle få, om han bara ville göra henne denna lilla tjänsten. När skepparen såg det myckna guldet, kunde han inte längre stå emot utan lofvade till sist att uträtta hennes befallningar.

Nästa natt väckte drottningen Lilla Rosa, lät henne taga den tunga penningepåsen och skickade henne med den ut på skeppet. Så snart prinsessan kommit ombord, hissade skepparen seglen, och fartyget satte ut från land. Men på stranden stod drottningen, och hennes onda hjärta hoppade i henne af glädje.

Drottningen skickade Lilla Rosa ut på skeppet.

Men när skepparen kommit ut på villande haf, växte det upp en så svår storm, att skeppet blef slaget i spillror, och alla, som voro därpå, gingo till botten. Endast Lilla Rosa blef vid lif. Hon bars upp af vågorna, och de förde henne till en grön ö långt ute i hafvet och lade henne där på stranden.

När Lilla Rosa kände, att hon var oskadad, reste hon sig upp och vandrade inåt ön. Hon gick och gick, men några människor kunde hon hvarken höra eller se. Hon var alldeles ensam, och ingen annan föda hade hon än vilda bär och rötter, som växte i skogen.

En dag, när hon vandrade omkring på hafsstranden, hittade hon hufvudet och benen efter en liten hjortkalf, som de vilda djuren hade rifvit ihjäl. Köttet var ännu färskt, och Lilla Rosa tyckte, att falkarna och andra himmelens fåglar borde få godt däraf. Hon tog därför benranglet och satte det på en stång, så att det lättare skulle kunna ses och komma till nytta. Af detta arbete blef hon trött, och hon lade sig därför i gräset och sof en liten blund. Men hon hade inte sofvit länge,

förr än hon väcktes af en sång, som var så skön, att hon till att börja med inte rätt kunde fatta, huru skön den var. Hon lyssnade länge till den fagra sången och menade, att hon drömde, ty någonting så smältande ljufligt hade hon aldrig kunnat tänka sig. Hon såg sig omkring och märkte då, att benranglet var borta; det hade blifvit förvandladt till en grönskande lind, och hjorthufvudet hade blifvit till en liten näktergal, som satt öfverst i lindens krona. Men hvart endaste litet lindelöf klingade på ett sällsamt vis, så att tonerna gåfvo ett underbart samljud,

och den lilla näktergalen satt därinom och slog sina slag så skönt, att prinsessan nästan trodde, att hon var i himmelen.

Efter den dagen tycktes det henne icke längre så svårt att vara ensam på den gröna ön, ty när hon blef sorgsen, behöfde hon bara gå till den spelande linden, och då blef hennes hjärta gladt igen. Dock kunde hon inte glömma sitt hem, utan ofta satte hon sig under linden och blickade med stor längtan utåt hafvet och såg, huru böljorna vandrade långt bort, dit hon ej kunde komma.

En dag, när hon satt under linden, såsom hennes sed var, fick hon se ett präktigt skepp, som seglade fram öfver hafvet. På detta skepp voro många raska män, och deras höfding var en ung kung, som var ute på äfventyr. När de kommo närmare ön, fingo de höra den ljufliga sången, som klingade öfver vattnet. Männen tänkte då, att det måtte vara ett förtrolladt land, och de bådo genast kungen, att han skulle lägga om rodret och laga så, att de med första komme bort från detta farliga ställe. Men han svarade, att han först ville veta, hvar den underbara sången kom ifrån. Han styrde därför sitt skepp mot ön och sprang i land. Han gick efter ljudet, och när han fick höra lindens spel och näktergalens sång, blef han underlig till mods, och det tycktes honom, som om han aldrig förr hade hört något så skönt och ljufligt.

Men ändå underligare blef han till sinnes, när han kom fram, ty under den grönskande linden satt en ung flicka, hvars hår glänste som guld och hvars ansikte var rödt och hvitt som den skäraste ros. Kungen hälsade den vackra flickan och frågade, om

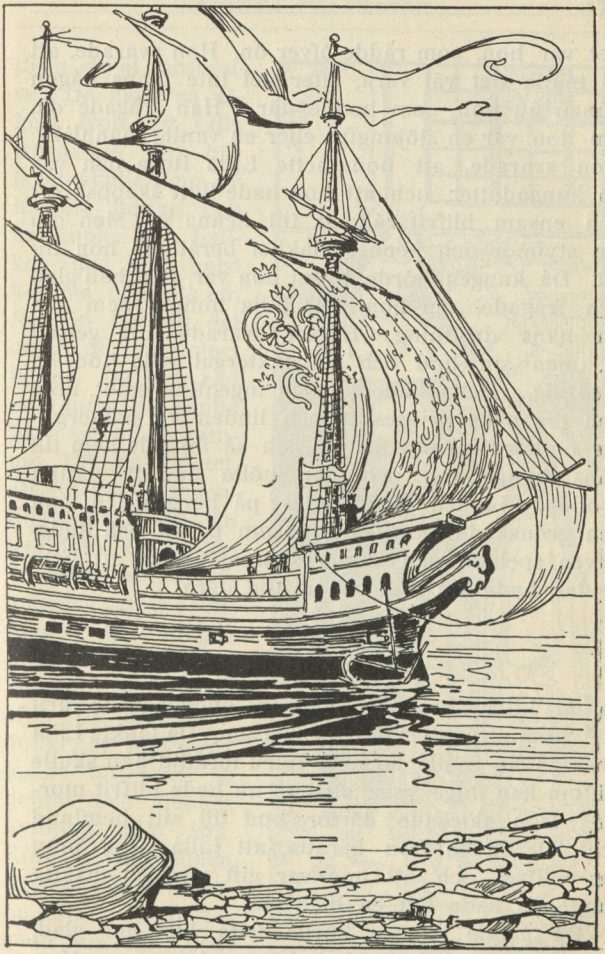

»Han styrde därför sitt skepp mot ön.»

det var hon, som rådde öfver ön. Hon svarade, att så måtte det väl vara, efter det inte fanns någon annan än hon, som bodde där. Han frågade då, om hon var en sjöjungfru eller en vanlig människa. Hon svarade, att hon hette Lilla Rosa och var en kungadotter, och att hon hade lidit skeppsbrott och ensam blifvit räddad till denna ö. Men om sin styfmor och hennes elakhet berättade hon intet. Då kungen hörde, hvem hon var, blef han glad och frågade, om hon ville följa honom hem och bli hans drottning. Härtill svarade hon genast ja, men sin lind och sin näktergal ville hon ha med sig. Detta hade kungen ingenting emot, utan han tog både prinsessan och linden och näktergalen ombord på sitt skepp, och så foro de hem till hans kungaborg, och där höllo de ett ståtligt bröllop. Linden planterades på borggården, och den grönskade där lika bra som på ön, och lindelöfven spelade, och näktergalen sjöng, så att hela nejden hade sin lust och glädje däråt.

*

När Lilla Rosa och den unga kungen hade varit gifta ett par år, fingo de en son. Då tänkte Lilla Rosa på sin gamle far och huru förnöjd han skulle bli, om han finge veta, att han nu hade blifvit morfar. Hon skickade därför bud till sitt hemland och lät budbäraren berätta, att Lilla Rosa ännu var i lifvet, och att hon var gift med en mäktig kung och hade fått en liten son.

Då gamle kungen hörde detta, blef han glad, och allt hans folk fröjdade sig med honom. Men gamla drottningen och hennes leda dotter blefvo

ifrån sig af förargelse. De hade så säkert trott, att Lilla Rosa vid det här laget skulle ligga på hafvets botten, och nu kunde hon hvilken dag som helst komma och tala om för sin far allt det onda, de hade gjort henne. De lade råd om huru de skulle bära sig åt och kommo till det slutet, att nu kunde ingenting annat hjälpa än trolldom. Då de hade blifvit sams härom, gick gamla drottningen till kungen och sade, att hon längtade så mycket efter sin kära styfdotter, att hon strax måste fara och se henne och hennes nyfödda lilla son. Kungen var belåten härmed och bad henne hälsa. Därpå lagade hon sig i ordning och reste.

När hon kom

fram, blef hon på det hjärtligaste mottagen, ty unga kungen visste intet om hennes falskhet, och Lilla Rosa ville inte längre tänka på det onda, hon gjort. Själf ställde hon sig också mycket vänlig och talade alla möjliga vackra ord. Efter en tid sade hon, att nu måste hon hem till sitt igen, men innan de skildes åt, ville hon gifva lilla Rosa en liten minnesgåfva, som hon hade haft med sig. Hon tog i detsamma fram ett fint linne, som var af silke och sömmadt med guld i hvarendaste fåll. Lilla Rosa tänkte icke på något svek utan tackade för gåfvan, men styfmodern log i sitt falska hjärta, ty hon visste väl, att hennes gåfva var förtrollad.

Några dagar sedan gamla drottningen hade farit sin väg, tog Lilla Rosa fram det dyrbara linnet, strök på tyget och beundrade de vackra sömmarna. Rätt som det var fick hon också lust att profva, huru det passade. Knappt hade hon dock dragit det öfver sig, innan hon omskapades till en gås, som flög ut genom fönstret och kastade sig i hafvet. Men som hon hade gyllene hår, så fick gåsen gyllene fjädrar. I samma ögonblick slutade linden att spela, och näktergalen tystnade med sin sång, och alla i kungsgården stannade midt i sina sysslor och frågade hvad det var, som hade händt. Då de kommo till drottningens rum, låg det fina linnet på golfvet, men henne själf kunde de ingenstädes finna. Det blef snart kunnigt, att drottningen var försvunnen, och det blef då en stor sorg och bedröfvelse både i kungsgården och i hela riket. Mest af alla sörjde unga kungen, Lilla Rosas man, och han ville aldrig låta trösta sig.

Men om nätterna, när månen sken och kungens öfverfiskare hade rott ut på hafvet för att vittja

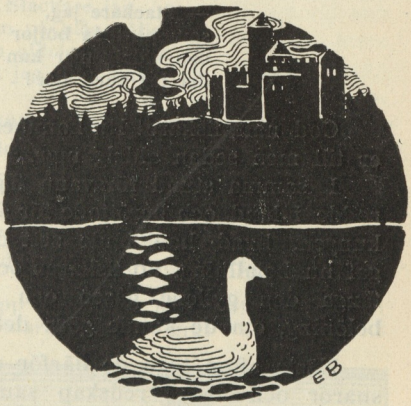

sina nät, fick han se en vacker gås med gyllene fjädrar, som låg och gungade på böljorna. Han och hans hjälpare undrade mycket häröfver och tyckte, att det var ett märkvärdigt tecken. En natt sam gåsen sakta fram till fiskaren och började samtala med honom. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Huru står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

När fiskaren hörde detta och kände igen sin drottnings röst, blef han underlig till mods och svarade:

— Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackare jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God natt, fiskare! Nu kommer jag här två gånger till men sedan aldrig mer.

I samma stund försvann fågeln, men fiskaren rodde i land och berättade för sin herre, den unga kungen, hvad han hade sett och hört. Kungen gaf nu befallning, att fiskaren och hans män skulle fånga den gyllene gåsen och lofvade dem stor belöning, om de kunde göra detta.

Nästa afton togo de därför med sig en mängd snaror och andra redskap samt gåfvo sig ut på hafvet för att vittja sina nät. När så månen hade gått upp, kom den gyllene gåsen åter simmande öfver böljorna fram till deras båt. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Huru står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

Fiskaren svarade:

— Där hemma på kungsgården står illa till

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackare jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God natt, fiskare! Nu kommer jag här en gång till men sedan aldrig mer.

Vid dessa ord ville gåsen draga bort. Men fiskaren och hans män voro till reds och kastade sina snaror öfver henne. Då blef hon mycket ängslig och slog med vingarna och skriade sorgligt:

— Släpp snart eller håll bra!
Släpp snart eller håll bra!

I detsamma skiftade hon hamn och tog många olika skepnader, så att hon än blef till ormar, än till drakar och än till andra grymma och farliga djur. Då blefvo männen rädda för sina lif och släppte snarorna, så att fågeln kom undan. Fiska-

ren lät ro båten i land och gick upp till kungen samt berättade för honom, huru deras försök hade aflupit. Konungen blef häröfver mycket nedslagen och sade, att de inte skulle hafva låtit skrämma sig af en synvilla. Han lät därefter göra i ordning nya och starkare snaror för att fånga den gyllene gåsen och tillsade fiskarne, att de nästa gång måste hålla bättre fast, ty komme gåsen äfven nu undan, så skulle de alla utan förskoning mista lifvet.

Tredje natten, när månen var uppgången, rodde de åter ut på hafvet för att vittja sina nät. De väntade länge, men ingen guldgås syntes till. Ändtligen kom hon dock farande fram öfver vågorna och sam bort till deras båt. Hon böjde sin vackra hals till hälsning och sade:

— God kväll, fiskare! Hur står det till där hemma på kungsgården?

Spelar min lind?
Sjunger min näktergal?
Gråter min lille son?
Gör min herre sig någonsin glad?

Fiskaren svarade:

— Där hemma på kungsgården står illa till.

Din lind spelar inte.
Din näktergal sjunger inte.
Din lille son gråter både natt och dag.
Din herre gör sig aldrig någonsin glad.

Då suckade den vackra gåsen och tycktes vara mycket sorgsen. Hon sade:

— Stackare jag,
som på blåa böljor far
och aldrig mer kan bli
det jag varit har!

God' natt, fiskare, nu kommer jag aldrig, aldrig mer.

Vid dessa ord ville gåsen draga bort. Men fiskaren och hans män voro till reds och kastade sina snaror öfver henne. Då blef hon mycket ängslig och slog med vingarna och skriade sorgligt:

— Släpp snart eller håll bra!
Släpp snart eller håll bra!

I detsamma skiftade hon hamn och tog många olika skepnader, så att hon än blef till ormar, än till drakar och än till andra grymma och farliga djur. Männen blefvo rädda för sina lif, men ännu mera fruktade de för kungens vrede, och de höllo därför troget fast i snaran. Slutligen lyckades de sålunda att fånga den gyllene gåsen. De rodde i land och förde henne upp till kungen. Han blef glad och lät noga vakta henne, så att hon ej ånyo skulle kunna flyga bort. Men fågeln var tyst och purken och ville inte tala, och så vardt kungen än mera olycklig än han hade varit på den tiden, då han trodde, att hans drottning var död. Han stängde sig inne

och gaf befallning om, att alla, som kommo på besök, skulle visas bort. Ty han kunde inte vara i någons sällskap, så ledsen var han.

Någon tid därefter hände det sig, att en gammal kvinna kom gående till kungsgården och bad att få tala vid kungen. Vakten svarade, att det gick inte för sig, ty kungen var så bedröfvad, att han inte kunde samspråka med någon.

— Ja, det vet jag, sade kvinnan, men det är just därför, som jag är kommen hit.

Vakten betraktade henne nogare och kunde då märka, att hon inte var som folket är mest. Hon såg ut just som en älf-kvinna, tyckte han, en sådan där som bor under jorden, och det vore inte så godt att veta, hvad hon kunde och

inte kunde. Han bad därför kvinnan vänta och gick in till kungen och sade:

— Herre konung, det står en gammal kvinna där ute, som säger, att hon är kommen för att hjälpa dig ur din stora sorg och bedröfvelse. Hon ser ut som en af de underjordiska; kanske hon kan ge dig något godt råd.

Kungen bad honom genast föra henne in. Han gjorde så, hon neg ödmjukt, och kungen frågade, hvad det var hon ville.

— Herre konung, svarade hon, jag har hört sägas, att din drottning har blifvit förvandlad till en gyllene gås, och att du sörjer både natt och dag öfver denna svåra olycka. Nu har jag kommit hit för att lösa hennes förtrollning och gifva dig din gemål tillbaka, men då måste du också lofva att göra mig en tjänst, som jag ber dig om.

— Säg strax hvad det är, sade kungen; allt hvad du vill skall jag göra, bara det på något sätt står i min makt.

— Jo, det är så, fortsatte kvinnan, att jag har mitt hem inne i berget, som ligger på andra sidan om den svarta floden. Men där uppe på berget ofvanför oss gå dina kreatur i bet, och mina små barn få aldrig någon fred för deras myckna trampande och råmande. Nu ber jag dig, att du måtte låta dina män lägga en stenmur rundt omkring berget, så att ditt få icke längre kommer upp på vårt tak och oroar oss.

— Det är en billig begäran, sade kungen, och den skall jag gärna uppfylla. Men säg mig nu också, hvad du kan göra för mig!

— Först skall du få veta rena sanningen, sade älfkvinnan. Och så började hon berätta om gamla

drottningen och om huru mycket ondt hon hade gjort Lilla Rosa, och huru hon nu senast hade gifvit henne det förtrollade linnet, som var skulden till hela olyckan.

Kungen kunde inte tro sina öron.

— Det är inte möjligt, sade han, att den snälla gamla drottningen kan ha gjort något så illa!

— Du tog väl noga vara på det vackra linnet, som låg kvar i kammaren den dagen, då du sista gången såg din drottning? frågade kvinnan.

— Ja, det gömde jag väl, svarade kungen.

Han tog fram det och lämnade det åt kvinnan.

— Låt oss nu strax gå till det rummet, där du håller guldgåsen innestängd! sade hon.

De gjorde så. Kungen låste upp dörren, och älfkvinnan gick rakt fram till gåsen och drog linnet öfver hennes hals. Då löstes förtrollningen, Lilla Rosa återfick sin rätta skepnad, och i stället för den gyllene gåsen stod där en underskön kvinna med guldgult hår. I samma ögonblick började linden åter spela, och näktergalen sjöng i dess topp, så att det var en lust och glädje däråt. Alla i kungsgården släppte sina sysslor och kommo springande för att hälsa sin drottning, och det vardt en stor fröjd öfver hela landet. Kungen tackade älfkvinnan för hennes hjälp och sände genast sina män med henne för att fullgöra hans löfte. De byggde en hög mur rundt omkring hela berget, och från den tiden behöfde kvinnan och hennes små barn icke längre oroas af kunga-kornas trampande och råmande ofvanpå hennes tak.

Men nu skulle den elaka styfmodern straffas. Man stod inte till svars med annat, sade unga

»En var det, som inte blef glad.»

kungen, ty ingen visste, hvad otyg hon härnäst kunde hitta på. Han och Lilla Rosa gjorde sig därför i ordning och foro till gamla kungen, som var Rosas fader. När han fick se dem, vardt han så glad, att han blef som ung på nytt. Och hela hans rike fröjdade sig med honom, ty alla hade hört, att Lilla Rosa hade varit förtrollad till en gås, och de hade sörjt mycket däröfver. Men *en* var det, som inte blef glad, och det var gamla drottningen, ty hon kunde väl förstå, att hennes falskhet nu var upptäckt, och att hennes tid var ute. Unga kungen talade om, huru hon hade burit sig åt mot Lilla Rosa från början till slut, och Lilla Rosa kunde inte neka till, att det var sant allt ihop, fast hon inte själf hade velat säga det åt någon. När gamla kungen fick riktigt reda på huru det var, blef han mäkta vred och dömde drottningen till döden. Men Lilla Rosa bad så vackert för sin styfmoders lif, att han slutligen lät nåd gå för rätt och i stället låste in den elaka människan i fångatornet. Och ensam skulle hon inte behöfva vara, ty Långa Leda, som hade varit med om allt det onda, hon gjort, sattes dit, hon också. Och där skulle de sitta i hela sin tid och tänka på alla sina elakheter

Men unga kungen och Lilla Rosa återvände till sitt eget rike. Och där står allt väl till, ty där spelar linden, och där sjunger näktergalen; där gråter lilla prinsen hvarken natt eller dag, och där gör unga kungen sig alltid glad.

Vallpojken och älfvekungen.

Det var en gång en fattig pojke, som inte hade någon huld och skyld här i världen. Hans mor hade dött allaredan när han var liten, och hans far hade gift om sig. Sedan hade hans far också dött, och nu hade han ingen annan att hålla sig till än sin styfmor. Men hon var en snål och elak människa, som hvarken unnade honom att få något i sig eller något på sig. Den stackars pojken fick därför sitta illa emellan. Hela långa dagen måste han gå i skogen och valla fä, och aldrig fick han så mycket som ett skapandes grand utom en liten beta bröd på morgonen,

när han gick ut, och på kvällen, när han kom hem.

En vacker dag på sommaren hade styfmodern gått bort utan att lämna fram någon mat alls. Pojken måste drifva i väg alldeles fastande, och ute i skogen kunde han inte hitta något att äta. Han fick därför gå och svälta. Framåt middagen vardt han mycket hungrig och grät bitterligen. Men när han gråtit en stund, gick han bort till en grön kulle, som han hade för sed att hvila sig på, när solen gassade för hett om sommaren. Där brukade alltid annars vara svalt och daggigt under de löfviga träden, men i dag var daggen borta, marken var torr och gräset tilltrampadt. Vallpojken tyckte, att detta var märkvärdigt, och undrade, hvem det kunde vara, som hade trampat ner gräset på det sättet.

Bäst han satt och undrade häröfver, fick han ögonen på något, som låg i gräset ett stycke därifrån och glimmade emot solen. Han sprang dit för att se efter. När han tog upp det, såg han, att det var ett par små, små skor af det

allra hvitaste glas. Han vardt nu så förtjust, att han alldeles glömde bort sin hunger, och hela dagen i ända lekte han sedan med de små vackra glas-skorna.

Om kvällen, när solen gick i skog, lockade han sina kor och dref dem till bys. Men när han kom ett stycke på vägen, mötte han en liten, liten pys.

— God kväll! hälsade den lilla pysen.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat mina skor, som jag i morse tappade i gröngräset? frågade den lilla pysen.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mig få behålla dem! Jag har tänkt ge dem åt min styfmor, så får jag kanske litet mat, när jag kommer hem.

Pysen blef nu ledsen och började be så innerligen vackert.

— Å, söta du, ge mig mina skor, sade han, en annan gång skall jag göra dig en tjänst igen.

Pojken tyckte, att det var synd om honom, och till sist gaf han ifrån sig de små skorna. Den lille vardt då glad, nickade vänligt och sprang strax sina färde.

Vallpojken lullade nu ihop sitt fä och gaf sig på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan litet skumt, och styfmodern var ond på honom, för att han kom så sent.

— Alltid skall du gå och söla, så att jag får sitta uppe halfva natten och mjölka! skrek hon. Det står gröt kvar i fatet, ät nu och packa dig i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken tordes inte säga ett ord till sitt försvar utan åt den smula gröt, som fanns kvar, och smög

sig sedan bort till hö-skullen, där han brukade ligga och sofva. Men hela natten drömde han inte om något annat än om den lilla pysen och hans små glas-skor.

Tidigt på morgonen, innan solen sken på skogstopparna, väcktes pojken af det vanliga ropet:

— Opp med dig, din latmask, det är ljusan dag, och kräken skola väl inte stå och hungra för din skull!

Pojken for strax upp, fick sig en beta bröd och lullade sitt få i vall. Men det bröd, han fått, räckte inte långt, och i skogen fanns ingenting att äta. Framåt middagen vardt han därför mycket hungrig och grät bitterligen. Men när han gråtit en stund, gick han bort till den gröna kullen, där det alltid brukade vara så svalt och skuggigt. Men i dag var daggen borta, marken var torr, och gräset var ändå mera tilltrampadt än dagen förut.

Pojken tyckte, att detta var märkvärdigt, och undrade, om det kunde vara den lilla pysen med glas-skorna, som hade varit där igen. Bäst han satt och undrade öfver detta, fick han ögonen på något, som låg i gräset ett stycke därifrån och lyste rödt i solen. Han sprang dit för att se efter. När han tog upp det, såg han, att det var en liten, liten toppmössa, och hela toppmössan var röd, och små gyllene klockor voro fästade rundtomkring henne på alla sidor. Pojken vardt nu så förtjust, att han alldeles glömde bort sin hunger, och hela dagen i ända lekte han sedan med den lilla vackra toppmössan.

Om kvällen, när solen gick i skog, lockade han sina kor och dref dem till bys. Men när han kom ett stycke på väg, mötte han en liten, liten flicka, som var den vackraste man kunde se.

— God kväll! hälsade den lilla flickan.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat min toppmössa, som jag i morse tappade i gröngräset? frågade den lilla flickan.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mig få behålla henne! Jag har tänkt ge henne åt min styfmor, så får jag kanske litet mat, när jag kommer hem.

Flickan blef nu ledsen och började be så innerligen vackert.

— Å, söta du, ge mig min mössa, sade hon, en annan gång skall jag göra dig en tjänst igen.

Pojken tyckte, att det var synd om henne, och till sist gaf han ifrån sig den lilla mössan. Flickan vardt då glad, nickade vänligt och sprang strax sina färde.

Vallpojken lullade nu i hop sitt fä och gaf sig på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan litet skumt, och styfmodern stod och väntade på honom. Hon var mycket ond, för att han kom så sent.

— Alltid skall du söla, så att jag får sitta uppe halfva natten och mjölka! sade hon. Det står gröt kvar i fatet, ät nu och packa dig i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken tordes inte säga ett ord till sitt försvar utan åt den smula gröt, som fanns kvar, och smög sig sedan bort till hö-skullen, där han brukade ligga och sofva. Men hela natten drömde han inte om något annat än om den lilla flickan och hennes röda mössa.

Tidigt på morgonen, innan solen sken på skogstopparna, väcktes pojken af det vanliga ropet:

— Opp med dig, din latmask, det är ljusan dag, och kräken skola väl inte stå och hungra för din skull!

Pojken for strax upp och lagade sig att drifva vall. Men innan han gick, bad han sin styfmor om en beta bröd.

— Bröd! skrek den elaka människan, nej det blir då ingenting af. En sådan odåga som du är inte bröd värd!

Och det blef det också vid; det var ingen annan råd, än att pojken fick ge sig i väg utan mat. Ute i skogen kunde han inte heller hitta något att äta. Framåt middagen vardt han mycket hungrig och grät bitterligen. Men när han gråtit en stund, gick han bort till den gröna kullen. Där var marken ändå torrare än de förra dagarna, och gräset

var trampadt i stora rundlar. När pojken såg detta, rann det honom i sinnet, hvad han hade hört sägas om de små älfvorna, att de om sommarnätterna äro ute och dansa i det daggiga gräset. Han förstod då strax, att rundlarna måtte vara »älfveringar» eller »älfvedansar» och att den lille pysen med glas-skorna och den lilla flickan med toppmössan måtte höra till älfvefolket. Bäst han satt och tänkte på detta, kom han att stöta till något med foten. Det klingade till, där det låg i gräset. Pojken böjde sig ned och tog upp det. Det var en liten pingla. Pojken svängde henne sakta fram och tillbaka, och hon klingade då så ljufligt, att alla korna kommo rännande och ställde sig rundt omkring kullen för att lyssna. Pojken vardt nu så förtjust, att han alldeles glömde bort sin hunger, och korna glömde bort sitt bete. Så snart pojken slutade klinga, gingo korna sin väg igen, men hela dagen i ända lekte pojken sedan med den lilla vackra pinglan.

När det led mot kvällen och solen stod jämns med skogstopparna, lockade pojken på sina kräk och lagade sig i ordning att gå hem. Men korna ville helst gå och beta, och han måste därför ropa och lulla en lång stund.

— Kanske lyda de hellre den lilla pinglan, tänkte han för sig själf.

Han tog därför fram sin bjällra och svängde henne sakta fram och tillbaka, medan han gick utåt vägen. Hon började klinga, och genast kom skälle-kon löpandes efter honom, och efter henne kommo alla de andra, så fort de kunde. Då vardt vallpojken glad i hågen.

— Det var en pingla, som är pengar värd,

tänkte han. Efter den här dagen skall jag väl slippa bannor af min styfmor, för att jag inte är hemma i tid. Bara nu ingen pys eller flicka kommer och vill ta pinglan ifrån mig!

Men bäst han gick och var rädd att få se pysen eller flickan igen, mötte han en liten, liten gubbe.

— God kväll! hälsade den lilla gubben.

— God kväll igen! hälsade vallpojken tillbaka.

— Har du hittat min pingla, som jag i morse tappade i gröngräset? frågade den lilla gubben.

— Ja, det har jag, svarade vallpojken, men kära du, låt mig få behålla henne, ty då kan jag få ihop kräken litet fortare och komma hem litet tidigare och slippa så mycket bannor och kanske få litet mera mat också.

Gubben blef nu ledsen och började be så innerligen vackert.

— Å, söta du, ge mig min pingla tillbaka, sade han, en annan gång skall jag göra dig en tjänst igen.

— Nej, svarade vallpojken, här hjälpa inga söta du. Jag är minsann inte så dum, som du tror. I förgår hittade jag ett par glas-skor, och dem lockade en liten pys ifrån mig. I går fick jag fatt på en toppmössa, och den gaf jag åt en liten flicka. Nu kommer du också och vill ta ifrån mig den här lilla pinglan, som är så bra att locka kräken med. Andra hittare få hittelön, de, men jag får aldrig något, jag.

— Utan pinglan kan jag inte lefva, sade gubben; mister jag den, så mister jag all min makt. Men ger du mig henne inte godvilligt igen, så kan

»Å, söta du, ge mig min pingla tillbaka.»

jag inte ta henne ifrån dig, så älfvekung jag också är.

— Ja, det är väl synd om dig då, svarade pojken. Med mig blir det väl alltid någon råd, jag har redt mig utan pinglan tills i dag och får väl göra så i morgon med. Här har du, men tappa inte bort henne mer, och säg också till din pys och din flicka, att de hålla litet bättre reda på sina glas-skor och sina toppmössor en annan gång!

— Nej, stopp nu litet, sade gubben, vi äro inte så otacksamma, som du tror heller. Här skall du få en bjällra, som är lika bra att locka kräken med som den andra, och så skall du till på köpet få önska dig tre önskningar, hvilka du vill. Men tänk nu noga efter, hvad du vill önska!

— Nå, det var hederligt, sade pojken; bjällran skall du ha tack för, och önskningarna behöfver jag inte grunda länge på. Först önskar jag, att jag skall bli kung. Sedan önskar jag, att jag skall få en stor kungsgård. Och till sist önskar jag, att jag skall få en vacker prinsessa till drottning på min stora kungsgård.

— Det var inte småsmulor, det där, sade älfvekungen, men det jag har lofvat, det skall jag också hålla. Du får ge dig till tåls litet, så skall du få allt ihop. Men då måste du också lägga noga märke till hvad jag nu säger dig. I natt, när alla ligga och sofva, skall du stå upp och gå hemifrån. Norrut skall du vandra, rakt fram ända tills du kommer till en kungsgård. Stoppa på dig bjällran, och ta väl vara på henne! Här har du en pipa af ben. Kommer du i någon nöd, så blås bara i henne! Råkar du i än värre nöd, så blås ett tag till! Men kommer du tredje gången i nå-

gon svår farlighet, så bryt sönder pipan! Då skall jag komma och hjälpa dig, såsom jag har lofvat.

Vid dessa ord nickade gubben vänligt, och i samma stund var han försvunnen. Pojken pinglade med sin nya bjällra, fick strax korna med sig och gaf sig med dem på hemvägen. När han kom till gården, var det allaredan litet skumt, och styfmodern stod ute på backen och väntade. Så fort hon fick se honom, rusade hon fram och började slå honom det värsta hon kunde.

— Gjorde jag rätt, så borde jag köra af med dig med samma, skrek hon, du gör inte skäl för all den gröten, du äter. Stryk, det är det enda, som du har förtjänt, och det skall du också få, och det så pass, så att du inte glömmer det, så länge du lefver.

Pojken tänkte ett ögonblick på att ta och prófva sin benpipa, men så tyckte han, att det ju inte var någon fara å färde ännu så länge, och han lät därför styfmodern hålla på. När hon slagit sig trött, sade hon:

— Packa dig nu strax i säng, så att du i morgon bittida kan komma upp med annat folk!

Pojken lofvade i sitt stilla sinne, att hon hädanefter aldrig mer skulle behöfva ha besvär med att väcka honom om morgnarna. Han smög sig tyst upp på höskullen och lade sig att sofva. Men det blef inte mycket med hans sömn, ty han drömde hela tiden om den lille gubben och om hans pinglor och pipor och om kungsgårdar och prinsessor och om alla möjliga farligheter och äfventyr.

*

Vid midnattstid, långt innan tuppen gol, steg pojken upp. Han kände väl efter, att han hade sin bjällra och sin pipa i behåll, vände sig sedan rätt åt norr och började sin färd. Han vandrade utan rast och ro öfver berg och dal, och två gånger gick solen ned och två gånger gick hon upp, medan han ännu var på vägen.

På tredje dagen, fram mot kvällen, kom han ändtligen till ett kungaslott, som var så stort, att han aldrig hade kunnat drömma om någonting så stort. Hvart han såg, var det torn och portar och trappor af marmorsten. Han gick rundt omkring och beskådade det på alla kanter. Så fick han på baksidan se en liten dörr, som såg ut att vara köksingången. Han tog mod till sig

och gick in. Där var mycket riktigt kungens kök, köksmästaren stod framför spiseln och hade ett stort hvitt förkläde på sig, och kungens köksor sprungo fram och tillbaka och hade mycket brådt om för att få kungens kvällsmat i ordning. Pojken strök mössan af sig och hälsade god kväll. Alla köksorna vände sig om och tittade på honom, och köksmästaren kom fram och frågade, hvad han ville. Pojken bockade sig och undrade, om det

kanske kunde finnas någon tjänst åt honom där i huset.

— Det kommer an på hvad du duger till, svarade köksmästaren.

— Jo, jag kan valla fä, sade pojken.

— Då kommer du alldeles som du vore efterskickad, sade köksmästaren, ty just nu behöfver kungen en vallpojke för sina får. Men det går väl för dig som för alla de andra, kan jag tro, att du mister ett får hvarenda dag, som du har dem.

— Nej, det tror jag allt, du kan vara lugn för,

svarade pojken; jag har vallat mången god dag, och aldrig har jag satt bort något kräk, som jag haft att se till.

— Ja, det vore bra det, sade köksmästaren. Jag skall tala vid öfverste fävaktaren, så kan du få börja i morgon bittida. Vi få då se, huru det lyckas för dig.

Köksmästaren gjorde som han sagt, och öfverste fävaktaren svarade strax ja.

— Det var ju en god början, tänkte pojken vid sig själf; kungariket och prinsessan komma väl med tiden de också, bara vi ge oss till tåls.

Han fick sig ett mål mat och lade sig sedan att sofva. Tidigt på morgonen steg han upp och dref kungens får till skogs. Fram på middagen hittade han en liten grön och skuggig kulle, där det var bra att vara. Bra matsäck hade han också i väskan, och älfvekungens pingla och benpipa hade han i fickan. Allt emellanåt tog han upp pinglan och svängde henne sakta fram och tillbaka, och huru långt borta fåren än voro, kommo de strax löpande och ställde sig rundt omkring honom. När det led emot kvällen, räknade han dem, och han fann då, att inte så mycket som ett enda hade kommit bort. Han vardt häröfver hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor.

När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren och undrade, om kungen skulle märka honom. Kungen såg han inte till, men i stället fick han i ett af fönstren se en liten vacker flicka, som stod och lyssnade till hans kvintilerande. Han förstod, att det var prinsessan, och blef helt varm under tröjan, men han låtsade om ingenting utan dref

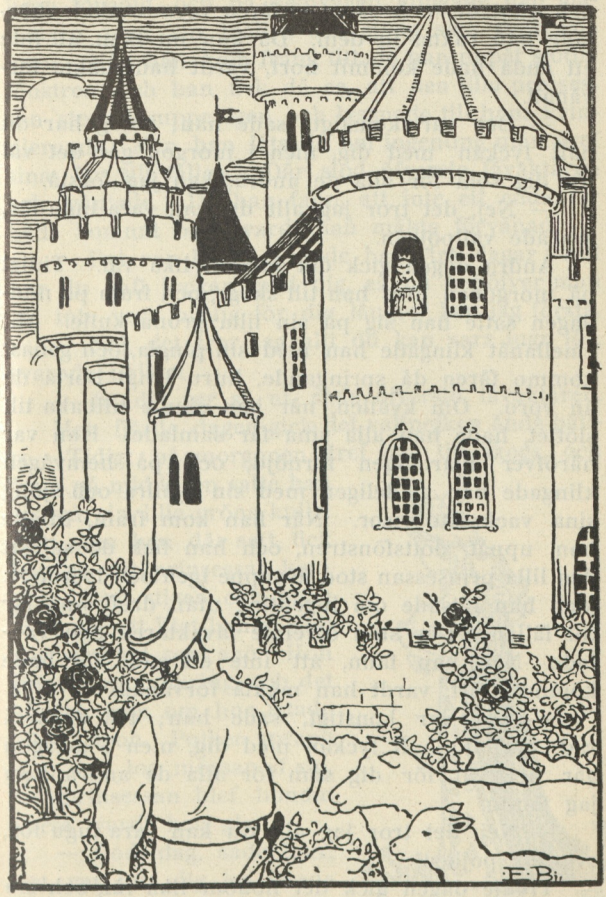

»Han fick se en liten vacker flicka.»

sina får till fållan. Där stod öfverste fåvaktaren och väntade, och så snart fåren voro samlade, började han räkna in dem. Då han nu fann, att inte ett enda hade kommit bort, vardt han mäkta förvånad.

— Det var konstigt, sade han; i dag har du haft lyckan med dig, men i morgon går det väl för dig som för alla de andra, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade vallpojken.

Andra dagen gick det honom lika väl. Tidigt på morgonen dref han till skogs, och fram på middagen satte han sig på sin lilla gröna kulle. Allt emellanåt klingade han med sin pingla, och genast kommo fåren då springande, huru långt borta de än voro. Om kvällen, när han skulle tillbaka till slottet, hade han alla sina får samlade. Han var häröfver hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor. När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren, och han fick då se, att den lilla prinsessan stod däruppe igen och lyssnade. Men han låtsade om ingenting utan dref sina får till fållan. Där stod öfverste fåvaktaren och väntade. När han fann, att inte ett enda får hade kommit bort, vardt han mäkta förvånad.

— Det var konstigt, sade han; två dagar i rad har du haft lyckan med dig, men i morgon går det väl för dig som för alla de andra, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade pojken.

Tredje dagen gick det honom lika väl, och om kvällen, när han skulle tillbaka till slottet, hade

han alla sina får samlade. Han var häröfver hjärteligen förnöjd, och på hemvägen klingade han gladeligen med sin bjällra och sjöng sina vackraste visor. När han kom fram, tittade han uppåt slottsfönstren, och han fick då se, att den lilla prinsessan stod däruppe igen och lyssnade till hans kvintilerande. Men han låtsade om ingenting utan dref sina får till fållan. Där stod öfverste fävaktaren och väntade. Då han fann, att inte ett enda får hade kommit bort, vardt han mäkta förvånad.

— Det var konstigt, sade han; tre dagar i rad har du haft lyckan med dig, så nu behöfver man väl inte vara orolig för dig längre, kan jag förstå.

— Nej, det tror jag allt du kan vara lugn för, svarade pojken.

— Ja, det ser så ut, sade öfverste fävaktaren.

Men fjärde dagen gick det vallpojken ändå bättre. Tidigt på morgonen dref han till skogs, och fram på middagen satte han sig på sin lilla gröna kulle. Rätt som han där satt, fick han se, att prinsessan kom gående på stigen och hade med sig ett litet lamm, som var så hvitt som snö. Hon tittade sig omkring, och det såg ut, som om hon letade efter någon. Pojken sprang upp och tog mössan af sig. Då prinsessan blef honom varse, vardt hon glad.

— God dag, sade hon; det var just dig jag letade efter. Det här är mitt lilla

lamm, som jag har fått af min far. Jag tycker det är synd, att det inte skall få vara tillsammans med alla de andra härute i den gröna skogen, men jag har inte vågat släppa det med, ty ända tills du kom, ha vargarna varit så svåra, att de tagit bort ett lamm hvar enda dag. Men nu har jag hört, att du skall vara en så duktig vallpojke, så att det inte längre är någon fara. Nu vill jag därför be dig vara snäll och ta hand om mitt lilla lamm och akta det väl, så att det inte kommer ut för någon olycka.

När vallpojken hörde dessa prinsessans ord, blef han så till mods, att han hvarken kunde tala eller svara. Men han tog i stället lammet på sin arm och strök det sakta öfver ryggen, och lammet visade ingen rädsla utan hyllade sig till honom alldeles som en hund hyllar sig till sin husbonde. Prinsessan förstod då, att han ville göra, som hon önskade.

— Tack skall du ha, sade hon. Jag ser, att ni ha blifvit vänner med samma. När du nu kommer hem i kväll, så skall du stanna litet på gården, så att jag får hälsa på mitt lilla lamm och se, huru det mår.

Därmed tog hon pojken i hand, sade farväl och gick tillbaka till slottet.

Men från den dagen hade pojken sin käraste lust i att vårda prinsessans lilla lamm. Ibland bar han det på sina armar, och ibland hoppade det vid hans sida, och han höll det för jämnan hvitt som snö och släppte det aldrig ur sikte. Hvar morgon tog han det med sig ut i gröna skogen, och hvar kväll, när han förde hem det igen, var prinsessan dem till mötes på gården för att smeka sitt lilla lamm. Och medan hon det

»Han tog lammet på sin arm».

gjorde, talade hon några vänliga ord med vallpojken och tackade honom, för att han hade vaktat och vårdat det så väl.

Så gingo några år i fred och ro. Pojken växte upp, och snart var han inte längre en liten vallarepojke utan i stället en ung, ståtlig vallareman. Under tiden växte hans lilla prinsessa upp, äfven hon, och blef den fagraste jungfru, som man någonsin kunde se. Någon så vacker och god som *hon* var det omöjligt att hitta, om man också letade både fjärran och när.

Men så hände det en dag en stor olycka — prinsessan var ett tu tre försvunnen. Det blef en gruflig uppståndelse, och alla började söka henne, det mesta de kunde. Kungen och drottningen och kammarherrarne och kammarfruarna och köksmästaren och köksorna och öfverste fävaktaren och vallaren — alla gingo de omkring och tittade efter henne. Innan kvällen kom, hade de letat igenom hvar enda vrå på hela slottet från tornvindarna ända ned till källaren, men inte så mycket som en skymt af den försvunna hade de kunnat upptäcka. Då vardt det en svår sorg och bedröfvelse, och om natten kunde ingen af dem sofva, så förtviflade voro de. Andra dagen började de leta igen, men det gick inte bättre då heller. Och tredje dagen gjorde de detsamma, men lika när voro de för det.

Slutligen begrep kungen, att prinsessan måtte ha blifvit bortröfvad af en jätte eller något annat troll. Han befallde därför, att det nu skulle vara slut med letandet, och att alla skulle gå tillbaka till sina sysslor. Men i stället skickade han ut

sändebud öfver hela sitt rike och i alla rikena rundt omkring också. Sändebuden redo på ståtliga hästar och hade stora basuner, och hvar de kommo till någon stad eller by, blåste de i basunerna, så att folk strömmade samman från alla kanter för att höra, hvad de hade att förkunna. När de på det sättet fått i hop en riktigt stor folksamling, drogo de fram en kungörelse, som de hade fått med sig af kungen, och den läste de upp med hög röst. Och där stod skrifvet, att kungen hade mist sin enda dotter, och att hvar och en, som kunde skaffa henne till rätta, han skulle få henne till gemål och så kungens halfva rike till på köpet.

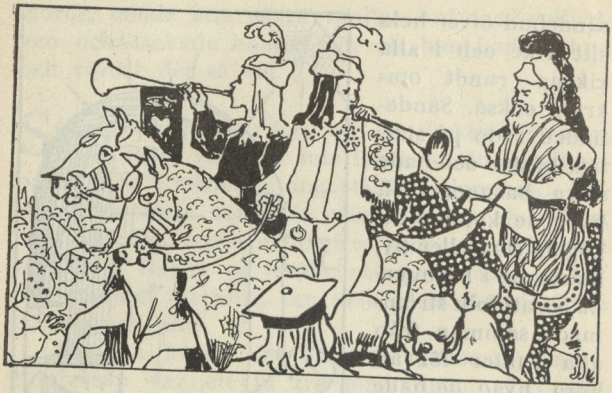

Alla tyckte, att detta var en god hittelön, och det drōjde inte många dagar, förr än slottsgården var full af folk, som kommo för att anmäla sig och försöka sin lycka. Där funnos prinsar och riddare och kämpar både ifrån östan och västan. Somliga voro klädda i järn från topp till tå och hade blanka vapen och stora krigareföljen. Kungen tog väl emot dem alla och undfägnade dem rikligen med mat och dryck. Sedan detta var gjordt, gaf han dem sin faderliga välsignelse och bad dem komma tillbaka, så fort de hade hittat prinsessan. De foro i väg, hvar och en åt sitt håll, men det var inte många af dem, som någonsin kommo igen och de, som det gjorde, de hade hvarken sett till prinsessan eller hört ett enda ord om henne.

Kungen och drottningen väntade och väntade, men när de sågo, att deras väntan var förgäfves, blefvo de öfvermåttan bedröfvade. Nu skulle de aldrig få se sin dotter mer, tänkte de. Och hela hofvet sörjde med dem, ty alla voro så kära i

prinsessan, som om hon hade varit deras ögonsten. Men mest sörjde den unge vallaren. Han dref som förr sina får till skogs, men han var inte längre glad, ty hvar dag och hvar stund tänkte han på den vackra kungadottern.

En natt, då vallaren låg och halfslumrade, tyckte han, att den lille älfve-kungen stod vid hans säng. Älfve-kungen nickade vänligt och vinkade med handen åt det håll på himmelen, där Karlavagnen syntes.

— Åt norr, åt norr! sade han. Där har du din drottning!

Då blef den unge vallaren så glad, att han spratt upp ur sin sömn och vaknade, och se, då stod den lille mannen ännu kvar.

— Åt norr, åt norr! sade han och vinkade en gång till åt det hållet.

Men i samma ögonblick var han försvunnen, och vallaren visste inte rätt, om alltsammans hade varit en verklighet eller bara en synvilla. Han kunde i alla

fall inte sofva längre utan låg hela natten och tänkte på älfve-kungens ord.

Så snart det vardt ljust, gick han upp på slottet och bad köksmästaren, att han skulle få tala med kungen. Köksmästaren vardt förvånad och sade:

— Du har vallat i så många år, så du kunde väl få litet påökt på lönen, utan att du just behöfde tala vid kungen själf.

— Tackar så mycket, svarade vallaren, men det är inte *det*, som jag nu vill.

— Nå, hvad är det du vill då? frågade köksmästaren.

— Ja, jag ber så mycket om ursäkt, svarade vallaren, men det får allt vara en affär mellan mig och kungen, det.

— Ser man bara på, sade köksmästaren, du ser sannerligen så viktig ut, som om du hörde till själfva det kungliga huset. Får man kanske vara så näsvis och fråga, om ers höghet tänker bli prins endera dagen?

— Ja, hvem vet, svarade vallaren; hvad man inte är, det kan man bli.

Köksmästaren skrattade, så han höll på att bli sjuk, men han följde i alla fall vallaren upp i stora salen. Där satt kungen på sin tron och lutade hufvudet mot handen och sörjde öfver sin bortröfvade dotter. Vallaren steg fram och hälsade och frågade, huru det stod till. Kungen såg upp och nickade vänligt.

— Tackar som frågar, svarade han, med mig är det bara skräpet, allt sedan jag miste flickan min. Men huru har du det själf? Det är väl inte något på tok med dina får, vill jag tro?

— Nej då, sade vallaren, vi reda oss nog, men det är något, som jag gärna ville tala med dig om, bara du inte tar det illa opp.

— Ingen fara med det, svarade kungen; du har ju alltid varit en god och trogen tjänare, och är det något du önskar, så sjung bara ut!

— Ja, då ville jag allra ödmjukast be att få bli ledig ett litet tag, sade vallaren, så att jag kunde ge mig ut och leta reda på prinsessan.

Men när kungen hörde detta, blef han förgrymmad och sprang upp och slog knytnäfven i tronen, så att det knakade i den.

— Det är opassande, sade han, att på det viset komma och drifva med en gammal man, som till på köpet är din herre och kung. Gyckel kan vara bra, men allt har sin tid, och än så länge är jag inte vidare upplagd för skämt. Ty det kan väl inte vara ditt *allvar* heller, det du nyss sade? Du har ju inte gjort annat än vallat fä i all din tid, och hur skulle du då kunna tro dig om, hvad så många prinsar och riddare och andra förnäma män inte kunnat gå i land med!

— Hvad förnämiteten anbelangar, svarade vallaren, så kan jag inte minnas, att det var något sagdt om den saken i din kungliga kungörelse. Läste jag inte allt för galet, så stod det där skrifvet, att den, som skaffade din dotter tillbaka igen, han skulle få henne själf till gemål och ditt halfva kungarike till på köpet. Om min tröja är af vallmar eller skarlakan, det tycker jag kan göra just detsamma.

När kungen såg, att vallaren verkligen menade allvar, lät han sin vrede fara.

— Du har rätt min unga vän, sade han; ofta

sitter skarlakanshjärta under vallmarströja, och för mig må du ha varit vallpojke huru många gånger du vill, bara du skaffar min dotter tillbaka.

— Nå, det låter höra sig, sade vallaren; då får jag säga farväl och ge mig af. Jag skall snart komma igen, och gör jag inte det, så har jätten eller trollet eller hvad det nu kan vara för slag tagit lifvet af mig.

— Häst och rustning och vapen skall du väl ändå ha med, sade kungen; gå bara till stallmästaren och hälsa ifrån mig, så ger han dig allt hvad du behöfver!

— Nej tack, svarade vallaren, sådana saker äro inte för mig. Får jag bara en duktig matsäck, så reder jag mig godt med hvad jag har.

— Som du vill, sade kungen, måtte du nu bara komma lyckligt tillbaka!

Vallaren tog kungen i handen och sade farväl. Han gick in i köket och fick sig en riktigt bra matsäck. När han sedan kom ned på gården, hade alla människor på slottet fått veta, hvad han tänkte ta sig till. De gapade på honom med stor förvåning, och pojkarne pekade finger och gjorde narr af honom. Men vallaren stack handen i fickan och kände efter, att han hade pinglan och benpipan i godt förvar. Sedan lyfte han på mössan och gaf sig i väg.

Han vandrade mot norr, såsom älfve-kungen hade lärt honom. Vägen gick öfver berg och öde stigar, och vallaren kom slutligen så långt bort, att det väl inte kunde vara mycket kvar till världens ände. Han stod då vid en sjö. Midt i sjön var

»På ön låg ett ståtligt slott.»

en vacker, skogbeväxt ö, och på ön låg ett ståtligt slott, mycket ståtligare än det vallaren kom ifrån.

Han gick utmed stranden rundt omkring hela sjön och beskådade slottet på alla sidor. Rätt som det var fick han ögonen på ett öppet fönster uppe i tornet, och i det fönstret såg han en ung flicka. Hon hade fagergult hår och stod och vinkade med ett silkesband. Då hoppade hjärtat i vallarens bröst. Han kände igen både prinsessan och silkesbandet, ty det var samma band, som det lilla lammet brukat bära.

Nu gällde det att komma öfver sjön, men vattnet var djupt, och ingen båt syntes till. Vallaren satte sig på en sten och grubblade öfver huru han skulle bära sig åt. Men han kunde inte hitta på något råd. Plötsligt kom han ihåg, hvad han hade i fickan. Han drog upp sin lilla benpipa, satte den för munnen och blåste en lång, uthållen ton.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! svarade vallaren och vände sig om.

Då stod framför honom den lille pysen med glas-skorna.

— Hvad är det du vill? frågade pysen.

— Å, var snäll och laga, att jag kommer öfver till slottet! sade vallaren.

— Skall ske, svarade pysen, sätt dig bara upp på min rygg.

Vallaren undrade, huru detta skulle gå till. Men i detsamma skiftade pysen hamn och blef till en stor, stor hök. Vallaren satte sig upp på hans rygg, höken bredde ut sina vingar och for genom luften och stannade inte, förr än de kom-

mit öfver till ön. Där satte han sig ned på marken och lät vallaren stiga af. Sedan detta var gjordt, försvann han lika hastigt som han kommit.

Vallaren gick upp till slottet och steg in i köket. Köksmästaren kom emot honom och frågade, hvad han hade för ärende. Vallaren svarade, att han gärna skulle vilja ha tjänst där i huset, i fall det händelsevis skulle finnas någon plats ledig.

— Det kommer an på hvad du kan för något, sade köksmästaren.

— Jag kan valla få, svarade vallaren.

— Ja, då kommer du alldeles som du vore efterskickad, sade köksmästaren. Ser du, det här slottet äger en jätte, som har en grufvelig massa kor. Han behöfver just nu en vallare som allra bäst. Men det går väl med dig som med alla de andra, kan jag tro, att du mister något kräk, och om du det gör, så äter jätten upp dig med hull och hår.

— Det var litet kusligt, svarade vallaren, men inte tror jag just, att han skall bli så fet på mig. I morgon bittida är jag färdig att börja min tjänst.

Dagen därpå dref vallaren till skogs med jättens få. De rände omkring i bergen och voro ganska svåra att hålla reda på. Men så fort vallaren förlorat någon af dem ur sikte, tog han fram sin bjällra och rörde henne sakta fram och tillbaka. Så snart korna hörde bjällran klinga, kommo de springande, så att vallaren kunde räkna öfver och se efter, att ingen fattades. När det led mot kvällen, samlade han ihop sin hjord och gaf sig på hemvägen. Då kom jätten gående emot honom, tung och klumpig och grym att se uppå.

— *Du* är i stället för den, som fattas! skrek han på långt håll.

Vallaren klingade med bjällran och fick alla korna att stanna. Jätten räknade dem tre gånger både framlänges och baklänges, men huru han än räknade, fick han dem hvar gång rätt. Då ljusnade han upp och vardt helt belåten.

— Det var konstigt, sade han, du skall få bli min vallare i all din dag.

Sedan han sagt detta, gick han ned till sjöstranden, löste sin förtrollade båt och rodde tre hvarf omkring hela ön, såsom han hvar kväll brukade göra.

När nu jätten var borta, såg vallaren uppåt tornfönstret. Där stod prinsessan och vinkade med sitt silkesband, och hon sjöng därvid med sakta röst:

I natt, i natt, du vallare-man,
går molnet undan min stjärna.
Och kommer du då, så blir jag väl din,
min krona ger jag dig gärna.

Vallaren lyssnade till sången och förstod, att han borde komma om natten och befria prinsessan. Utan att låta jättens folk märka något gick han strax bort ifrån tornet. Men när det hade blifvit mörkt och alla lågo i sin djupaste sömn, smög han sig åter dit, ställde sig rakt under tornfönstret och sjöng med sakta röst:

I natten väntar din vallare-man,
står sorgsen under ditt galler,
och kommer du ned, så blir du väl min,
medan skuggan så vida faller.

Prinsessan böjde sig ut genom fönstret och hviskade:

— Jag är inlåst inom portar af järn och bunden med länkar af guld; du måste komma upp och bryta sönder dem.

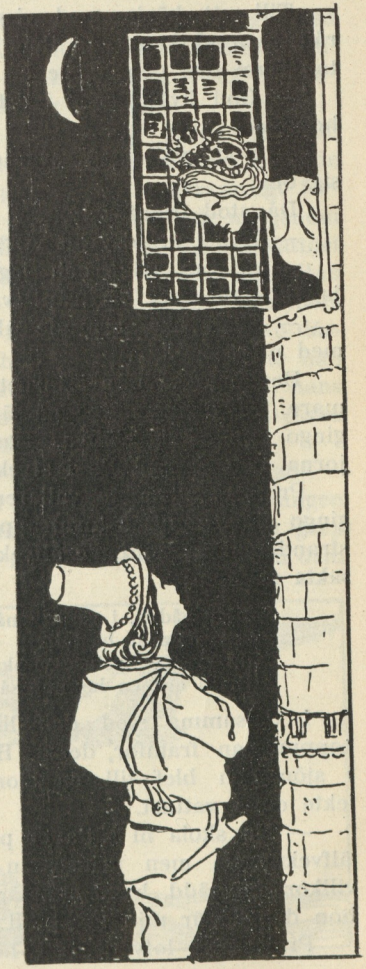

Till att börja med visste sig vallaren ingen råd, men så kom han ihåg sin lilla benpipa. Han tog fram den och blåste en lång, uthållen ton.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! svarade vallaren och vände sig om.

Då stod framför honom den lille älfvekungen.

— Hvad är det du vill? frågade älfvekungen.

— Å, var snäll och laga, att prinsessan och jag komma bort härifrån! svarade vallaren.

— Skall ske, svarade älfvekungen, följ bara med mig!

De gingo så upp i tornet till prinsessans kammare. Älfvekungen tog på järnportarna, och dessa gingo upp af sig själfva. Han rörde vid guldkedjorna, och dessa föllo i stycken.

Prinsessan räckte vallaren sin hand, och de gingo alla tre utför torntrapporna och ned till sjöstranden. Där stannade älfvekungen och sjöng med sakta stämma:

Liten gädda, i vassen månd gå,
kom, kom så hastelig!
Din rygg en prinsessa skall rida uppå,
därtill ock en konung så mäktig.

I detsamma stod den lilla älfve-flickan med toppmössan framför dem. Hon hoppade ned i i sjön och blef till en stor gädda, som lustigt lekte om i vattnet.

— Nu skola ni sätta er på gäddans rygg, sade älfvekungen, men prinsessan får inte på några villkor bli rädd, hvad som än må hända, ty blir hon det, då är min makt till intet.

Prinsessan lofvade, att hon nog skulle hålla

sig modig, och satte sig på gäddans rygg med vallaren bakom sig. Älfvekungen försvann och gäddan sköt ut i vattnet med sådan fart, att det forsade och brusade omkring henne.

Medan allt detta hände, låg jätten och sof. Men just som gäddan satte ut ifrån land, vaknade han. Han tyckte sig höra ett märkvärdigt forsande och brusande, och då han tittade ut igenom fönstret, såg han, att något rörde sig på vattnet och hade en lång, hvit strimma bakefter sig. Han förstod strax, att det måtte vara någon, som hade hjälpt prinsessan på flykten. Genast tog han därför sin örnhamn och flög efter, det fortaste han kunde. Men när gäddan hörde dånet af hans vingslag, dök hon djupt ned i vattnet. Prinsessan blef rädd och skrek till.

— Aj, aj, nu går det på tok, sade gäddan.

Och i detsamma gick det såsom älfvekungen hade sagt: hans makt blef till intet, örnen grep de båda flyktingarna i sina klor och flög med dem

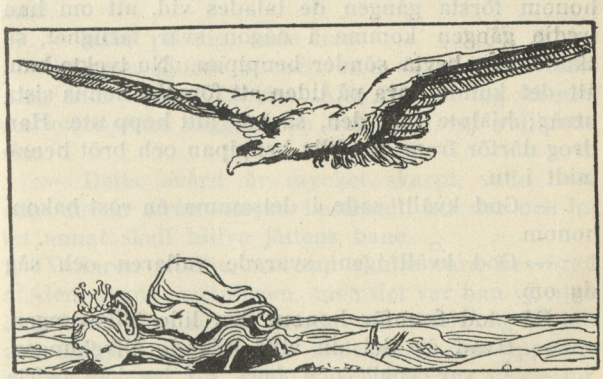

tillbaka till slottet. Där lade han af sig sin örnhamn och sade:

— Ja, nu äro vi här igen, och bra länge skall det dröja, innan vi härnäst ta oss en sådan här lustresa. Redan i morgon skall du, min lilla docka, hålla bröllop med mig, och du, min vän, skall få komma med på bröllopet och dansa i kedjor, innan du mister ditt unga lif. Men tills allt blir i ordning, skola ni få vara litet i ensamheten för er själfva, hvar och en på sitt ställe.

Därmed förde han prinsessan upp i tornkammaren och låste järnportarna med sjudubbla lås. Men vallaren lät han kasta i en fängelsehåla, väl femton famnar under jord.

Här låg nu vallaren djupt nere i mörkret, där hvarken sol eller måne kunde lysa. Glad till sinnes var han inte, ty nu skulle prinsessan bli jättens brud, och själf skulle han mista lifvet. Då kom han ihåg, hvad älfvekungen hade sagt honom första gången de talades vid, att om han tredje gången komme i någon svår farlighet, så skulle han bryta sönder benpipan. Nu tyckte han, att det kunde vara på tiden att försöka denna sista utväg; hjälpte inte den, så var allt hopp ute. Han drog därför fram den lilla benpipan och bröt henne midt i tu.

— God kväll! sade i detsamma en röst bakom honom.

— God kväll igen! svarade vallaren och såg sig om.

Då stod framför honom den lille älfvekungen.

— Hvad är det du vill? frågade älfvekungen.

— Å, var snäll och laga, att jag kan befria

prinsessan och föra henne tillbaka till hennes far! sade vallaren.

— Skall ske, svarade älfvekungen, följ bara med mig!

Gubben tog honom nu med, och de gingo genom lyckta dörrar och genom många präktiga rum. Slutligen kommo de in i en stor sal, som var full af svärd, spjut och yxor och hvarjehanda andra vapen. Alla skimrade de och gnistrade, och somliga blänkte som blankt stål, andra som rent guld. Rundt omkring väggarna stodo kistor med präktiga rustningar, och i hörnet var en stor spisel. Älfvegubben gick bort till spiseln och gjorde upp eld.

— Kläd af dig! sade han.

Vallaren gjorde så, och då han fått af sig sina gamla vallare-kläder, tog älfvekungen och kastade dem på elden, så att de brunno upp. Därefter gick han bort till en stor järn-kista och tog fram en dyrbar rustning, som blänkte af det klaraste guld.

— Kläd på dig! sade han.

Vallaren gjorde så och stod snart i full rustning från hufvud till fot. Älfvekungen tog då ned ett svärd från väggen och band det vid vallarens sida.

— Detta svärd är mycket skarpt, sade han, och det är ifrån början bestämdt, att det och intet annat skall blifva jättens bane.

Vallaren trodde, att han skulle vara besvärad af den ovana rustningen, men det var han ej, utan han kände sig väl till mods och rörde sig så lätt och ledigt, som om han hade varit den ypperste kungason och gått i hjälm och brynja i all sin tid.

De gingo nu åter genom de många präktiga rummen och de lyckta dörrarna och kommo så tillbaka till den mörka fängelsehålan femton famnar under jord.

— Är det något mer du vill? frågade älfvekungen.

— Nej, nu får du ha tack för din goda hjälp, svarade vallaren, och skulle vi inte råkas mer, så hälsa din pys och din flicka så mycket från mig.

— Farväl och lycka till då! sade älfvekungen, och i detsamma var han försvunnen.

Vallaren satt nu ånyo ensam djupt nere i mörkret, där hvarken sol eller måne lyste. Men han var nu inte längre sorgsen utan väntade bara på att bli hämtad upp i bröllopssalen.

Fram på dagen blef det mycket buller och bång på slottet. Jätten hade bjudit alla sina släktingar till bröllopet, och de kommo också farande, den ena efter den andra. Prinsessan blef nu klädd på det allra präktigaste. Det hjälpte inte det minsta, allt hvad hon grät och stretade emot, utan trollkäringarna satte på henne guldkrona och röda ringar och andra kosteliga smycken, som jättens mor själf hade burit. Sedan detta var gjordt, ledde de ned henne i bröllopssalen och satte henne till höger om jätten vid det stora bordet. Här fattades inte god välfägnad, hvarken af mat eller dryck, och jättarne och jättesorna åto och drucko allt hvad tygen höllo. Men prinsessan kunde inte smaka en bit, utan hon grät alltjämt och tänkte med grämelse på, huru bra det nu kunde ha varit, i fall hon bara inte hade blifvit så rädd, när hon och vallaren sutto på den stora gädd-ryggen.

Men den saken stod ej mer till att ändra, nu skulle hon bli den otäcka jättens brud, och den unga vallaren skulle dö.

När det led fram på kvällen, gick jätten med sina gäster ned på slottsgården, ty där var det, som de skulle förlusta sig med att se vallaren dansa i kedjor. När alla hade ställt upp sig, ropade jätten på sina drängar och befallde dem att taga kedjor och lyktor och gå ned i hålan för att hämta upp fången. Drängarne lydde, men när de väl kraflat sig ned och lyste med sina lyktor i hålan, kunde de inte se någon vallare, utan i stället stod där en ståtlig ung riddare med svärd, brynja och fulla vapen. Vid denna syn blefvo de så förfärade, att de släppte lyktorna och vände om, och det gick mycket kvickare för dem att komma de femton famnarna upp igen än det hade tagit att komma samma väg ned. Men vallaren följde hack i häl efter och kom så upp på slottsgården, där hela brudskaran stod samlad för att beskåda hans sista färd. När jätten såg vallaren, vardt han öfvermåttan förgrymmad.

— Tvi dig, ditt arga troll! skrek han, och hans ögon voro härvid så hvassa, att han såg tvärt igenom den guldskimrande rustningen.

Men vallaren blef inte rädd för hans blickar, huru hvassa de än voro, utan svarade:

— Troll är du själf, men nu skall du i alla fall kämpa med mig om min unga brud.

Härmed drog han sitt svärd, och det flammade såsom en eldslåga. När nu jätten kände igen, att det var samma svärd, som skulle blifva hans bane, vardt han så förfärad, att han bleknade och föll till jorden. Men vallaren sprang fram och sving-

»Nu skall du i alla fall kämpa med mig.»

ade sitt svärd och gjorde ett så väldigt hugg, att jättens hufvud dansade af. När bröllopsgästerna sågo detta, darrade de af räddhåga och foro hvar och en åt sitt håll, utan att de ens vågade titta sig om.

Prinsessan och vallaren stodo nu ensamma kvar på slottsgården. De hälsade hvarandra med glädje, och prinsessan lofvade, att nu skulle hon aldrig mer vara rädd. Därefter gingo de ned till sjöstranden och lossade jättens förtrollade båt samt rodde bort ifrån ön. Det dröjde sedan inte länge, innan de voro hemma hos prinsessans föräldrar. Där vardt en stor fröjd. Kungen och drottningen läto strax reda till ett präktigt bröllop, där vallaren fick prinsessan och halfva kungariket till på köpet. Efter gamla kungens död fick han den andra halfvan också. Han och hans drottning lefde sedan lyckliga och förnöjda i många, många år. Men pinglan och den sönderbrutna benpipan förvarades som ett minne på slottet, och ha de inte nyligen blifvit bortslarfvade, så finnas de väl där än i dag.

(Teckningar af ELSA BESKOW.)

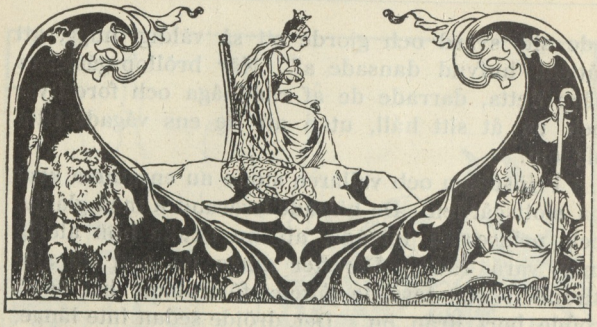

Prinsessan på glasberget.

Det var en gång en kung, som tyckte så mycket om jakt, att han inte visste sig något större nöje än att fara efter vilda djur. Både bittida och sent brukade han därför vara ute i skogarna och rida omkring med sina hundar och hökar.

För det mesta hade han också god jaktlycka. Men en dag hände det sig, att han inte kunde få upp något villebråd, fast han letade på alla håll från morgonen ända till kvällen. Då det led mot natten, måste han rida hem med sina män. Han var då ganska förtretad öfver sin otur och sade inte ett ord. Men medan han så red, fick

han, rätt som det var, se en märkvärdig skepnad, som rörde sig framför honom på vägen. Han sporrade sin häst, så att han fick starkare fart och kom allt närmare den märkvärdiga skepnaden. Han såg då, att det var en dvärg eller vildman. Det dröjde inte länge, innan han hade hunnit fatt vildmannen. Han hoppade då af, grep honom i kragen och visade honom för sina män, som kommo ridande strax bakefter. De undrade alla öfver hans sällsamma utseende, ty han var liten och ful som ett troll, och hans hår var grått och sträft som mossan på en gammal gärdsgårdsstör.

— Hvad heter du, och hvar bor du? frågade kungen.

Vildmannen tittade på honom med skygga ögon men svarade ingenting.

— Var inte rädd, sade kungen, utan tala bara om hvem du är!

Vildmannen teg fortfarande. Kungen rynkade sina ögonbryn.

— Vet du inte, hvem det är, som talar dig till? sade han. Jag är herre i det här landet, och jag har makt att straffa dig, i fall du trilskas och inte lyder mina befallningar.

Men inte heller detta hjälpte; vildmannen bet bara ihop sina tänder. Som kungen redan i förväg var misslynt, vardt han nu mycket vred.

— Bind honom, sade han till sina män, och laga, att ni få honom med er! Men ni svara med edra hufvuden för, att han inte slipper undan.

Härmed sprang han åter i sadeln, satte sporrarna i hästens sidor och red utan vidare äfventyr hem till sin kungsgård.

På den tiden var det en gammal sed, att så snart kvällsvarden var slutad, skulle mjödhornen sättas fram, och kungen och hans män skulle sedan hålla dryckeslag till långt in på natten. Därvid blef alltid mycket taladt men ändå mera drucket. Så skedde också den här gången. Maten togs bort, hornen buros fram, och männen började dricka. Men pratet och lustigheten hade svårt att komma sig riktigt i gång, ty kungen satt länge tyst och tvär och stirrade framför sig. Till sist fattade han dock ett stort horn och såg sig omkring.

— Nå, sade han, hvad tycka ni den här gången om vår jakt? Har det någonsin förr blifvit sagdt om oss, att vi kommit hem ur skogen med två tomma händer?

— Nej, svarade männen, det är då både sant och visst, att något sådant har aldrig blifvit sagdt, och det vet hvar och en, att någon så god jägare, som du är, inte står till att finna i hela vida världen. Men detta har du minsann också i dag visat, ty

du har ju inte heller nu kommit hem med tomma händer. Du har tvärtom den här gången fått ett bättre villebråd än någonsin förut.

— Hvad för slag? sade kungen och spärrade upp ögonen. Hvad är det för ett villebråd, som ni tala om?

— Vildmannen! Vildmannen! ropade hofmännen. Det måtte väl vara ett villebråd, som är märkvärdigare än ett helt tjog harar eller älgar. Vi åtminstone ha aldrig förr hört talas om någon kung, som kan skryta med att ha fångat ett så underligt djur.

När kungen hörde detta, ljusnade han i ansiktet och blef mäkta belåten.

— Ja ja, sade han, nog är *den* ett underligt djur alltid, det ha ni då riktigt rätt i. Men inte vet jag just, hvad jag egentligen skall ta mig till med honom.

— Jo, svarade hofmännen, honom skall du hålla fången här på din gård, så att det sedan må höras och spörjas ut öfver hela landet och alla människor få veta, hvilken stor och lycklig jägare du är. Bara du nu kan förvara honom riktigt väl, så att han inte rymmer. Ty att han är en knipslug och illfundig man, det ha vi allaredan sett. Men det hittar du nog på, när du får tänka dig om.

Kungen teg en lång stund, och männen höllo sig så tysta de kunde för att inte störa honom. Slutligen höjde han sitt horn och sade:

— Nu skall jag säga er, hvad jag har hittat på. Redan i morgon dag skall jag sända efter timmer och virke, och så skall jag låta bygga en bur eller en liten stuga strax här intill kungsgården. Den skall timras af stora bjälkar, och dörren skall göras sådan, att den kan stängas med

starka bommar och lås, så att ingen kan bryta sig ut därigenom. Inga fönster skall det vara på stugan, men midt på väggen skall det huggas en liten glugg. När så stugan är färdig, skall jag låta sätta in vildmannen däri, och så skola vi skjuta bommarna för dörren och ta nycklarna ur låsen. Sin mat skall han få igenom gluggen, och genom den skola vi också kunna titta på honom, när vi så behaga. Detta tycker jag är väl uttänkt. Inte skall det sedan bli mitt fel, om vildmannen slipper undan. Och det lofvar jag, att den, som släpper honom lös, han skall utan nåd och förbarmande dö, hvem han än vara må, vore han ock min egen son. Det svär jag på.

Härmed tömde kungen dryckeshornet.

Detta var en dyr ed, och hofmännen sågo villrådiga på hvarandra. Så hade de aldrig förr hört sin kung tala, och de kunde mycket väl förstå, att det var mjödet, som hade stigit honom åt hufvudet, efter som han kunde göra ett så obetänksamt löfte. Men de vågade ingenting säga emot, ty om de det gjort, så hade han blifvit vred på dem.

Nästa morgon, så snart kungen vaknade, kom han ihåg det löfte, som han hade gjort under dryckeslaget förra kvällen. Han sände genast efter timmer och virke och lät bygga en liten stuga strax intill kungsgården. Den timrades af stora bjälkar, och för dörren sattes så starka bommar och lås, att ingen skulle kunna bryta sig ut därigenom. Inga fönster gjordes på stugan, men midt på väggen höggs en liten glugg.

När så stugan var färdig, lät kungen leda in vildmannen däri. Sedan skötos bommarna för dörren, och kungen tog själf nycklarna och hängde dem vid sitt bälte.

I den lilla stugan fick nu dvärgen sitta fången både natt och dag, och sin mat fick han inskjuten genom gluggen midt på väggen. Allt emellanåt gingo kungen och hans män dit och tittade in genom gluggen, och många gående och farande kommo också dit för att beskåda den märkvärdige mannen. Men ingen hörde honom någonsin beklaga sig eller annars säga ett endaste ord

Så gick en rund tid framåt. Då hände det sig, att det blef ofrid i landet, så att kungen måste draga ut i krig. När han var färdig och skulle ge sig i väg, sade han till sin drottning:

— Nu skall du styra för mitt rike. Jag lämnar både land och folk i din vård, och du skall nog sköta om alltsammans ordentligt, tänker jag. Det är bara *en* sak, som du alldeles särskildt skall lofva mig, och det är, att du väl förvarar den vilde mannen, så att han inte slipper ut, mens jag är borta.

— Jag får väl göra mitt bästa i den saken som i allt annat, svarade drottningen.

— Ja, då kan jag vara lugn, sade kungen; här har du nycklarna till vildmannens stuga, häng dem vid ditt bälte, och låt aldrig någon annan få hand om dem!

Drottningen tog emot nycklarna och hängde dem vid sitt bälte. Sedan gingo de båda ned till hafsstranden. Där låg kungens krigsskepp. Kungen tog sin drottning i hand, sade farväl och gick ombord. Därefter lät han skjuta skeppen ifrån land, hissade segel och for långt, långt bort i andra riken, och hvart han kom vann han seger. Men drottningen stod på stranden och såg efter honom, så länge hon kunde se hans vimplar flyga öfver sjön. När den sista vimpeln sjunkit ned bakom synranden, vände hon sig om och gick med sina hoffröknar upp till kungsgården. Där styrde hon sedan och ställde, och allt gick på bästa vis. De stunder, då hon fick vara i ro, satte hon sig och sömmade silke på knä och längtade efter, att hennes man skulle komma tillbaka igen. Sin bästa tröst hade hon då i deras enda barn, den lilla prinsen, som lekte vid hennes sida. Han var ännu späd till åren men gaf godt hopp om sig, och man kunde se, att om han finge lefva, så skulle han bli en lika driftig och tapper man som hans fader var.

Medan nu kungen var borta, hände det sig en dag, att den lilla prinsen vandrade omkring i kungsgården och kom till vildmannens stuga. Där satte han sig att leka med sitt guldäpple på gräsvallen utanför gluggen. När han hållit på en stund hittade han på att kasta guldäpplet mot väggen och sedan fånga det med händerna. Huru han nu bar

»Detta var en lustig lek.»

sig åt, ville det sig till sist inte bättre, än att guldäpplet for in genom gluggen. Strax kom då vildmannen fram och kastade ut det igen. Detta, tyckte prinsen, var en lustig lek, och han kastade därför än en gång in äpplet genom gluggen. Vildmannen kastade det för andra gången tillbaka. Prinsen skrattade högt och kastade för tredje gången, och på samma sätt gjorde vildmannen. Så höllo de på en lång stund. Men just då prinsen tyckte, att det var som allra roligast, slutade vildmannen upp med leken och behöll guldäpplet. Prinsen stod och väntade, att det skulle komma ut igen, men det kom inte.

— Håll på, håll på! skrek han.

Vildmannen höll sig stilla och sade inte ett ord.

— Ge mig mitt äpple då! ropade prinsen.

Men han fick inget svar på det heller.

— Snälla, goda vildman, får jag mitt äpple tillbaka! sade han bedjande.

Men vildmannen brydde sig ej om honom. När prinsen märkte, att ingenting hjälpte, började han slutligen gråta. Då såg vildmannen på honom och sade:

— Din far bar sig mycket illa åt mot mig, då han tog mig till fånge, fast jag aldrig hade gjort honom det allra minsta för när. Han har väl förtjänat, att jag hämnas på honom, så mycket jag någonsin kan. Och det säger jag dig nu, att du aldrig i lifvet får ditt lilla vackra guldäpple tillbaka, om du inte släpper mig ut härifrån.

— Hur skulle jag kunna släppa dig ut, sade prinsen; ack, mitt lilla vackra guldäpple, ge mig igen mitt lilla vackra guldäpple!

— Ja, när du har släppt mig fri, svarade vildmannen.

— Det kan jag ju inte, sade prinsen gråtande, det är ju lås och bom för, och inte kan jag låsa upp.

— Jo, det kan du, svarade vildmannen, bara du gör, som jag nu säger. Under vår lek har du blifvit litet rufsig i håret. Du kan därför gå in till din mor och be, att hon kammar dig. Medan hon det gör, skall du lägga hufvudet i hennes knä, och du kommer då lätt åt nycklarna vid hennes bälte. Göm dem försiktigt innanför kolten, och akta dig väl, att de inte skramla! Spring sedan strax hit ut och lås upp dörren! Så snart du fått ditt äpple, kan du nog lätt hänga nycklarna tillbaka på sitt ställe igen, utan att din mor vet af det. Hon har ju så många nycklar, så hon kan väl inte märka ett par mer eller mindre.

— Nej, sade prinsen, det gör jag inte, för det är ju orätt!

— Jaså, var det inte tvärtom orätt, när din far tog och satte in mig i den här buren alldeles som ett djur? sade vildmannen. Inte skall väl du vara lika grym som han var? Men för all del, vill du inte ha ditt lilla guldäpple igen, så kan du låta bli.

Prinsen ville för ingen del mista sitt guldäpple, och så tyckte han också, att det inte kunde vara någon synd att släppa vildmannen lös, när han visste, att vildmannen inget ondt hade gjort. Sedan han stått och undrat en stund, gjorde han därför, som vildmannen sagt. Han sprang in i kungsgården till sin moder och sade, att han hade blifvit så rufsig i håret, så att hon måste kamma honom litet. Hon lade bort sin sömnad och började reda

ut hans långa gula lockar. Medan hon höll på härmed, lade han hufvudet i hennes knä. Han såg då, hvar nycklarna till vildmannens stuga hängde, och utan att modern märkte något, häktade han kvickt af nycklarna och gömde dem försiktigt innanför kolten. När han fått sina lockar utkammade, sprang han, det fortaste han kunde, ut till vildmannen igen, låste upp låsen, sköt undan bommarna och öppnade dörren. Vildmannen kom då ut. Han stängde först dörren, sköt bommarna för och låste igen med nycklarna. Sedan räckte han dessa åt prinsen och gaf honom äpplet tillbaka.

— Här har du nu ditt vackra guldäpple igen, sade han, och så skall du ha stor tack, för att du hjälpte mig ut. Jag skall aldrig glömma den tjänst du nu har gjort mig, och när den tiden kommer, då du behöfver min hjälp, så skall jag göra dig allt godt jag kan. Till dess farväl!

Härmed sprang han till skogs och var på ögonblicket försvunnen. Prinsen gick in till sin moder och lagade så, att han oförmärkt fick nycklarna tillbaka på deras ställe igen. Men han var inte längre så glad åt sitt guldäpple, som han förut hade varit, och han kunde aldrig få riktigt klart för sig, om han hade gjort rätt eller orätt, när han hjälpte vildmannen på flykten.

Att fången var sin kos, kunde inte länge döljas. När köksdrängen frampå kvällen kom till gluggen med mat, var det ingen där, som tog emot den. Han ropade då på dvärgen, men ingen svarade. Drängen tittade in genom gluggen, men det var allaredan så skumt i stugan, att han inte kunde se, om det fanns någon därinne. Han bultade i

väggen och lyssnade, men inte så mycket som en knäpp hördes. Han bultade en gång till, men lika tyst var det. Drängen vardt då hemsk till mods och visste inte, hvad han skulle tänka. Han ställde maten på marken och sprang in i kungasalen och bad att få tala med drottningen. Hon frågade, hvad det var han ville.

— Vildmannen! Vildmannen! var det enda han kunde säga.

— Ja, hvad är det med vildmannen? frågade drottningen.

— Han är inte där, svarade drängen.

— Visst är han där, sade drottningen, nycklarna till stugan hänga ju här vid mitt bälte, och inte lär han väl kunna gå ut igenom väggarna heller.

— Ja, då är han kanske död, svarade drängen.

— Det skola vi strax se, sade drottningen; gå nu efter ett par af de starkaste karlarne och ta ett bloss med dig, så skola vi följas åt och skaffa oss ljus i saken.

Drängen tände ett bloss och gick sedan in till karlarne och sade till de båda starkaste af dem, att de på ögonblicket skulle följa drottningen till vildmannens stuga. De andra blefvo då så nyfikna, att de rusade upp och följde med, de också. När de kommo fram, tog drottningen nycklarna från bältet och öppnade låsen. Därefter sköt hon bommarna åt sidan och drog upp dörren. Drängen höll fram blosset, och drottningen tittade in. Men huru hon tittade, kunde hon ingen vildman upptäcka. Stugan var alldeles tom.

Nu blef det en stor uppståndelse i kungsgården. Drottningen lät genast blåsa i den stora lu-

ren, så att allt folket samlades på gården. Där delade hon dem i flera hopar och satte en pålitlig karl till anförare för hvarje hop. Sedan sände hon ut dem åt hvar sitt håll med sträng befallning, att de skulle söka efter vildmannen i hela landet, både i mark och skog, och att de skulle föra honom tillbaka, antingen han var död eller lefvande.

De gåfvo sig genast af, fast det nu var natt, och de letade igenom hvar gård och strö̈fvade igenom hvar skog och frågade ut hvar enda människa, som de råkade på sin färd. Men inte ett spår af vildmannen kunde de finna, och ingen, som de talade vid, hade sett eller hört, hvart han tagit vägen. Sedan de varit ute i många dagar, måste de vända tillbaka och berätta för drottningen, att allt deras besvär hade varit förgäfves. Hon blef häröfver mycket bekymrad, och ju längre det led, ju mera bekymrad vardt hon, ty hon väntade, att hennes man när som helst skulle komma hem igen.

Ändtligen fick hon en vacker dag se, hvar hans skepp kommo farande öfver hafvet. Mycket folk samlades på stranden för att hälsa honom, och drottningen var förstås också där. Så snart kungen kommit i land och hälsat drottningen, var hans första fråga den, om hon hade vildmannen i godt förvar. Då måste drottningen bekänna, huru det var. Hon berättade, huru allt gått till den dagen, då de märkte, att vildmannen kommit bort; hon rådde inte för det, sade hon, och ingen annan heller. Men kungen vardt öfvermåttan vred; han skulle nog ta reda på gärningsmannen, sade han,

och då skulle han straffa honom på det allra strängaste, hvem han ock månde vara. Så snart han kom upp till kungsgården, lät han därför hålla stor rannsakning, och hvar mans barn måste fram och vittna. Men ingen visste något. Till sist skulle den lille prinsen också fram.

— Inte vet väl du någonting i den här saken? frågade kungen.

Den lille stod en stund; sedan sade han:

— Jag vet, att jag nu skall dö, men ljuga vill jag inte. Det var jag, som släppte vildmannen lös.

Då blef drottningen hvit om kinden, och alla de andra med, ty där var ingen, som inte höll af den lille prinsen. Kungen stod länge tyst med rynkad panna och sammanbitna tänder. Slutligen sade han:

— Aldrig skall det komma att sägas om mig, att jag har brutit mitt löfte, vore det ock för mitt eget kött och blod. Du skall därför visserligen dö, såsom du förtjänar.

Sedan vände han sig till sina båda närmaste män och sade:

— Ni båda skola strax föra pilten långt bort i skogen och döda honom. Men hans hjärta skola ni taga ut och visa mig, så att jag däraf kan se, att ni fullgjort min befallning.

Nu blef där en stor bedröfvelse ibland folket, och alla bådo om nåd för prinsen. Men kungen stod fast vid sitt beslut; och för att han inte till sist skulle kunna ge efter för deras böner, befallde han, att de bägge hofmännen genast utan vidare motsägelser skulle göra som han sagt. Därefter vände han sig tvärt om och gick in i sin sal och stängde dörren efter sig.

De båda männen tordes nu intet annat än lyda. De togo prinsen emellan sig och vandrade åstad. Men hvar gång de tänkte stanna för att fullgöra sin herres befallning, bar det dem så emot, att de måste gå vidare. När de så kommit långt, långt bort i skogen, fingo de se en vallare, som gick och vaktade svin. Då sade den ene hofmannen:

— Hör du, har *du* någon lust att göra det här?

— Nej, det må då alla veta, att jag inte har, svarade den andra; vill du som jag, så rymma vi ifrån alltsammans.

— Ja, hellre det än att göra den lille något ondt, sade den första. Men jag tror jag vet ett bättre sätt att komma ifrån saken. Ser du, där går en svinvaktare. Jag skall gå bort och köpa en af hans smågrisar. Den kunna vi sedan slakta och ta hjärtat ur. Så ledsen, som kungen nu i alla fall är, fast han gör sig hård, så lär han nog inte titta så fasligt noga på det hjärtat, som vi komma och visa honom.

— Det är väl taladt, sade den andra hofmannen, gå du, så väntar jag här med prinsen.

Den första hofmannen gick nu fram till svinvaktaren och bad att för hederlig betalning få köpa en af hans smågrisar. Svinvaktaren sade strax ja och gaf honom en. Hofmannen tog grisen under armen och återvände till sin kamrat, och de gingo sedan med prinsen och grisen vidare. När de kommit för sig själfva så långt bort, att ingen annan än de kunde höra, hur grisen skrek, gingo de upp i en bergsskrefva och slaktade honom. När detta var gjordt, skuro de ut hjärtat ur grisens bröst. Därefter togo de farväl af prinsen.

— Nu måste vi vända tillbaka och visa din far det här, sade de. Men gå du bara på, tills du kommer in i nästa kungarike! Sedan skola vi hoppas, att din far aldrig får veta, att du lefver. Att *vi* båda skola hålla mun, det kan du lita på, ty får han minsta nys om, hur vi nu lurat honom, så gör han oss bums ett hufvud kortare.

Prinsen tackade dem för deras vänlighet, och de återvände till kungsgården, och man kan väl tänka sig, hvad där blef för en sorg, då de berättade om prinsens död. När de sedan kommo in till kungen och visade honom hjärtat, som de hade med sig, vände han sig bort.

— Ni ha handlat som trogna tjänare, sade han, men gå nu och begraf det, jag tål inte att se det för mina ögon.

Detta läto de båda hofmännen inte säga sig två gånger. Men ifrån den stunden hade hvarken kungen eller drottningen någon glad dag mer. Kungen sade ingenting och ville aldrig höra talas om hvad som hade händt, men alla förstodo, att han i hemlighet sörjde sin son, och att han bitterligen ångrade sitt olycksaliga löfte. Stugan, där vildmannen hade setat fången, lät han strax ta ner och bränna upp, så att han inte skulle behöfva ha den till en ständig påminnelse.

När den lille prinsen hade skilts ifrån de bägge hofmännen, gjorde han, såsom de hade sagt honom. Han vandrade allt jämt framåt utan att vika af åt något håll, hvarken åt höger eller vänster, och aldrig hade han annat till mat än nötter och vilda bär, som växte i skogen. När han så hade färdats både länge och väl, kom han till ett

berg, och öfverst på berget stod en hög fura. Då tänkte han vid sig själf:

— Jag må så godt klifva upp i furan och se, om jag inte kan hitta någon väg.

Ja, sagdt och gjordt; han klef upp i trädet. Som han nu kom högst upp i furu-toppen och spejade åt alla håll, fick han se, hvar det låg en stor, stor kungsgård och glimmade mot solen långt, långt borta. Då blef han hjärtans glad, klef ner ur trädet och gaf sig genast till att gå åt det hållet, där han hade sett den stora kungsgården ligga.

Under vägen kom han till en åker, där en liten pojke gick och plöjde. Pojken var klädd i simpla kläder, sådana som vallpojkar bruka. Då kom prinsen att tänka på, att han själf var klädd i granna prinskläder, som man genast skulle kunna känna igen honom på.

— Detta var inte bra, tänkte han.

Han stannade och beslöt sig för att byta kläder med pojken.

— God kväll! sade han.

— God kväll igen! svarade pojken och vände sig om.

När han fick se prinsen, släppte han tömmen och piskan och ställde sig att titta på honom med munnen gapande af förvåning.

— Hvad är en sådan liten grann herre ute och går för? sade han.

— Tycker du, jag är så grann? frågade prinsen.

— Måtte väl det, svarade pojken, han är ju rakt som en liten prins, vet jag.

— Du är inte så dum att gissa, du, sade prinsen, men hvad skulle du säga, om vi skulle ta och byta kläder, vi båda?

»Pojken fick på sig prinsens kläder.»

— Nej, si det är väl aldrig hans allvar, svarade pojken, då finge jag väl ge honom bra mellangift, kan jag tro, och det är jag inte god till, för jag har inte mer, jag, än de här slarfvorna, som jag går och står i.

— Mellangiften bli vi nog sams om, sade prinsen. Men kvicka dig nu, ty annars går jag till någon annan. Det lär väl inte bli hvar dag, som någon kommer och bjuder dig på prinskläder, tänker jag.

De klädde nu af sig och bytte med hvarandra. Pojken fick på sig prinsens kläder med sammetskolt och fjäderhatt och små skor med fina rosetter och guld och pärlor både fram och bak. Prinsen fick på sig pojkens slarfvor, och de voro just inte så hela, och så värst rena voro de inte heller, skam till sägandes. Men prinsen var belåten och nickade åt pojken.

— Tack skall du ha, sade han, måtte bytet bekomma dig väl!

Därmed lyfte han på sin nya men trasiga mössa och fortsatte sin färd. Ändtligen kom han fram till kungsgården. Han gick in och frågade, om kungen där hade några oxar, som man kunde låta honom få vakta. Jo, oxar fanns det nog, och en vallpojke behöfdes, så att det kunde han gärna få bli. Prinsen tackade och fick så tjänst som kungens fävaktare.

På den platsen blef han sedan i många år. Han trifdes och växte upp och blef en riktigt stark och ståtlig pojke. Sina sysslor skötte han väl, och allt som tiden gick, glömde han sin sorg, och till sist var det nätt och jämt han kom i håg, att han någonsin hade varit en fin liten prins.

* * *

Den kungen, som prinsen tjänade hos, hade för några år sedan varit gift. Hans drottning var nu död, men hon hade lämnat efter sig en liten dotter, som ännu lefde. När prinsessan växte upp, blef hon den vackraste flicka, som fanns i sju kungariken. Hon var därtill klok och vänlig, och alla sade, att den prins komme att bli en lyckans ost, som finge henne till sin gemål.

När nu prinsessan hade fyllt sina femton år, fick hon en oräknelig hop friare, som man väl kan tro. Hon gaf dem alla nej, och det inte bara första gången utan den andra och tredje med. Men för hvar gång hon sade nej åt en, så kom det två andra i stället, och snart voro friarne så många, så att kungen blef alldeles rådlös, hvad han skulle hitta på och ge dem för svar. Till sist var det jämt upp slut på hans tålamod. Han gick då in i prinsessans kammare och sade:

— Nu står jag sannerligen inte ut med det här längre. Vill du inte själf komma och välja ut en af de här prins-pojkarne, så får jag göra det i ditt ställe. Men sedan är det inte lönt, att du kommer och beklagar dig, om han inte skulle falla dig på läppen.

Därmed ville han gå sin väg. Men prinsessan höll honom i rock-knappen och sade:

— Nå ja, det tycks inte bli någon annan råd, än att du får din vilja fram då. Men inte kan du väl begära, att jag skall ta hvem som helst heller. Låt dem försöka, om det är någon af dem, som kan rida upp för glasberget och ta guldäpplet ur min hand. Honom skall jag ta till min man, honom och ingen annan.

Ja, detta tyckte kungen vara bra påhittadt, och

han lät utgå ett påbud i hela riket och i alla rikena däromkring, att den, som kunde rida uppför glasberget och ta guldäpplet ur prinsessans hand, han skulle få henne till drottning.

När nu den dagen var inne, som kungen hade bestämt, kläddes prinsessan i sina präktigaste kläder, och hela hofvet följde henne med stor stå̊t ut till glasberget. Där sattes hon allra öfverst uppe på toppen med guldkrona på hufvudet och guldäpple i handen. Hvar och en kunde då se, huru vacker hon var, och det fanns ingen, som inte med nöje skulle velat bryta af sig halsen för hennes skull. På ängen nedanför berget myllrade det af prinsar och kungar, och de hade alla granna hästar och glänsande rustningar, så att det riktigt gjorde ondt i ögonen, när man tittade på dem. Åskådare hade de också, så att det förslog, ty alla, som kunde krypa eller gå, hade kommit dit för att se, hvem som skulle kunna ta guldäpplet och få prinsessan.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarne sina hästar och rände i väg uppå̊t höjden. Men så fort någon häst fått alla fyra hofvarna upp på glasberget, halkade han ned igen, och detta var inte annat än man i förväg kunnat vänta, ty berget var glatt som en is och brant som ett kyrketak. Hästarna hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det blef aldrig något annat, huru länge de än höllo på. Men ryttarne voro lika ifriga, ty prinsessan där uppe ville de alla ha, och de fortsatte därför att rida, allt hvad tygen höllo. Ingen kom mer än ett litet

stycke upp förr än han hals öfver hufvud ramlade tillbaka igen, och det kunde väl hända, att en och annan därvid bröt både armar och ben.

Af allt detta vardt ett mäkta stort brak, ty hästhofvarna smällde emot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och folket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar långt bort i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade hufvudet mot handen och föll i djupa tankar. Det

rann honom nu i sinnet, att han i sig själf var en prins, och att han nu hade kunnat vara med och täfla om prinsessan, om inte den där historien med vildmannen kommit i vägen. Rätt i detsamma fick han höra steg bland riskvistarna, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— Tack för sist! sade vildmannen. Hvad sitter du och är så ledsen för?

— Jo, sade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. För din skull har jag varit tvungen att fly bort ur min faders rike, och nu sitter jag här som oxvaktare och har inte så mycket som en häst och en rustning, så att jag kan få rida fram till glasberget och täfla om den vackra prinsessan.

— Å, sade vildmannen, är det intet annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mig en stor tjänst, nu skall jag hjälpa dig igen.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ned i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en präktig rustning. Denna var allt igenom smidd af det hårdaste stål och så blank, att det låg ett blått skimmer rundt omkring därnere. Tätt bredvid stod en gråskymlig häst, fullt sadlad och rustad. Han skrapade berget med stålskorna och tuggade sitt stålbetsel, så att skummet flöt ända ned på marken.

— Skynda dig nu, sade vildmannen, och kläd på dig! Rid sedan bort och försök din lycka! Jag skall under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig både stålhjälmen och stålbrynjan, spände stålsporrarna på sina hä-

lar, hängde stålsköldén på armen och band svärdet vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i stål-rustningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Han sprang i sadeln med sådan fart, att det klang i hvar enda sölja, och så snart han kommit upp, gaf han hästen lösa tyglar och lät honom sätta af, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

Där skulle nu friarne till att sluta sin lek. Deras hästar voro så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann af dem. Ryttarne voro ganska medtagna, de också, ty de hade allesamman gjort godt skäl för sig, fast ingen af dem hade kunnat komma upp på berget och vinna prinsessan. Kungen stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basunerna till tecken, att det nu kunde vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se, hvar en främmande ryttare plötsligen kom fram ur skogsbrynet och for rakt emot berget. Han var klädd i stål från topp till tå, med hjälm på hufvudet, sköld på armen och svärd i bältet, och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin gråskymliga häst, så att det var en lust och glädje att se därpå. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade hvarandra, hvad det kunde vara för en. Men de fingo inte lång stund på sig att fråga och spörja, ty knappt hade den främmande ryttaren kommit fram på ängen, förr än han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände af som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen och vågade nätt och jämt andas. Prinsessan reste sig till hälften för att genast kunna räcka honom äpplet. Men han red inte ända upp, utan

när han kom midt på branten, bugade han sig artigt för prinsessan och kastade plötsligt om sin häst och red tillbaka utför berget, så att elden fräste om hästskorna. Därefter försvann han i skogen, lika hastigt som en fågel flyger. Då drogo åskådarna andan igen och började tala i munnen på hvarandra, och kungen sade, att en sådan gosse att rida hade han aldrig sett. Prinsessan själf sade ingenting, men hoffröknarna hviskade, att nu visste hon nog en, som hon inte tänkte säga nej till.

Andra dagen skulle friarne än en gång pröfva sin lycka. Prinsessan kläddes åter igen i sina präktigaste kläder, och hela hofvet följde henne med stor stål ut till glasberget. Där sattes hon allra öfverst uppe på toppen

med guldkrona på hufvudet och guldäpple i handen. På ängen nedanför berget myllrade det af prinsar och kungar, och de hade alla granna hästar och glänsande rustningar, så att det riktigt gjorde ondt i ögonen, när man tittade på dem. Åskådare fattades dem inte heller i dag, ty alla, som kunde krypa eller gå, hade kommit dit, och i stället för dem, som brutit armar och ben af sig förra dagen, hade det kommit lika många nya och fler till.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarne sina hästar och rände i väg uppåt höjden. Men så fort någon häst hade fått alla fyra hofvarna upp på glasberget, halkade han ned igen, och detta var inte annat än man i förväg kunnat vänta, ty berget var glatt som en is och brant som ett kyrketak. Hästarne hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det vardt aldrig något annat, huru länge de än höllo på. Men ryttarne voro lika ifriga, ty prinsessan däruppe ville de alla ha, och de fortsatte därför att rida, allt hvad tygen höllo. Ingen kom dock mer än ett litet stycke upp, förr än han hals öfver hufvud ramlade tillbaka igen, och det var nog inte fritt, att en och annan därvid bröt både armar och ben. Af allt detta vardt det ett mäkta stort brak, ty hästhofvarna smällde emot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och folket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar långt bort i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade hufvudet mot handen och föll i djupa tankar. Han tänkte på prinsessan och und-

rade, om vildmannen nu tyckte, att han hade hjälpt honom nog, när han låtit honom få vara med en enda gång. Rätt i detsamma fick han höra steg ibland riskvistarna, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— God dag! sade vildmannen. I går fick du ju, som du ville, hvad sitter du då och är så ledsen för?

— Jo, svarade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. Första gången fick jag vara med, men nu sitter jag här som oxvaktare igen och har inte så mycket som en häst och en rustning, så att jag kan få rida fram till glasberget och täfla om den vackra prinsessan.

— Å, sade vildmannen, är det intet annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mig en stor tjänst, nu skall jag hjälpa dig igen.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ned i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en präktig rustning. Denna var allt igenom smidd af det klaraste silfver och så blank, att det låg ett hvitt skimmer rundt omkring där nere. Tätt bredvid stod en snöhvit häst, fullt sadlad och rustad. Han skrapade berget med silfverskorna och tuggade sitt silfverbetsel, så att skummet flöt ända ned på marken.

— Skynda dig nu, sade vildmannen, och klädd på dig! Rid sedan bort och försök din lycka! Jag skall under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig silfverhjälmen och silfverbrynjan, spände silfversporrarna på sina hälar, hängde silfverskölden på armen och band svär-

›En snöhvit häst.‹

det vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i silfverrustningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Därefter sprang han i sadeln med en sådan fart, att det klang i hvarenda sölja, och så snart han kommit upp, gaf han hästen lösa tyglar och lät honom sätta af, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

Där skulle nu friarne till att sluta sin lek. Deras hästar voro så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann af dem. Ryttarne voro ganska medtagna, de också, ty de hade allesamman gjort godt skäl för sig, fast ingen af dem hade kunnat komma upp på berget och vinna prinsessan. Kungen undrade, om inte den främmande ryttaren skulle komma äfven i dag, och han väntade därför litet längre än förra gången. Men ingen kom, och kungen stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basunerna till tecken, att det nu kunde vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se, hvar den främmande ryttaren plötsligen kom fram ur skogsbrynet och for rakt emot berget. Han var klädd i klaraste silfver från topp till tå, med hjälm på hufvudet, sköld på armen och svärd i bältet, och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin snöhvita häst, så att det var en lust och glädje att se därpå. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade hvarandra, hvad i all världen det kunde vara för en märklig man. Men de fingo inte lång stund på sig att fråga och spörja, ty knappt hade den främmande ryttaren kommit fram på ängen, förr än han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände af som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen

»Han hälsade henne artigt med svärds-klingan.»

och vågade nätt och jämt andas. Prinsessan reste sig för att genast kunna räcka honom äpplet. Men han red inte ända fram, utan när han kom upp på toppen, hälsade han henne artigt med svärdsklingan och kastade plötsligt om sin häst samt red tillbaka utför berget, så att det stod som en lång silfverstrimma efter honom, där han flög fram. Därefter försvann han i skogen så hastigt som en hvirfvelvind. Då drogo åskådarna andan igen och började tala i munnen på hvarandra, och kungen sade, att det var en gosse, som han gärna skulle vilja ha till svärson. Prinsessan själf sade ingenting, men hoffröknarna hviskade sinsemellan, att den gången var hon nog inte oense med far sin.

Tredje dagen skulle friarne än en gång pröfva sin lycka. Prinsessan kläddes åter igen i sina präktiga kläder, och hela hofvet följde henne med stor stat ut till glasberget. Där sattes hon allra öfverst uppe på toppen med guldkrona på hufvudet och guldäpple i handen. På ängen nedanför berget myllrade det af prinsar och kungar, och de hade alla granna hästar och glänsande rustningar, så att det riktigt gjorde ondt i ögonen, när man tittade på dem. Åskådare fattades dem inte heller i dag, ty alla, som kunde krypa eller gå, hade kommit dit, och i stället för dem, som brutit armar och ben af sig förra dagen, hade det kommit lika många nya och fler till.

När allt var i ordning, lät kungen sina trumpetare blåsa i horn och basuner, och i detsamma sporrade friarne sina hästar och rände i väg uppåt höjden. Men så fort någon häst fått alla fyra

hofvarna upp på glasberget, halkade han ned igen, och detta var inte annat, än man i förväg kunnat vänta, ty berget var glatt som en is och brant som ett kyrketak. Hästarna hoppade och halkade och hoppade och halkade, och det vardt aldrig något annat, huru länge de än höllo på. Men ryttarne voro lika ifriga, ty prinsessan däruppe ville de alla ha, och de fortsatte därför att rida, allt hvad tygen höllo. Ingen kom dock mer än ett litet stycke upp, förr än han hals öfver hufvud ramlade tillbaka igen, och det var nog inte så utan, att en och annan därvid bröt både armar och ben af sig. Af allt detta vardt det ett mäkta stort brak, ty hästhofvarna smällde emot berget, och rustningarna skramlade, och hästarna frustade, och folket skrek, så att gnyet och oväsendet hördes vida vägar.

Under tiden vandrade prinsen omkring med sina oxar långt bort i djupa skogen. När han hörde larmet och vapenskramlet, satte han sig på en sten, lutade hufvudet mot handen och föll i djupa tankar. Han tänkte på prinsessan och undrade, om vildmannen nu tyckte, att han hade hjälpt honom nog, när han låtit honom vara med bara två fattiga gånger. Rätt i detsamma fick han höra steg ibland riskvistarna, och när han såg upp, stod vildmannen framför honom.

— God dag! sade vildmannen. Nu har du ju två gånger fått det, som du velat, hvad sitter du då och är så ledsen för?

— Jo, svarade prinsen, nog har jag skäl att vara ledsen och inte glad. Första och andra gången fick jag vara med, men nu sitter jag här som oxvaktare igen och har inte så mycket som en

häst och en rustning, så att jag kan få rida fram till glasberget och täfla om den vackra prinsessan.

— Å, sade vildmannen, är det intet annat, så kan det väl bli någon råd. Du har en gång gjort mig en stor tjänst, nu skall jag hjälpa dig igen. Men skall du ha flickan, så får du allt i dag göra slag i saken. Nu tycker jag, du kan ha lekt nog.

Därmed tog han prinsen vid handen och förde honom djupt ned i jorden till sin håla. Där visade han honom en vrå, där det hängde en rustning, som var alltigenom smidd af det skäraste guld och så blank, att det låg ett gyllene skimmer rundt omkring därnere. Tätt bredvid stod en guldmanig häst, fullt sadlad och rustad. Han skrapade berget med guldskorna och tuggade sitt guldbetsel, så att skummet flöt ända ned på marken.

— Skynda dig nu, sade vildmannen, och kläd på dig! Rid sedan bort och försök din lycka! Jag skall under tiden valla dina oxar.

Ja, detta lät prinsen inte säga sig två gånger. Han klädde i största hast på sig guldhjälmen och guldbrynjan, spände guldsporrarna på sina hälar, hängde guldskölden på armen och band svärdet vid sidan. När han var färdig, kände han sig så lätt och ledig i guldrustningen som en fågel i luften eller en fisk i vattnet. Därefter sprang han i sadeln med sådan fart, att det klang i hvarenda sölja, och så snart han kommit upp, gaf han hästen lösa tyglar och lät honom sätta af, det fortaste han kunde, bortåt glasberget.

Där skulle nu friarne till att sluta sin lek. Deras hästar voro så trötta, att de knappt kunde hålla sig på benen, och så varma, att svetten rann af dem. Ryttarne voro ganska medtagna, de också,

ty de hade allesamman gjort godt skäl för sig, fast ingen af dem hade kunnat komma upp på berget och vinna prinsessan. Kungen undrade, om inte den främmande ryttaren skulle komma i dag också, och han väntade därför ännu litet längre än förra gången. Men ingen kom, och han stod just färdig att låta sina trumpetare blåsa i basu-

nerna till tecken, att det nu kunde vara nog ridet den dagen. Men i detsamma fick han se, hvar den främmande ryttaren plötsligen kom fram ur skogsbrynet och for rakt emot berget. Han var klädd i skäraste guld ifrån topp till tå, med hjälm på hufvudet, sköld på armen och svärd i bältet, och han förde sig så ridderligt i sadeln på sin guldmaniga häst, att det var en lust och glädje att se därpå. Strax vände alla sina ögon till den främmande kämpen, och de frågade hvarandra, huru det i all världen kunde komma till, att ingen visste, hvad det var för en märkelig man. Men de fingo inte lång stund på sig att fråga och spörja, ty knappt hade den främmande ryttaren kommit fram på ängen, förr än han lyfte sig i stigbyglarna, högg sporrarna i hästens sidor och rände af som en pil rakt uppför glasberget. Alla följde honom med ögonen och vågade nätt och jämt andas. Prinsessan reste sig upp och räckte fram guldäpplet. Han stannade midt framför henne, hoppade af hästen, böjde knä och tog äpplet ur hennes hand. Men därefter svängde han sig strax upp i sadeln, kastade plötsligt om sin häst samt red tillbaka utför berget, så att det lyste om guldskorna, och en lång guldstrimma stod efter honom, hvar han flög fram. Till sist försvann han i skogen så hastigt som ett stjärnskott.

Men nu skall man tro, där blef ett lefverne på ängen nedanför berget! Hela hopen kastade sina mössor högt upp i vädret och gaf till ett glädjeskri, så det hördes långa vägar. Hästarna gnäggade, och vapnen skramlade, och utan att vänta på någon befallning började trumpetarne att blåsa i sina horn och basuner, så att de blefvo runda och röda

i kinderna som de grannaste juläpplen. När ovädersendet hade lagt sig en smula, stod kungen upp och ropade med hög röst, att den främmande guldkämpen hade vunnit priset. Prinsessan själf sade ingenting, men alla visste nog, hvad de skulle tänka, ty de hade sett, att hon blef både hvit och röd, när prinsen tog hennes äpple.

Nu voro täflingarna slut, och det gällde bara att få reda på den guldklädde kämpen, som ingen kände till. Alla väntade, att han med första skulle infinna

sig i kungsgården och hämta sitt pris, och mest af alla väntade kungen och prinsessan. Men den ena dagen gick efter den andra, och ingen kom. Prinsessan blef blek och sorgsen; kungen tyckte, att det var rent besynnerligt, och folket undrade, hvad allt detta kunde ha att betyda. Friarne började slutligen knota och sade, att då den där märkvärdige segervinnaren inte tycktes vilja ha prinsessan, så kunde väl någon af dem få henne i stället. Kungen vardt också otålig och sade, att till slut blef det kanske ingen annan råd. Men innan han bestämde sig härför, ville han göra ett sista försök. Han lät lysa ut ett stort ting vid sin gård, och hvar mans barn, både höga och låga, både rika och fattiga, skulle komma dit och visa sig för prinsessan, så att hon skulle få välja bland dem alla, hvem hon ville ha till man. Ville hon inte då själf göra sitt val, så fick *han* välja i hennes ställe, och sedan skulle det inte hjälpa, om hon sade nej aldrig så mycket.

När denna kungörelse kom ut, var det ingen i hela riket, som inte gärna gick till tings, både för prinsessans skull och för kungens befallning. Där kom därför tillsammans en oräknelig hop folk. När alla voro samlade, fördes prinsessan ut ur kungsgården med stor ståt och ställdes midt på tinget. Kungen steg fram och ropade, att nu skulle prinsessan vandra omkring från man till man och se ut den, som hon helst ville ha. Så skedde också. Hon gick med sin far omkring i ringen och tittade på alla. Men hur hon tittade och letade, fann hon ändå inte den hon sökte. När hon så hade kommit ända ytterst i ringen, fick hon plötsligen se en man, som stod där alldeles

undanskymd i folkhopen. Han var klädd i en bredskyggig hatt och hade en stor grå kappa, sådan som oxvaktare bruka. Men kappkragen var uppdragen, så att ingen kunde se hans ansikte. Så snart prinsessan fick ögonen på honom, sprang hon fram, drog ned kappkragen, tog mannen i famn och ropade högt:

— Här är han! Här är han!

Men då blef en stor munterhet på tinget, må ni tro, ty allt folket kände igen, att det var kungens oxvaktare, och kungen blef helt förlägen. Men prinsessan brydde sig inte om deras gyckel.

— Skratta ni, det gör er godt, sade hon, men den här skall bli min man, han och ingen annan!

— Å, kära min

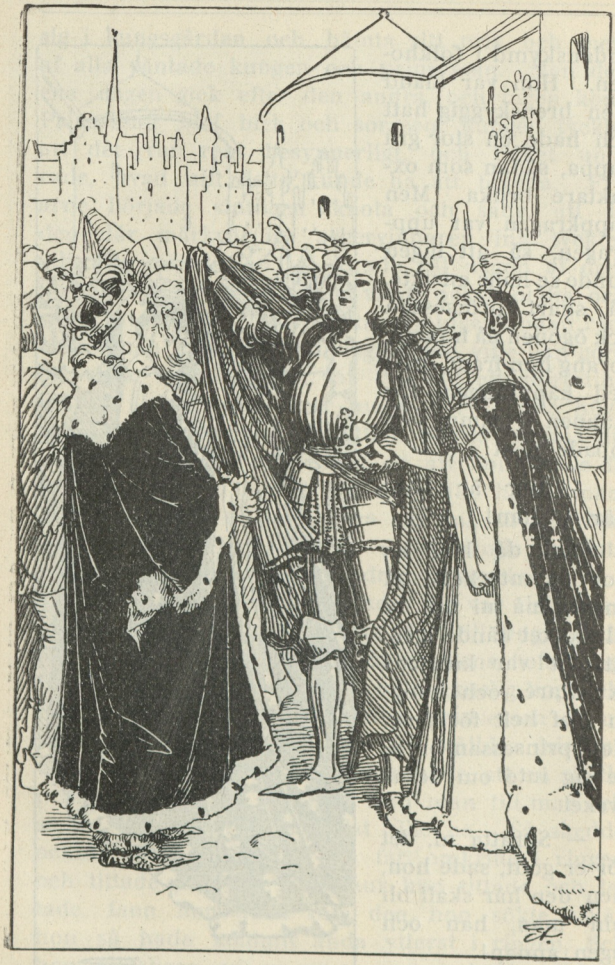

»Där stod nu en vacker, ung prins.»

dotter, sade kungen, tröste mig sådan svärson jag får!

— Sörj inte för det, du, sade oxvaktaren, du får så god en kungason, som du nånsin är kung!

Därmed kastade han af sig sin vida kappa. Då skrattade ingen längre, ty se, i stället för den gråa oxvaktaren stod där nu en vacker ung prins, klädd i guld från hjässan till fotabjället och med prinsessans guldäpple i sin hand, och alla kände igen, att det var just samma kämpe, som hade ridit uppför glasberget.

Nu kan man tro, att där blef en glädje, så att det inte var likt någonting. Prinsen hälsade med stor höflighet prinsessans fader och berättade för honom om sin härkomst och sina märkvärdiga lefnadsöden. När kungen hörde, hur det hängde ihop, blef han hjärteligen glad. Han gaf sig nu ingen ro utan lät genast laga till bröllop och bjöd allt folket och alla friarne med. Där blef så tillredt ett gästabud, som var så präktigt, att dess like aldrig har funnits, och prinsen fick prinsessan och med henne halfva kungariket.

Men när bröllopet hade stått i dagar, ja väl i sju, tog prinsen sin vackra unga brud och drog med stor stat hem till sin faders land. Där blef han mottagen just så som hvar och en väl kan tänka. Kungen och drottningen gräto bägge två af glädje öfver, att de nu hade sin son lefvande tillbaka.

Sedan lefde de lyckliga hvar i sitt rike, och om de inte äro döda, så lefva de än i dag.

(*Teckningar af* EDV. FORSSTRÖM.)

Pojken, som åt i kapp med jätten.

Det var en gång en pojke, som gick i skogen och vallade getter. En morgon kom han ända bort till det berget, där jätten bodde. Nu var det med hans getter som med alla andra, att de ställde till ett fasligt väsen, hvar de foro fram. De klättrade upp och ned i branterna och beto i löfven och sleto i kvistarna och gnagde barken af träden. De små killingarna bräkte, och de stora bockarna barkade allt emellanåt i hop och stångades, så att det skrällde i hornen. Genom allt detta blef det ett sådant gny och buller, att jätten där nere i bergkammaren till sist vak-

nade. Han reste sig upp och lyssnade och gick sedan ut för att titta efter hvad det kunde vara. När han nu fick se, att det bara var en liten vallpojke, som hade stört honom i hans söta morgonsömn, blef han mäkta förgrymmad och ville ta fatt pojken för att tukta till honom. Men pojken sprang sin väg, det fortaste han kunde, och hans getter sprungo efter, och så kommo de alla undan till ett annat berg i samma skog. Där höllo de sig hela dagen, och getterna betade på sitt vanliga vis, och pojken vallade dem, och när han blef hungrig, åt han på sin matsäck. Men medan han det gjorde, gick han och grundade på, huru han skulle komma åt att ge jätten betalt för hans kitslighet.

Om kvällen, när han hade drifvit hem sina getter och kom in i stugan, stod hans mor vid spiseln och höll på att ysta. Hon hade värmt mjölken i grytan och lagt löpen i, och ostmassan hade just skilt sig ifrån vasslan. Pojken väntade, tills hon hade tagit upp ett stycke och format det till en ost. Då sade han:

— Ge mig den där osten, mor lilla, så får jag den med mig till skogen i morgon.

— Å ja, det kan du väl få, svarade modern och räckte honom den.

Pojken tog då och lade den i askmörjan och rullade den fram och tillbaka, så att den blef som en grästen. Modern blef häröfver mycket häpen och sade:

— Är du alldeles tokig, pojke, efter du förspiller Guds gåfvor på det viset?

Men pojken klappade henne på armen och svarade:

— Var nu inte ond, mor lilla; den osten är minsann inte förspilld, jag vet nog, hvad den skall bli bra till, jag.

Modern gaf sig till freds och tog åter i tu med sitt yste. Pojken rullade osten ännu ett par tag i askmörjan; sedan stoppade han den i sin stora skinnväska, och därpå lade han sig att sofva.

Nästa morgon gick han tidigt upp, klädde sig och slängde skinnväskan på ryggen. Han släppte ut getterna och vandrade med dem in i skogen. Där styrde han kosan rakt fram till jätteberget, och det drog inte länge om, innan getterna började bråka, så att jätten vaknade. Nu behöfde han inte undra, hvad det var, utan han öppnade strax bergadörrn och rusade med stora steg fram emot pojken. Han var då röd i synen och såg faseligen ond och elak ut. Pojken vardt ganska rädd men låddes ingenting om utan höll sig morsk och såg jätten stint i ögonen.

— Hvad gör du här i min hage? röt jätten till.

— Jag vallar mina getter, som ni ser, kära far, svarade pojken.

— Packa dig strax bort, ditt usla kryp, skrek jätten, och om du nånsin mer kommer hit och gör olåt, så skall jag krysta dig i smulor så små, som jag nu kramar den här stenen.

Härvid bockade han sig ned och tog upp en stor gråsten, som låg på marken, och kramade den så, att den flög i tusen flisor.

Men pojken lät inte skrämma sig. Han bockade sig också ned och låtsade taga upp en sten, men i stället fick han kvickt ut sin ost ur väskan, och den kramade han så, att vasslan rann mellan

»Packa dig strax bort, ditt usla kryp.»

fingrarna och droppade ned på marken. Medan vasslan rann, sade han:

— Om du, min goda man, inte lagar dig undan och låter mig vara i fred, så skall jag krysta dig, så att det inte blir mer än en våt fläck efter dig, alldeles som jag nu gör med den här stenen.

Då jätten såg den våta fläcken på marken, vardt han hvit i synen af förskräckelse. Utan att säga så mycket som ett ord vände han sig om och skyndade in i berget, och hela den dagen och hela den natten låg han därinne och undrade öfver pojkens orimliga styrka. Men pojken dref gladeligen omkring i skogen, och när kvällen kom, vandrade han hem med sina getter och talade om för sin mor, hvilken nytta han hade haft af sin lilla gråa ost.

Följande morgon var han åter tidigt uppe och gaf sig strax i väg med sina getter bort till jätteberget. Jätten kom ut men tordes inte göra honom något illa.

— Å, se god morgon, far, sade pojken och nickade åt honom, i dag skola vi väl än en gång pröfva våra krafter?

För skams skull kunde jätten inte säga nej härtill.

— Tycker ni inte, det skulle vara ett bra styrkeprof, sade pojken, om någon af oss kunde kasta er yxa så högt upp i vädret, att hon inte fölle ner igen?

Jo, det kunde jätten inte neka till, att det skulle vara styft gjordt. De skulle nu fresta på, och jätten kastade först. Han svingade till med all sin makt, och yxan for högt i sky. Men hur högt hon också for, kom hon snart ner igen.

— Det där var allt liksom lite misslyckadt, sade pojken, men det skall ni inte vara ledsen för, far; ni får försöka en gång till, och då går det väl bättre.

Jätten tog yxan igen och svingade henne både länge och väl. Då han till sist släppte henne, for hon så högt upp, att hon knappt syntes, och det dröjde en lång stund, innan hon slog ner i marken.

— Det kunde jag aldrig tro, att ni skulle vara så klen, sade pojken, vänta nu litet, så skall ni få se på ett annat kast! Ställ er här framför mig och titta riktigt skarpt upp i himmelen, för när jag släpper yxan, så får ni vara kvick i ögonen för att kunna se, hvart hon tar vägen.

Jätten gjorde som

sagdt var och stirrade, det mesta han kunde, upp i himmelen. Pojken tog yxan och svingade med armen, som om han tänkte kasta mycket hårdt. Men just som han med stor möda fått upp yxan öfver axeln, lät han henne helt behändigt slinka ned i skinnväskan, som hängde på ryggen.

— Nu har ni allt sett er yxa för sista gången, det kan ni sätta er på! sade han och pustade ut.

Jätten undrade öfver att yxan så fort hade kunnat komma utom synhåll. Han stod länge och väntade, att hon skulle visa sig igen och falla till marken. Men vänta fick han, ty ingen yxa hördes af.

— Ja, nu måste jag se till mina getter, jag, sade pojken, men vill ni, far, stå kvar här och titta, så har ni mitt lof.

Därmed nickade han och gick sin väg. Jätten såg efter honom och tänkte vid sig själf, att den pojken måtte vara vådligt stark, fast han var så liten och klen till växten.

När det började bli vinter, var pojken en dag ute i skogen, och han och jätten mötte då hvarandra igen. Jätten hade under tiden tänkt ut, att en så stark pojke borde han ha till sin dräng; då kunde han först dra nytta af honom, och sedan skulle han väl snart få något lägligt tillfälle att få död på honom, tänkte han. Då de nu råkades, frågade han därför, om inte pojken kunde ha lust att ta tjänst hos honom.

— Jo, det vore kanske inte så oäfvet, för ni, som är så rik, ger väl hederlig lön, kan jag tro, sade pojken.

— Sköter du dig med förstånd, så ger jag dig

tre skäppor guld, svarade jätten, men gör du inte det, så skall jag ha rätt att skära tre breda remmar ur din rygg.

Pojken sade, att en sådan lön kunde han alls inte klaga på, han ville genast börja sin tjänst.

De gingo nu först in i jättestugan och träffade där jättegumman. Hon var ful som stryk och så otäck, att pojken tyckte, att hon var mycket värre än jätten själf, och det var inte litet, det. Men rundt omkring i stugan lågo jättens rikedomar, guld och silfver i högar. Dem hade jätten röfvat från oskyldiga människor, som han hade rusat på och slagit ihjäl.

Pojkens första göra blef, att han skulle följa jätten ut i skogen och fälla en ek. När de kommo fram till eken, frågade jätten, om pojken ville hålla eller hugga.

— Jag vill hålla, svarade pojken.

— Nå, så håll då! sade jätten.

— Jag är för kort, svarade pojken.

— Det är lätt hjälpt, sade jätten.

Han fattade i stammen och böjde den till marken och räckte toppen åt pojken. Pojken tog den och skulle hålla fast, men så snart jätten släppte, sprang eken tillbaka och kastade pojken högt upp i vädret, och det gick så kvickt, att jätten inte kunde följa honom med ögonen.

Jätten stod länge och undrade, hvart hans dräng tagit vägen. Men då ingen dräng syntes till, tog han yxan och började hugga. När en god stund gått, kom pojken ändtligen framlinkandes. Han hade blifvit slungad långt bort och stött sig svårt i ena benet, och en lycka var, att han hade sluppit undan med lifvet. Jätten frågade, hvarför han inte

hållit fast eken åt honom. Men pojken ville inte höra på det örat.

— Ja, nu har jag visat er, huru långt jag orkar hoppa, sade han, och jag kan just undra, jag, om ni, far, törs göra ett lika högt språng?

Jätten svarade som sanning var, att det trodde han sig inte om.

— Kunde just tänka det, sade pojken, men skall jag ensam hoppa, då är det också billigt, att ni ensam får både hålla och hugga.

Detta kunde jätten inte neka till, och han fällde därför ensam den stora eken.

När trädet sedan skulle bäras hem, sade jätten till sin dräng:

— Vill du bära vid toppen, så skall jag bära vid roten.

— Nej, far, svarade pojken, ni börjar nu bli litet gammal och klen, och ni skall därför få bära vid toppen; jag, som ännu är ung, skall nog sörja för, att storändan kommer med.

Jätten tyckte, att detta var ett hederligt förslag, och lyfte genast upp ekens smal-ända på sin skuldra. Men pojken, som var bakefter, ropade, att trädet hängde snedt, och att jätten måste jämka fram det bättre, om det skulle ligga rätt. Jätten gjorde, som pojken sade, och huru han jämkade och jämkade, fick han till sist hela stammen i jämvikt öfver sin axel. Då hoppade pojken själf upp i trädet och gömde sig bakom en stor gren, så att jätten icke kunde se honom.

Jätten började nu vandra hemåt. Han tyckte nog, att bördan var tung, men han tröstade sig med, att den, som bar vid storändan, måtte ha det än värre. När han gått en stund blef det honom

dock för svärt, och han stönade hårdt vid hvarje steg, han tog.

— Är du inte trött än? frågade han sin dräng.

— Nej, det är jag inte, svarade pojken, och far själf kan väl inte heller vara trött af så litet?

Jätten skämdes och ville icke kännas vid att så var utan fortsatte sin väg.

När de ändtligen kommo fram till berget, var jätten nästan halfdöd af bärandet. Han kastade eken på marken, men pojken hade innan dess hoppat af och stod nu kapprak vid storändan.

— Är du inte trött än? frågade jätten.

— Å, svarade pojken, inte må far tro, att jag blir trött, om jag inte får det värre än så här; trädet var ju inte tyngre, än att en af oss kunde bära det alldeles ensam.

Efter detta arbete måste jätten hvila sig hela dagen. På kvällen sade han:

— I morgon, så fort det blir dager, skola vi ge oss ut på logen och tröska.

Men detta tyckte pojken inte om.

— Nej, svarade han, tidigare af oss måste vi vara. Är ni, far, lika arbetshågad som jag, så gå vi upp och tröska i gryningen, innan vi äta dagvard.

Jätten var rädd, att pojken skulle kalla honom lat, och sade därför ja. Därefter lade han sig att sofva.

Tidigt på morgonen, medan det ännu var mörkt, kom pojken till jättens säng och ruskade honom vaken. Han var inte vidare hågad att stiga upp men bekvämade sig slutligen härtill, och de gingo så båda till logen. Jätten visste, hvar två stora slagor funnos, och dem trefvade han rätt på. Den ena behöll han själf, den andra räckte han åt pojken. Denne försökte lyfta sin slaga, men hon var så tung, att han inte ens kunde få henne från golfvet. Han släpade henne då till vrån och fick i stället fatt på en stor påk, som stod där.

— Ja, nu börja vi, sade han, och för hvar gång jätten dängde sin slaga i loggolfvet, dunkade pojken hårdt med sin påk.

Jätten märkte ingenting, och så höllo de på, ända tills dagern började titta in emellan väggspringorna. Då sade pojken:

— Nu kan det vara på tid att vi gå hem och äta dagvard.

— Ja, svarade jätten, nu ha vi gjort riktigt ordentligt skäl för maten bägge två.

Sedan de ätit, gick jätten ensam till fähuset för att hämta sina troll-oxar. Men på fähuset var ingen dörr, utan jätten tog hela huset och lyfte upp det,

ledde ut troll-oxarna ur båset och satte sedan huset tillbaka på sin stenfot igen. Då han kom tillbaka till pojken, sade han:

— Tag nu hunden med dig och låt honom visa vägen till fähuset, och där han går in, där skall du låta oxarna följa efter. Men kan du inte uträtta detta lilla ärendet förståndigt, så vill jag med samma ha de där tre remmarna, du vet.

Jätten såg mycket illfundig ut, när han sade detta, och pojken kunde väl förstå, att det nu gällde hans lif. Men han låtsade om ingenting utan sade bara, att arbetet nog skulle bli ordentligt gjordt. Trollhunden sprang före, och trolloxarna rände efter, och pojken hade svårt att följa med. När de kommo fram till fähuset, kilade hunden in genom en glugg på stenfoten. Då pojken såg, att det inte fanns någon dörr, begrep han strax, huru jätten brukade bära sig åt, men det sättet passade inte så bra för honom som för jätten. Han stod en stund och ref sig bakom öronen, men han såg snart, att det nu fanns bara *ett* råd, i fall han ville ha sitt skinn i behåll. Han tog yxan ur väskan, högg troll-oxarna i stycken och kastade in styckena genom gluggen. Sedan vände han tillbaka till jätten och frågade, om han hade något mera, som det var brådt med, för då kunde han uträtta det med samma. Jätten blef bestört och sade:

— Fick du verkligen in oxarna i fähuset?

— Ja, svarade pojken, visst var det litet svårt att få dem genom samma gluggen, där er hund sprang in, men när jag hade delat på dem en smula, gick det som en dans.

När jätten hörde, huru det var fatt, blef han

alldeles ifrån sig af ilska och räddhåga. Han gick in till jättesan och sade:

— Hör du, käring, nu har den här förskräckliga pojken slagit ihjäl våra oxar. Får han hållas, så gör han oss alldeles olyckliga. Kan inte du, som är påhittig, tänka ut något bra sätt att göra oss af med honom?

Jättekvinnan svarade:

— Mitt råd är, att du låtsar om ingenting utan väntar tills i natt. När han då lagt sig att sofva, så skall du smyga dig upp och ta din klubba och slå ihjäl honom, och sedan behöfver du inte vara rädd för honom mer.

Jätten tyckte, att detta var listigt uträknadt. Han nickade därför och sade, att så skulle han göra.

Men pojken hade stått bakom bergadörrn och hört hvart enda ord, som de hviskade med hvarandra. Han låtsade inte heller om någonting, men när kvällen kom, gick han in i jättegummans mjölkkammare och tog en så stor smörkärna, som han orkade lyfta. Den bar han mycket tyst till sitt sofställe, lade henne i sängen och bredde skinnfällen ofvanpå. Sedan gömde han sig själf bakom dörren och väntade på hvad som komma skulle.

När det blef midnatt, steg jätten upp, grep sin klubba, smög sig på tå till pojkens säng, lyfte klubban i högsta hugg och dref till, det värsta han kunde. Han hörde ett stort brak och kände, att något sprutade honom i ansiktet. Då blef han hjärteglad och gick tillbaka till sin hustru och sade:

— Ha, ha, ha, nu slog jag den lille kraken så,

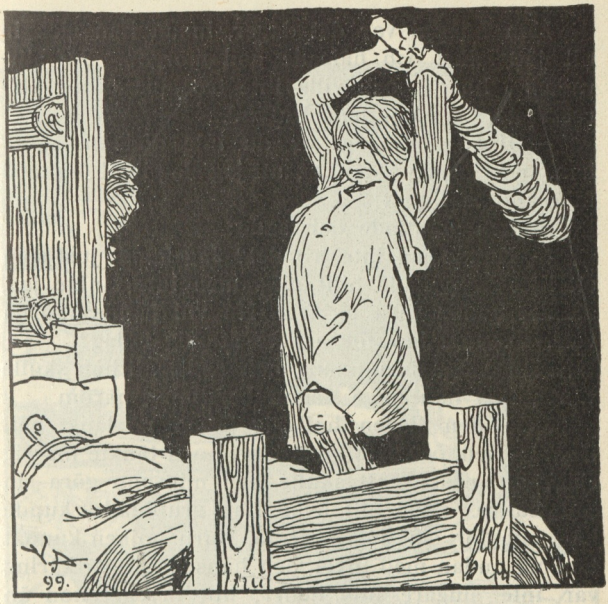

att benen gingo i kras på honom och hjärnan stänkte högt upp på väggen.

Käringen blef så glad, så att hon riktigt dansade, och hon berömde mycket sin mans stora tapperhet.

— Nu kunna vi sofva lugnt igen, sade hon, ty nu behöfva vi inte mer vara rädda för den där illmariga drängen.

Så snart de hade somnat, plockade pojken bort bitarna af smörkärnan och torkade upp kärnmjölken och lade sig sedan att hvila en stund efter sitt äfventyr.

Men knappt var det dager, innan han gick in till jättefolket och hälsade god morgon. De stirrade på honom och ville inte tro sina ögon. Håret reste sig på jättens hufvud.

— Hvad för slag, är du inte död än, skrek han, och jag, som tänkte, att jag slog ihjäl dig med min klubba i natt!

Pojken skrattade och sade:

— Kunde jag inte tro det? Jag kände just som ett litet kryp hade bitit mig, men inte tänkte jag, att det kunde vara ni, far. Nu vill jag bra gärna veta, hvad ni har för arbete åt mig i dag?

Men jätten brummade och sade, att han skulle vänta, tills han finge någon befallning härom.

Hela den dagen höll sig jätten på långt håll ifrån pojken, och han gick därvid och tänkte för sig själf, att nästa natt skulle han minsann göra sin sak bättre. Men allt hvad han grubblade, kunde han inte för sin död begripa, huru pojken kunnat komma undan med lifvet, och hans påhittiga käring var inte slugare hon heller, hur mycket hon än brydde sitt hufvud.

Om kvällen, när jätten och hans dräng skulle äta, hade käringen lagat gröt till kvällsmål.

— Det var bra, sade pojken, nu skola vi kappas om hvem som kan äta mest, far eller jag.

Detta var jätten strax med om.

— Äta kan jag, sade han vid sig själf, och det vore väl märkvärdigt, om jag inte snart skulle spräcka en sådan där liten stackare!

De satte sig nu till bords med grötfatet emellan sig och fattade sina skedar. Men pojken var illmarig; han hade bundit sin stora skinnväska framför magen och stack så en sked gröt i mun-

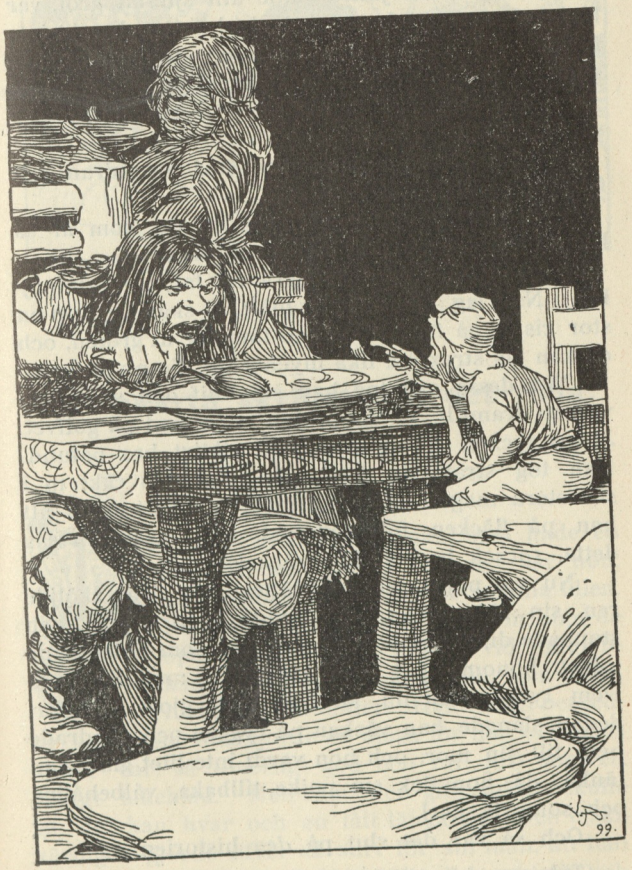

»Men pojken slefvade på lika friskt som förut.»

nen, medan han lät sju skedar slinka ned i skinnväskan. När nu jätten hade ätit sju fat gröt, var han mätt, så att han stånkade hårdt och rakt inte förmådde mera. Men pojken slefvade på lika friskt som förut.

— Det var fasligt, hvad far är tvärmätt af sig, sade han.

Jätten såg på honom med stor förundran och frågade:

— Huru kommer det sig, att du, som är så liten till växten, orkar äta så mycket?

— Det vill jag gärna lära er, far, svarade pojken. När jag har ätit mig mätt, så skär jag upp en stor rispa på framsidan och tömmer ut gröten, och då kan jag strax äta lika mycket till. Se nu på bara!

Vid dessa ord tog han sin knif och skar upp väskan framtill, så att gröten rann ned på golfvet. Jätten tyckte, att detta var ett riktigt bra påfund. Han tog strax sin knif och stack den rakt in i sin stora mage. Men det gick inte bättre, än att han på fläcken föll död ned. När käringen såg detta, sprack hon af förskräckelse.

Nu var pojken ensam i jättestugan. Han sköljde ren sin skinnväska och sydde ihop henne och stoppade dit de tre skäpporna guld, som jätten hade lofvat honom, ifall han skötte sig med förstånd. Dem tyckte han nu, att han hade gjort skäl för. Sedan slängde han väskan på ryggen och vandrade hem till sin mor, och hon vardt inte litet glad, kan tänka, då hon fick sin pojke tillbaka, välbehållen och som rik karl.

Och så var det slut på *den* historien.

(Teckningar af V. ANDRÉN.)

Det svarta skrinet och det röda.

Det var en gång en änka, som hade en enda dotter. Stygg och led var hon, och hennes dotter var af samma ullen. För att de båda skulle få någon, som de opåtalt kunde vara kitsliga vid, gifte änkan om sig med en änkeman, som också hade en enda dotter. Han var en beskedlig karl, som inte gjorde en mask för när, och hans dotter var så innerligt god och rar, just som ett riktigt läkeblad. Men hur det giftermålet skulle gå, det kan hvar och en lätt tänka sig. Den elaka käringen gjorde lifvet så surt för sin man, att han till sist var glad att få lägga sig ned och dö, och det gjorde han också.

Nu var änkan ensam herre på täppan. Hon styrde och ställde alldeles som det hade varit hon och inte hennes styfdotter, som rådde om gården. Både änkan och hennes dotter voro så illa lidna, att ingen ville ha något med dem att skaffa, utan var det någon, som såg dem på vägen framför sig, så gjorde han en lång krok bara för att slippa möta de båda otäckorna. Men mannens dotter tyckte alla om. Det dröjde inte många veckor, innan änkan och hennes dotter märkte, hur det var fatt, och hade de allaredan förut varit leda vid mannens dotter, så blefvo de nu alldeles ifrån sig af afundsjuka och gjorde henne så mycken förtret, som de någonsin kunde.

Till sist kommo de öfverens om, att någon riktig sinnesfrid kunde de aldrig få, så länge mannens dotter lefde. Men att få sak med henne var inte lätt, ty alla sina sysslor gjorde hon väl, och till allt, hvad styfmodern befallde, sade hon bara *ja, ja*, och det kunde de förstås inte straffa henne för.

Hur de nu brydde sitt hufvud, hittade de slutligen på råd. En dag kallade käringen ut sina båda döttrar på gården och sade åt dem, att de skulle sätta sig på brunns-karet och spinna. Men fina och jämna trådar skulle det vara, och den, som tråden först gick af för, den skulle till straff bli kastad i brunnen. Ja, de båda flickorna gjorde som deras mor hade befallt. De togo sina spinnrockar, satte sig på brunns-karet och började spinna. Men käringen hade inte delat jämnt emellan dem, det var klart det, utan när hennes egen dotter fick spinna tågor af det allra finaste och starkaste lin, så fick styf-dottern spinna af det uslaste skäktes-

fall. Och ändå skulle de bägge draga lika granna trådar, sade hon.

Och det gick, som man kunde vänta. Styfdottern aktade sig nog, det mesta hon kunde, men se skäktes-fall är skäktes-fall, det kan inte hjälpas, och hur hon än bjöd till, så gick hennes tråd först utaf. Käringen var då genast till reds och tog henne i axlarna, och hur den lilla också bad för sig, blef hon hufvudstupa nedskuffad i brunnen. När detta var väl beställdt, gingo de tillbaka in i stugan, både mor och dotter, och där gjorde de sig en glad dag. Ty nu visste de, att det inte längre fanns någon där på stället, som var bättre än de, och det tyckte de var mycket fägnesamt att veta.

Men det gick inte alldeles efter deras uträkning. När styfdottern blifvit skuffad i brunnen, vardt hon inte död, utan hon sjönk sakta ned igenom vattnet och kom ända till brunnens botten. Där öppnade sig jorden under henne, och när hon slog upp ögonen igen, så befann hon sig på en vacker underjordisk äng. Där grodde gräset lika grönt, och träden voro lika lummiga som i den öfre världen, fast det inte sken någon sol på himmelen där nere, som det gör här uppe. Flickan undrade, om hon inte skulle vara våt efter att ha sjunkit ned igenom vattnet, men det var hon inte; hon kände sig bara litet bortkommen och yr i hufvudet förstås.

— Stackare jag, tänkte hon för sig själf, hvad skall jag nu ta mig till? Inte törs jag vända om till min styfmor, och inte har jag någon annan i världen att hylla mig till. Jag må så godt gå fram och se hvad jag kan hitta på för råd!

»Hon klef upp på en hög sten.»

Sagdt och gjordt. Hon torkade bort sina tårar och började vandra framåt ängen. Som hon gått ett stycke, kom hon till en gammal gärdsgård. Han var så söndrig och murken, så att hank och stör knappt hängde ihop, och gärdsgårds-trinnorna voro öfvervuxna med grå laf, »gubbaskägg» man kallar. När gärdsgården märkte, att flickan ämnade sig öfver, blef han rädd, att han alldeles skulle ramla i sär, så usel och skröplig som han var.

— Kära lilla jungfrun, sade han därför, gör inte illa åt mig, stackars gärdsgård, som är så gammal och murken! Skall du den här vägen fram, så klif gärna öfver, men rif inte sönder någonting, utan trampa så lätt du kan!

— Ja, svarade flickan, det skall jag visst göra. Var bara inte rädd, jag skall ingenting fördärfva.

Hon klef upp på en hög sten och tog ett litet steg på gärdsgården men hoppade strax ned på andra sidan, och alltsammans giorde hon så lätt och varligt, att ingenting bräcktes eller rubbades; inte så mycket som en barkflaga föll af en gång. Sedan fortsatte hon sin vandring igen. Men gärdsgården tittade vänligt efter henne och vajade med sitt mossiga skägg.

— Det var mig en rar tös, sade han, håll på så där du, så går det dig väl i världen!

När flickan gått ett stycke framåt ängen igen, kom hon till en bakugn, som stod bredvid stigen. Han var full med varmt, nygräddadt bröd, den ena kakan hvitare än den andra, och grisslan låg till reds utanför ugns-munnen. Ugnen blef rädd, att flickan skulle ta med sig så mycket bröd, att han blefve alldeles tom.

— Kära lilla jungfrun, sade han därför, gör

inte illa åt mig, stackars bakugn! Är du hungrig, så ät så mycket du vill, men ta ingenting med dig, utan skjut in det, som blir öfver, och stäng luckan efter dig!

— Ja, svarade flickan, det skall jag visst göra. Var bara inte rädd, jag skall ingenting fördärfva.

Hon fattade grisslan och öppnade ugnsluckan,

och så tog hon ut en varm, nygräddad kaka och började äta. Men när hon hade ätit sig mätt, så sköt hon in allt som var kvar, stängde igen ugnsdörren och lade kakspaden tillbaka på sitt ställe. Sedan fortsatte hon sin vandring som förut. Men bakugnen tittade vänligt efter henne och kände sig riktigt varm och tacksam invärtes.

— Det var mig en rar tös, sade han, håll på så där du, så går det dig väl i världen!

Flickan gick ett stycke framåt ängen igen, och

rätt som det var, fick hon se en ko, som gick och betade i gröngräset. Kon bar en stäfva på ena hornet, och hennes jufver voro så stinna, så man väl kunde se, att det var länge sedan hon hade blifvit mjölkad. Kon förstod, att flickan skulle mjölka henne, men vardt rädd, att hon sedan skulle kasta bort mjölken och slänga undan stäfvan.

— Kära lilla jungfrun, sade hon därför, gör inte illa åt mig, stackars ko! Är du törstig, så mjölka mig och drick så mycket du vill, men spill inte bort något på marken, utan häll det som blir öfver på mina klöfvar och häng sedan byttan på hornet igen!

— Ja, svarade flickan, det skall jag visst göra. Var bara inte rädd, jag skall ingenting fördärfva.

Hon tog stäfvan från hornet och satte sig att mjölka. När hon hade mjölkat, drack hon så mycket hon orkade. Men sedan hon druckit sig otörstig, hällde hon det som blef öfver på kons klöfvar och hängde byttan tillbaka på hornet, alldeles som kon bedt henne göra. Sedan gick hon vidare stigen framåt. Men kon bligade vänligt efter henne och gaf till ett riktigt långt och belåtet råmande.

— Det var mig en rar tös, sade hon, håll på så där du, så går det dig väl i världen!

Än var det inte slut på ängen, utan flickan gick åter ett stycke framåt. När det hade lidit en stund, kom hon till en apel, som stod bredvid stigen. Apeln var mycket stor och bar de allra vackraste frukter. Men han var så öfverfull med äpplen, att grenarna slokade och hängde ända ned till marken. Apeln förstod, att flickan skulle plocka och äta, men han darrade af rädsla, att hon skulle göra

rent hus eller att hon skulle bita i det ena äpplet efter det andra och sedan kasta bort dem.

— Kära lilla jungfrun, sade han därför, gör inte illa åt mig, stackars apel! Vill du läska dig med mina frukter, så plocka och ät så mycket du vill! Men tag ingenting med dig och kasta inte heller bort något, utan hvad som blir öfver skall du vara snäll och gräfva ner vid min rot!

— Ja, svarade flickan, det skall jag visst göra. Var bara inte rädd, jag skall ingenting fördärfva.

Hon plockade så af de fullmogna äpplena,

men de omogna lät hon sitta kvar. Därpå åt hon så mycket, så hon blef belåten. När det var gjordt, gräfde hon ned de äpplen, som blefvo öfver, vid apelns rot. Sedan satte hon stöttor under de tunga grenarna, så att de inte skulle brytas af. Slutligen fortsatte hon sin vandring. Men apeln tittade vänligt efter henne och nickade gladt med sina gröna löf.

— Det var mig en rar tös, sade han, håll på så där du, så går det dig väl i världen!

När det led emot kvällen, kom den lilla till en grind. Där satt en gammal, gammal gumma och hvilade sig emot grindstolpen. Flickan gick strax fram till gumman, neg vackert och hälsade:

— God kväll, kära mor!

Gumman blef glad och sade:

— God kväll igen! Hvad är du för en, som kommer och hälsar så vackert på en sådan här gammal käring?

— Jo, svarade flickan, jag är inte annat än ett fattigt styfbarn, som inte får vara hemma längre, och nu är jag ute och går för att söka tjänst.

— Jaså, är det på det viset, sade gumman, då kanske du kan ha tid att sätta dig här och kamma mig en stund, mens vi talas vid?

— Ja då, svarade flickan; kan jag göra gamla mor en tjänst med så litet, så skall det vara mig ett nöje.

Hon ställde sig på knä i gräset bredvid den gamla och kammade hennes gråa hår, så att hon blef så fin och slät i hufvudet, som om det hade varit på en söndagsmorgon. Gumman strök sig på håret och sade:

— Tack skall du ha, att du inte höll dig för

»Hon ställde sig på knä i gräset.»

god att kamma mig, gamla fattiga käring! Nu vill jag i stället säga dig, hvar du kan få tjänst. Du behöfver bara gå rätt fram, så kommer du till en stor gård. Där bor en gammal rik gumma. Till henne skall du gå in och fråga, om du inte kan få bli ladugårdspiga. Det kommer inte den rika gumman att säga nej till. Hur du sedan skall bära dig åt med korna och kattorna och sparfvarna och allt annat, som finns där på gården, det vet du bäst själf. Farväl med dig nu! Du är en rar tös, barnet mitt, och håller du på med det, så går det dig väl i världen.

Sedan flickan hade nigit och sagt farväl, gaf hon sig åter i väg framåt ängen. Vid slutet på ängen låg en stor, stor gård. Flickan gick in till den gamla rika gumman, som rådde om gården, och frågade, om hon inte kunde få bli ladugårdspiga där. Jo, det hade den rika gumman ingenting emot; dagen efter kunde hon få börja sin tjänst.

Nästa morgon, så fort det vardt dager, steg den lilla upp för att sköta sina otte-sysslor. Först gick hon till fä-huset. Men där gjorde hon inte som många andra pigor bruka göra: skrek och hojtade och bannades. Nej, hon klappade korna på ryggen och talade vackert vid dem och sade:

— Stackars mina små kor, nu äro ni väl bra svultna och hungriga. Vänta, så skall jag strax ge er äta!

Därmed hämtade hon hö och halm ur ladan och svepte och strödde och gaf ottefoder och månade om korna på allt sätt. När så det var gjordt, tog hon mjölke-stolen och satte sig att mjölka. Och då voro korna lika beskedliga mot henne igen.

Så snart hon kom till dem, råmade de af förnöjelse. Ingen bråkade eller sparkade mjölken ur stäfvan eller gjorde annars någon förtret, utan de voro alla så stilla och spaka som lamm.

När så flickan hade ansat om sina kor och mjölkat och silat och samlat mjölken i mjölkspannen, kom där en hel hop kattor, både stora och små. De ställde sig omkring henne och tittade upp och krökte på svansarna och jamade så ifrigt:

— Ge oss lite mjölk!

Ge oss lite mjölk!

Flickan var nu lika beskedlig emot kattorna

som hon förut hade varit emot korna. Hon hvarken snäste kissarna eller slog dem, såsom många andra pigor skulle ha gjort. Nej, hon strök dem utefter ryggen och talade vackert vid dem och sade:

— Stackars mina små kissar, ni äro väl bra svultna och törstiga, kan jag tro. Vänta, så skall jag strax ge er dricka!

Därmed tog hon mjölkspannen och öste mjölk åt dem i kattskålen. De lapade i sig och slickade sig om morrhåren. När de hade fått, hvad de behöfde, samlade de sig kring flickan och ströko sig emot henne och krökte ryggen och spunno helt förnöjda, så att det var just en glädje att se, hur de hyllade sig till den lilla ladugårds-pigan.

När otte-sysslorna voro väl undanstökade, skulle flickan på logen och rissla korn. Då hon så stod och risslade, kom en stor skara sparfvar ute på gården och ville ha med af trakteringen. De hoppade allt närmare och närmare, satte sig på logtröskeln, vände på hufvudet hit och dit och kvittrade ideligen:

— Ge oss lite korn!
Ge oss lite korn!

Flickan giorde nu inte som många andra pigor skulle ha gjort: hon hyssjade inte och skrämde bort sparfvarna, utan hon lockade åt dem och talade vackert vid dem och sade:

— Stackars mina små sparfvar, som få sitta ute hela dagen och fara illa! Kan tro, ni äro svultna och hungriga nu. Vänta litet, så skall jag strax ge er litet mat!

Därmed tog hon en hand full korn ur sädesdråsen och strödde på marken. Och sparfvarna till att hoppa omkring henne och plocka och flaxa

med vingarna! De kvittrade och voro så glada, just som om de ville tacka henne, för att hon var snäll emot dem.

Så led en tid bortåt, den ena dagen efter den andra, och i allt, hvad flickan företog sig, gick det henne väl. Det var en lust att se, hur hon skötte sina sysslor, och korna trifdes under hennes hand

och blefvo feta och hulliga, så att det aldrig hade funnits så mycket mjölk och så vackra kreatur där på gården, hvarken förr eller sedan.

Men en dag kom det bud ut till flickan, att hon skulle komma in till sin matmor. Hon gick strax in i stugan och frågade, hvad matmodern hade att befalla.

— Jo, sade gumman, jag har märkt, att du sköter dina kor och gör dina andra sysslor ganska bra, så att man kan vara till freds därmed. Men nu skall jag sätta dig på prof och se, om det är någonting mer, som du förstår och kan reda dig med. Här har du ett litet såll. Nu skall du gå till källan och hämta sållet väl fullt med vatten, men du får inte spilla en enda droppe på vägen. Detta skall vara ditt första prof.

Flickan tyckte nog, att det var en märkvärdig befallning, men matmodern hade sagt, att det skulle så vara, och då var det väl ingen annan råd än att lyda. Flickan tog därför sållet, gick till källan och började ösa. Men hur hon också öste, hjälpte det förstås inte, ty vattnet rann strax ut igen igenom de fina hålen i bottnen. Flickan undrade, hvad i all världen hon skulle hitta på för att få sållet att hålla tätt, men det var henne stört omöjligt, hon kunde inte utgrunda något sätt. Då blef hon mycket bedröfvad och satte sig under en pil, som stod där vid källan, och grät bitterligen. I detsamma hörde hon ett starkt flaxande, och när hon tittade upp, såg hon de små sparfvarna komma farande som en sky. De slogo alla ned i den gröna pilen tätt öfver hennes hufvud och sedan tog hvar

enda liten sparf till att kvittra och skrika af full hals, den ena gällare än den andra:

Aska och sålla,
så skall det hålla!
Aska och sålla,
så skall det hålla!

Flickan undrade först, hvad allt detta lefverne skulle betyda, men när hon hörde hvad de kvittrade, gick det upp ett ljus för henne. De menade, att hon skulle strö aska på botten af sållet; då skulle den täcka till de små hålen, så att vattnet stannade kvar! Kanske skulle det gå, tänkte hon. Genast sprang hon därför bort och hämtade aska, och den lade hon i ett lager öfver bottnen i det lilla sållet, och så öste hon vatten i, och se, då kunde hon bära sållet fullt med vatten utan att spilla en enda droppe!

Den som nu blef belåten, det var flickan det; hon vandrade förnöjd upp till gården, bärande det lilla sållet försiktigt framför sig. Men sparfvarna flögo gladeligen sina färde. När flickan kom in i stugan, tittade matmodern i sållet. Då hon såg, att det var väl fullt med vatten, vardt hon öfvermåttan förvånad.

— Hvem i alla dar har lärt dig det där? sade hon. Aldrig kunde jag tro, att du skulle vara en så duktig vattenbärerska.

Men den lilla sade ingenting utan teg, ty hon ville inte röja sina små hjälpare.

En tid därefter kom det ett nytt bud ut till flickan, att hon skulle komma in till sin matmor. Hon gick strax in i stugan och frågade, hvad matmodern hade att befalla.

»Matmodern tittade i sållet.»

— Jo, sade gumman, senaste gången vi talades vid, så märkte jag, att du inte bara kan sköta kor utan också bära vatten ganska bra. Men nu skall jag sätta dig ett nytt prof före. Då får jag se, om det är någonting mer, som du förstår och kan reda dig med. Här har du två slags garn, det ena svart och det andra hvitt. Nu skall du gå ner till älfven, och där skall du tvätta det svarta garnet, så att det blir snöhvitt, och det hvita garnet, så att det blir kolsvart. Men allt skall vara färdigt tills i kväll, innan solen rinner ned. Detta skall vara ditt andra prof.

Flickan tyckte nog, att detta var en underlig befallning. Ty om hon också kunde tvätta det svarta garnet hvitt, så var det i alla fall omöjligt att begripa, huru hon skulle kunna tvätta det hvita garnet svart. Men matmodern hade sagt, att det skulle så vara, och då var det väl ingen annan råd än att lyda. Flickan tog därför garnen, gick ned till älfstranden och började tvätta. Men hur hon tvättade och tvättade, så satt färgen i; det svarta garnet förblef svart, och det hvita garnet förblef hvitt, och båda voro till sist alldeles likadana som de varit. Flickan undrade, hvad i all världen hon skulle hitta på för att få det svarta garnet hvitt och det hvita garnet svart, men det var henne stört omöjligt; hon kunde inte utgrunda något sätt. Då blef hon mycket bedröfvad och satte sig under ett par björkar, som stodo där vid älfstranden, och grät bitterligen. I det samma hörde hon ett starkt flaxande, och när hon tittade upp, såg hon de små sparfvarna komma farande som en sky. De slogo alla ned i björkarna tätt öfver hennes hufvud, och sedan tog hvarenda liten sparf

till att kvittra och skrika med full hals, den ena gällare än den andra:

Tag det svarta,
och håll dig åt öst,
så får du tröst!

Flickan undrade först, hvad det var de ville. Men när hon hade hört på deras kvitter en stund, gick det upp ett ljus för henne. De menade, att hon skulle ta det svarta garnet och gå ett stycke åt öster uppåt älfven, och om hon då försökte tvätta, så skulle garnet bli hvitt! Ja, kanske skulle det gå, tänkte hon. Genast tog hon därför det svarta garnet och gaf sig i väg ett stycke åt öster uppåt älfven. Där lade hon sig på en sten vid strandbrädden och doppade garnet och började tvätta. Och se, knappt hade hon doppat det svarta garnet i älfven, så var det på en gång hvitare än den hvitaste snö!

Ja, detta var godt och väl, men nu skulle det hvita garnet också tvättas svart, och det var väl nära på värre. Flickan undrade, hvad hon skulle ta sig till för att få det gjordt, men det var henne stört omöjligt att utgrunda något sätt. Då kommo sparfvarna farande igen och flaxade så ifrigt med sina små vingar, så att det viftade om öronen på henne, och hvarenda liten sparf tog till att kvittra och skrika af full hals, den ena gällare än den andra:

Tag det hvita,
och håll dig åt väst,
så går det bäst!

Ja, det begrep flickan strax, hvad det betydde. Hon tog därför det hvita garnet och gaf sig i väg ett stycke åt väster nedåt älfven. Där lade hon

»Hon doppade garnet och började tvätta.»

sig på en sten vid strandbrädden och doppade garnet och började tvätta. Och se, knappt hade hon doppat det hvita garnet i älfven, så var det på en gång svartare än det svartaste kol!

Den, som nu var belåten, det var flickan det. Hon vandrade förnöjd upp till gården, bärande det hvita garnet i ena handen och det svarta i den andra. Men sparfvarna flögo gladeligen sina färde.

När flickan kom in i stugan, tittade matmodern på de båda garnen och synade dem riktigt noga för att vara säker på, att det verkligen var det svarta, som hade blifvit hvitt, och det hvita, som hade blifvit svart. Då hon såg, att allt var som det skulle vara, blef hon öfvermåttan förvånad.

— Hvem i alla dar har lärt dig det där? sade hon. Aldrig kunde jag tro, att du skulle vara en så duktig tvätterska!

Men den lilla sade ingenting utan teg, ty hon ville inte heller nu röja sina små hjälpare.

Så led det en tid bortåt igen, och en vacker dag kom det ett nytt bud ut till ladugårdspigan, att hennes matmor ville tala vid henne. Hon gick strax in i stugan och frågade, hvad matmodern hade att befalla.

— Jo, sade gumman, senaste gången vi talades vid, så märkte jag, att du inte bara kan sköta kor och bära vatten, utan att du också kan tvätta garn ganska bra. Men nu skall jag sätta dig ett nytt prof före. Då får jag se, om det är något mer, som du förstår och kan reda dig med. Här har du de bägge garnen, som du tvättade. Nu skall du af dem väfva en väf, men på den får det hvarken finnas tvist eller noppa, och allt skall vara färdigt tills i kväll,

innan solen rinner ned. Detta skall vara ditt tredje och sista prof.

Flickan tyckte nog, att detta var en underlig befallning. Ty hur någon skulle kunna bli färdig med en hel väf på en enda dag, det gick öfver hennes förstånd. Men matmodern hade sagt, att det skulle så vara, och då var det väl ingen annan råd än att lyda. Flickan tog därför garnen och gick till väfstolen och lagade till väf och tog till att bomma och varpa och svepa och sölfva och

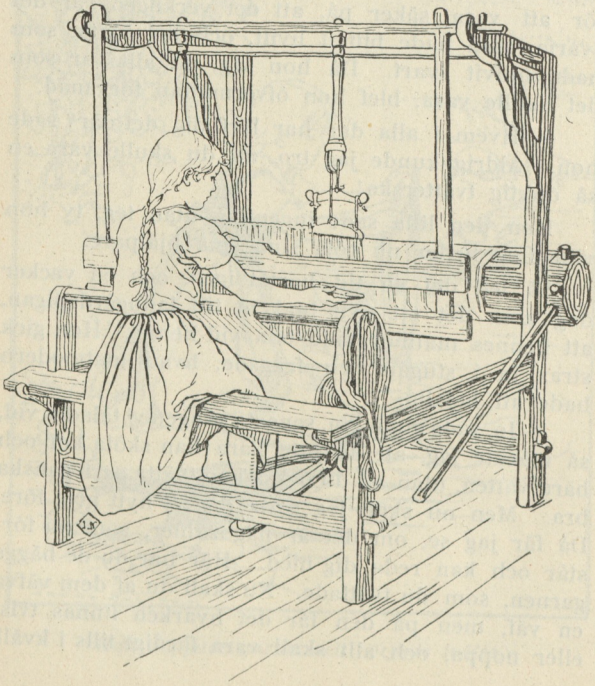

skeda, och det höll hon på med så flitigt, så att hon glömde både mat och dryck. Men garnet var skört och ojämnt och ville inte hålla, utan det bara ideligen brast i ett bristande, och ju längre hon höll på, dess värre blef det. Flickan undrade, hur i all världen hon skulle bära sig åt för att få garnet att hålla, men det var henne stört omöjligt, hon kunde inte utgrunda något sätt. Då blef hon mycket bedröfvad, stannade väfbommen, lade ansiktet i händerna och grät bitterligen. I detsamma hörde hon ett litet krafsande på dörren.

— Stackars kissarna små, sade hon, er har jag ju alldeles glömt bort; inte skola ni behöfva sitta emellan och slita ondt, bara för att inte jag kan reda mig med mina sysslor.

Därmed steg hon upp och gläntade på dörren. Då kommo kissarna insmygande, den ena efter den andra, och de krökte på svansarna och ströko sig emot henne och gjorde sig så läckra de kunde. När de sågo, att hon hade gråtit, jamade de:

— Hvad är du så ledsen för, lilla vän?
Hvad är du så ledsen för, lilla vän?

— Jo, svarade flickan, väl må jag vara ledsen och inte glad, ty min matmor har befallt mig väfva en väf, och den väfven skall vara färdig tills i kväll, innan solen rinner ned. Men garnet är så skört och ohålligt, så att det går på tok med allt ihop.

— Å hå, är det inte värre, jamade kattorna, då blir det väl någon råd. Du har varit så snäll emot oss, så det är inte för mycket, om vi hjälpa dig litet igen, när vi komma åt. Sätt dig till spolrocken, du, och spola, så skall det gå som en dans.

Därmed foro alla kissarna på en gång upp i väfstolen och började väfva så det stod härliga till.

Den ena trädde, den andra skyttlade, den tredje slog till, den fjärde lagade, den femte spände, den sjätte rullade upp, den sjunde redde skälet, och alla hade de hvar sin syssla. Men flickan själf satte sig till spolrocken och spolade, allt eftersom kissarna väfde, och hon hade jämt göra med att följa dem i deras arbete, så fort gick det. Det stod inte länge om, innan de hade väfven alldeles färdig, och då var den så tät och slät och fin, så att man inte kunde märka en knottra på den, om man också satte de allra värsta glasögon på näsan.

Den som nu var belåten, det var flickan det. Hon lade ihop sin väf, så nätt hon kunde, och gick ut ur väfkammaren. Men kissarna smögo sig ut de också och kilade sedan gladeligen sina färde.

När flickan kom in i stugan, tog matmodern väfven och synade den riktigt noga för att få se, om där inte fanns någon tvist eller noppa någonstädes. Men allt hvad hon synade, så var väfven lika fin för det, både på rätan och på afvan. Då gumman såg, att det inte var henne möjligt att hitta något fel, blef hon öfvermåttan förvånad.

— Hvem i all världen har lärt dig det där? sade hon. Aldrig kunde jag tro, att du skulle vara en så duktig väfverska.

Men flickan sade ingenting utan teg, ty inte heller denna sista gången ville hon röja sina små hjälpare.

Nu hade flickan bestått alla sina prof och hade inte längre något att vara ängslig för. Korna och kattorna och sparfvarna var hon allt jämt god vän med, och hennes matmor hade aldrig något att anmärka på henne. Tiden gick därför i lugn och

ro, den ena dagen efter den andra, och innan hon visste ordet af, hade hon tjänt sitt år till slut. Då började hon längta till sitt gamla hem igen, och hon undrade mycket, om inte hennes styfmor och styfsyster nu ändå hade ångrat sig och kanske ville ha henne tillbaka. Till sist blef hennes längtan så stark, att hon inte kunde stanna längre. Hon gick då in i stugan till sin matmor och bad att bli fri ifrån sin tjänst.

— Jaha, sade matmodern, det skall du visst få, ty nu har du tjänt ditt år ut, så att jag inte kan hålla dig kvar längre. Helst skulle jag nog ha velat, att du hade stannat här hos mig, ty du har alltid skött dig bra och varit mig till nöjes på alla sätt och vis. Men du vet väl bäst själf, hvar du vill vara, och jag skall inte lägga några hinder i vägen för dig. Om någon lön har det aldrig varit tal oss emellan; du har väl tyckt, att du varit för ung, kan jag tänka. Men jag vill i alla fall ge dig någon liten belöning för din trogna tjänst. Gå därför upp på vindskammaren här ofvanpå! Där står en hop skrin. Af dem får du ta ett — hvilket du helst vill. Men du får inte öppna det, förr än du har det just på det ställe, där det sedan skall bli stående. Öppnar du det i förväg, så är det inte något värde med det alls.

Ja, flickan tackade sin matmor, såsom skäligt var, och gick upp på vinden. Men kissarna begrepo, hvad det var frågan om, och de följde med henne dit upp, hela långa raden. När hon kom in på vindskammaren, fick hon se, hvar det stod en hop skrin på golfvet utmed väggen. Ett var rödt och ett var gult, och ett var blått och ett var grönt, och det ena var grannare än det andra.

Men allra längst borta i hörnet stod ett litet *svart* skrin, som var det oansenligaste af allesammans. Flickan stod till en början rådvill och visste inte, hvilketdera hon skulle välja, fast hon nog genast tyckte, att det lilla svarta skrinet skulle passa henne bäst. Men hon behöfde inte länge stå och tveka, ty alla kissarna ställde sig i ring omkring henne och krökte på svansarna och jamade så ifrigt:

Det svarta, det svarta,
det skall du ta,
det svarta, det svarta,
för det är bra!

— Ja, det tror jag visst det, sade flickan, det är i alla fall rundelig belöning för mitt arbete.

Därmed tog hon det lilla svarta skrinet under armen och gick ner i stugan. Där tackade hon sin matmor och önskade henne allt godt. Sedan klappade hon korna och lät kissarna räcka vacker tass och strödde ut korn åt sparfvarna och sade farväl åt dem alla. Och det var en stor sorg i hela gården, när hon ändtligen gaf sig åstad.

När hon gått ett litet stycke, kom hon till den stora ängen, och där gick hon först igenom grinden och så förbi äppelträdet och sedan förbi kon och så förbi bakugnen och därefter öfver gårdsgården. Och af äppelträdet fick hon äpplen, och af kon fick hon mjölk, och af bakugnen fick hon bröd, och öfver gårdsgården fick hon sig ett hopp, så hon hade hvad hon behöfde hela dagen. Till sist var hon framme på samma ställe, där hon hade kommit ner. Då öppnade sig jorden öfver henne, och utan att hon riktigt visste, hur det gick till, steg hon sakta upp igenom brunnen. När hon öppnade sina ögon, befann hon sig i den öfre

världen igen, stående på brunns-karet. Inte en smula våt var hon, fast hon hade farit igenom vattnet, och det lilla skrinet hade hon under armen.

Då hon nu såg stugan, där hon var född och hade växt upp, kände hon sig glad och varm i själen. Hon gick strax och öppnade dörren.

— God kväll, mor, och tack för sist! sade hon.

Men när käringen och hennes dotter fingo se henne, där hon stod på tröskeln, då kan man tro där blef en uppståndelse. Styfmodern tog i början så illa vid sig, att hon vardt rakt stel i kroppen och kunde hvarken tala eller svara.

— Jaså, skrek hon ändtligen till, du lefver ännu, din otäcka unge! Och jag, som tänkte du var död och låg i brunnen! Men det var inte så väl heller. Hvar kommer du ifrån? Hvar har du hållit hus hela året?

— Jo, jag har varit där nere i den undre världen, svarade flickan, och där har jag varit ladugårdspiga på en stor gård, och när jag i morse skildes ifrån min rika matmor, så fick jag det här lilla svarta skrinet i årslön. Kära mor, ge mig en liten fläck att ställa det på!

Men nu blef käringen rent ifrån sig af förargelse. Hon sprang fram och fick flickan i armen och skuffade ut henne ur stugan och skrek:

— Jaså, du menar, att vi skola ha rum här i gården åt dig och ditt usla skräp? Nej, packa dig du ned i höns-huset, din tiggareunge! Det kan just vara lagom för en sådan som du är.

Ja, flickan hon lydde utan knot och gick strax ned i hönshuset. Där skurade hon och fejade i hvar vrå, och till sist var det så fint där inne som i den allra finaste frökenkammare. När allt var i

»Nu bodde flickan som i ett riktigt slott.»

ordning, tog hon sitt lilla skrin och ställde det på den plats, där hon tyckte det passade bäst. Nyfiken hade hon varit hela dagen, men hon hade inte vågat titta i skrinet, förr än hon hade det på sitt rätta ställe. Nu ville hon ändtligen ha reda på hvad som fanns där inne, och hon satte därför nyckeln i hålet, vred om och lyfte försiktigt på locket. Men *då* skall man veta hon fick se på annat! Skrinet var fullt af guld och pärlor och ädla stenar, och där funnos både bälten och ringar och allt fint och dyrbart, som tänkas kan. Och när locket ställdes öppet, så flög guld-skenet upp i takåsen och utefter väggarna, och rundt omkring vardt det bara glänsande guld, så att höns-huset i en blink blef mycket grannare än den grannaste kungasal.

Nu bodde flickan som i ett riktigt slott, och det lyste af hennes hönshus, så att alla undrade, hvad det kunde vara för en liten sol. Snart var ryktet härom ute öfver hela bygden, och det dröjde inte många dagar, innan där stod som en ström af människor, som kommo dit för att se och beundra flickans prakt och härlighet.

* * *

Men de som tittade allra mest på guldskenet ifrån flickans hönshus, det var nog käringen och hennes dotter ändå! Och ju mer de tittade, dess mer skar det dem i ögonen. De blefvo riktigt sjuka däraf och kunde till sist hvarken äta eller sofva. Käringen låg hela nätterna vaken och förargade sig öfver sin styfdotter.

— Om jag kunde begripa, sade hon för sig själf, hvad det är för märkvärdigt med det där

enfaldiga flicke-kräket. Hon är rakt som en kattunge; man må slänga med henne hur som helst, så kommer hon jämt ned på alla fyra ändå. Nu tänkte jag väl, jag skulle ha henne försörjd, när jag knuffade henne i brunnen. Men har man sett på maken? Det var just *det*, som vardt hennes största lycka. Jag vånnar det hade varit min egen dotter, som jag hade knuffat ner i stället!

Detta låg hon och grundade på en stund, och ju mer hon grundade, ju säkrare vardt hon, att hon nu hade kommit på rätta tråden.

— Tänk, om jag skulle göra det, sade hon för sig själf, tänk, om jag skulle göra det! När det kunde gå så bra för den där stackaren, hur skulle det då inte gå för *min* flicka! Det skulle allt bli bättre opp, var säker på det. Hon skulle nog få ett ändå bättre skrin, det är jag viss på.

Och viss var hon, ty nästa morgon kallade hon ut sin kära dotter på gården och sade åt henne, att hon skulle sätta sig på brunns-karet och spinna. Men fina och jämna trådar skulle det vara, och ginge tråden af, så skulle hon till straff bli kastad i brunnen. Ja, flickan var tvungen att göra som hennes mor hade befallt. Hon tog sin spinnrock och satte sig på brunns-karet och började spinna. Men den här gången fick hon inte några tågor af det finaste och starkaste lin utan i stället det allra uslaste skäktes-fall. Och det gick som käringen hade räknat ut. Hennes dotter hade knappt börjat spinna, förr än tråden gick af. Vips var käringen framme och fick flickan i fötterna och kastade henne hufvudstupa ner i brunnen.

Men det gick med henne som det hade gått med hennes styfsyster. Hon sjönk sakta ned ige-

nom vattnet och kom ända till brunnens botten. Där öppnade sig jorden under henne, och när hon åter slog upp ögonen, så befann hon sig på den vackra underjordiska ängen. Våt som en tupp var hon, och arg var hon också, men bortkommen var hon inte.

— Jaha, sade hon, det här känner jag till förut. Har syster min, som är ett sådant beskedligt mähä, kunnat ta sig fram, så skall det väl gå för mig med. Jag låter inte knäppa mig på näsan, jag.

Helt morsk började hon nu vandra framåt ängen. När hon gått ett stycke, kom hon till den gamla gärdsgården. Han blef rädd och sade:

— Kära lilla jungfrun, gör inte illa åt mig, stackars gärdsgård, som är så gammal och murken! Skall du den här vägen fram, så klif gärna öfver, men rif inte sönder någonting utan trampa så lätt du kan!

— När har jag blifvit du med dig, ditt murkna elände? skrek flickan och satte näsan i vädret. Det kan du allt tro, att jag skulle ta befallningar af en sådan gammal dumsnut! Ja, vänta bara, så skall du få se!

Därmed ryckte hon upp gärdsgårds-störarna, slet af hankarna, bröt sönder trinnorna och slängde stumparna åt alla håll. Sedan klef hon tvärs igenom gärdsgården och marscherade med stora steg vidare. Men gärdsgården sneglade förgrymmad efter henne och rystade sitt gråa skägg.

— Jo, det var mig just en skön tös, sade han, men håll på så där du, så får du nog se, hur det går dig i världen!

När flickan så vandrat ett stycke framåt ängen igen, kom hon till bakugnen. Han var äfven nu full

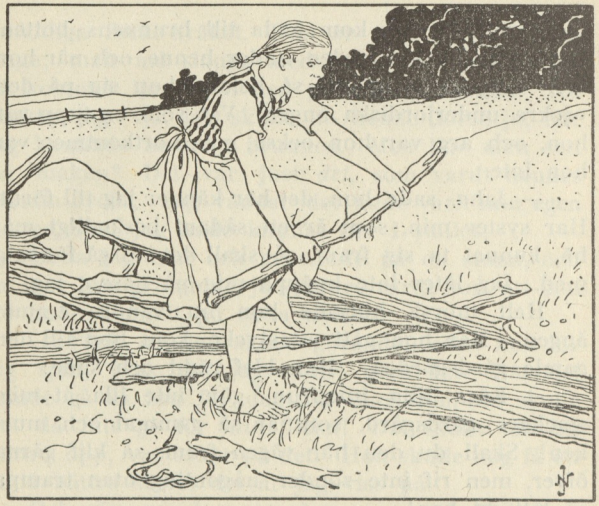

med varmt, nygräddadt bröd, den ena kakan hvitare än den andra, och grisslan låg till reds utanför ugnsmunnen. Ugnen blef rädd och sade:

— Kära lilla jungfrun, gör inte illa åt mig, stackars bakugn! Är du hungrig, så ät så mycket du vill, men ta ingenting med dig, utan skjut in det som blir öfver, och stäng luckan efter dig!

— När har jag blifvit du med dig, ditt ihåliga skrälle? skrek flickan och satte näsan i vädret. Det kan du allt tro, att jag skulle ta befallningar af en sådan gammal dumsnut! Ja, vänta bara, så skall du få se!

Därmed ryckte hon upp ugnsluckan, ref ut alla kakorna, bet en bit ur så många hon orkade med och kastade det öfriga på marken och stampade i

det. Sedan bröt hon sönder grisslan och slängde stumparna åt alla håll. Ugnsluckan lät hon stå öppen. När detta var gjordt, marscherade hon med stora steg vidare. Men bakugnen gapade förgrymmad efter henne och kände sig riktigt fräsande het invärtes.

— Jo, det var mig just en skön tös, sade han, men håll på så där du, så får du nog se, hur det går dig i världen!

Flickan klef i väg ett stycke framåt ängen igen, och rätt som det var fick hon se kon, som gick och betade i gröngräset. Kon bar stäfvan på ena hornet, och hennes jufver voro så stinna, så man väl kunde se, att det var länge sedan hon hade blifvit mjölkad. Hon blef rädd och sade:

— Kära lilla jungfrun, gör inte illa åt mig, stackars ko! Är du törstig, så mjölka mig och drick så mycket du vill, men spill inte bort något på marken, utan häll det som blir öfver på mina klöfvar och häng sedan byttan på hornet igen!

— När har jag blifvit du med dig, ditt stora nöt? skrek flickan och satte näsan i vädret. Det kan du allt tro, att jag skulle ta befallningar af en sådan gammal dumsnut! Ja, vänta bara, så skall du få se!

Därmed ryckte hon ned stäfvan och började slita i spenarna, och när hon hade fått stäfvan full med mjölk, drack hon så mycket hon orkade. Men sedan slog hon ut mjölken i gräset, sparkade sönder byttan och kastade stumparna åt alla håll. När detta var gjordt, marscherade hon med stora steg vidare. Men kon blängde förgrymmad efter henne, riste sina horn och gaf till ett långt och ilsket bölande.

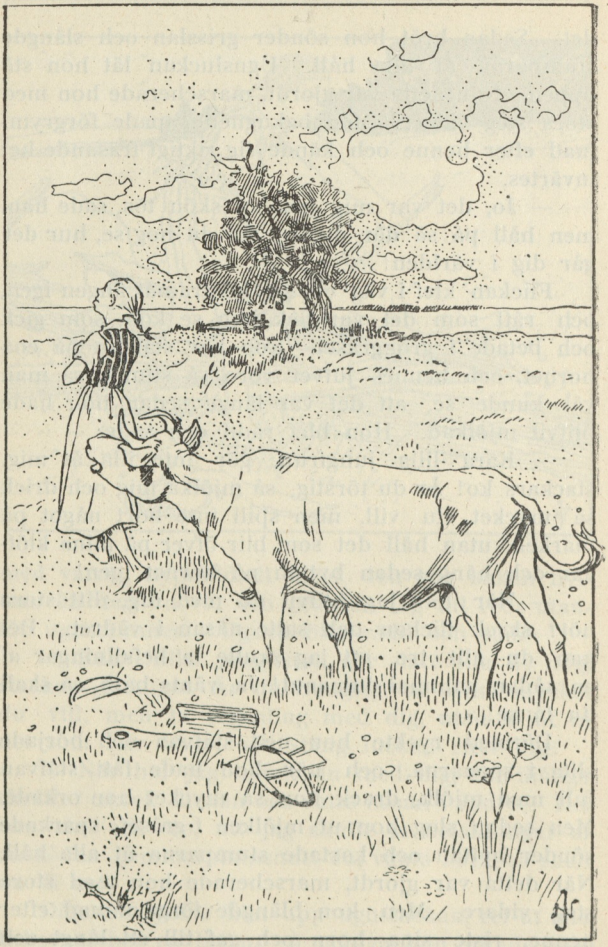

»Men kon blängde förgrymmad efter henne.»

— Jo, det var mig just en skön tös, sade hon, men håll på så där du, så får du nog se, hur det går dig i världen!

När flickan hade klifvit i väg ett stycke igen, kom hon till den stora apeln. Han stod äfven i år så öfverfull med äpplen, att grenarna slokade och hängde ända ned till marken. När apeln fick se flickan, darrade han af rädsla och sade:

— Kära lilla jungfrun, gör inte illa åt mig, stackars apel! Vill du läska dig med mina frukter, så plocka och ät så mycket du vill! Men tag ingenting med dig och kasta inte heller bort något, utan hvad som blir öfver skall du vara snäll och gräfva ner vid min rot!

— När har jag blifvit du med dig, ditt slokiga åbäke? skrek flickan och satte näsan i vädret. Det kan du allt tro, att jag skulle ta befallningar af en sådan gammal dumsnut! Ja, vänta bara, så skall du få se!

Därmed klef hon upp i trädet och rystade ned hvart enda äpple, både moget och omoget. Sedan bet hon en bit ur så många hon orkade med och kastade bort det öfriga. Till sist bröt hon af grenarna och strödde kvistar och löf åt alla håll. När detta var gjordt, marscherade hon med stora steg vidare. Men apeln tittade hvasst efter henne och skakade sin nakna topp.

— Jo, det var mig just en skön tös, sade han, men håll på så där du, så får du nog se, hur det går dig i världen!

När det led emot kvällen, kom flickan ändtligen fram till grinden, och där satt den gamla, gamla gumman och hvilade sig emot grindstolpen. Men nu skall man inte tro, att flickan vårdade sig om

att hälsa, tycker någon det, utan hon gick bara på och låddes om ingenting.

— Hvad är du för en, sade då gumman, som kommer och inte har vett att hälsa på gammalt folk?

— När har jag blifvit du med dig, ditt fula troll, skrek flickan och satte näsan i vädret. Det kan du allt tro, att jag skulle ta snubbor af en sådan fjolla som du är. Liksom inte jag hade annat göra än att hälsa på gamla käringar!

— Hvad har du då för göra, som det är så brådt med? frågade gumman.

— Inte för det angår dig, svarade flickan, men jag är ute för att få mig en fin tjänst, så nu vet du det!

— Jaså, är det på det viset, sade gumman, men då kan du nog i alla fall ha tid att sätta dig här och kamma mig en liten stund, så skall jag tala om, hvar du bäst kan få tjänst.

— Skulle jag kamma dig? skrek flickan. Jo, då vore jag väl glad. Nej, tack skall du ha!

Därmed slängde hon igen grinden, så att det sjöng i hvarenda spjäla. Sedan stack hon ut tungan och räckte lång näsa åt gumman och marscherade med stora steg vidare. Men gumman runkade på sitt gamla hufvud och suckade.

— Jo, det var mig just en skön tös, sade hon, men håll på så där du, så får du nog se, hur det går dig i världen!

Flickan klef på och kom slutligen till den stora, stora gården. Där gick hon in till den gamla rika gumman och sade, att hon ville ha tjänst där. Gumman tittade på henne och tyckte inte hon såg just så lofvande ut. Men ladugårdspiga skulle hon ändå

kunna få bli. Flickan rynkade på näsan, ty detta var inte fint nog åt henne, kan tänka. Men när det inte fanns någon annan råd, så fick hon ta skeden i vackra hand. Hon skulle i alla fall inte förta sig på arbetet, tänkte hon för sig själf, men när lönen skulle ut, då var det minsann hon, som skulle hålla sig framme.

Nu var flickan alltså ladugårdspiga på den stora gården, alldeles som hennes styfsyster förut hade varit. Men hade hennes styfsyster varit snäll och beskedlig emot korna, så var hon dess elakare. Aldrig klappade hon dem på ryggen eller gaf dem något vänligt ord, utan så fort hon kom in i ladugården, var det intet annat än att slå dem och bannas och fara illa med dem på alla sätt. Inte fingo de heller mat i rättan tid, utan ibland saknade de foder, och ibland saknade de dricka, så alltid var det något som fattades. Också var det ingenting som ville trifvas för henne. Korna magrade och sinade. När hon skulle mjölka, sparkade de ut mjölken ur byttan, och aldrig hade det i mannaminne funnits så litet mjölk och så magra kreatur där på gården, hvarken förr eller sedan.

På samma sätt gick det henne med kattorna. När hon ändtligen hade gifvit korna morgonfoder och mjölkat och silat och samlat mjölken i mjölkspannen, kommo kattorna och ställde sig i en lång rad omkring henne och tittade upp och krökte på svansarna och jamade så ifrigt:

— Ge oss lite mjölk!
Ge oss lite mjölk!

Men då gjorde flickan inte som hennes syster hade gjort, talade väl vid dem och gaf dem en skvätt, utan i stället kasade hon bort dem och jäktade dem både kors och tvärs. Också kunde kattorna aldrig lida henne, utan så fort de fingo se henne, sköto de rygg och fräste och sprungo utmed väggarna, hvar och en till sin vrå. Och aldrig i mannaminne hade det funnits så många råttor och möss där på gården, hvarken förr eller sedan.

»Hon kasade bort dem.»

När flickan sedan gick på logen för att rissla korn, bar hon sig åt på samma sätt. De små sparfvarna kommo flygande ute på gården, hoppade allt närmare och närmare, satte sig på log-balken, vände på hufvudet hit och dit och kvittrade ideligen:

— Ge oss lite korn!
Ge oss lite korn!

Men den som inte gaf dem något korn, det var käring-dottern det. Hon jagade i stället bort dem, kastade stenar efter dem och skrämde dem hvar hon kunde. Också fick man efter den tiden aldrig mer se de små sparfvarna sitta vid gården och kvittra och fägna sig åt Guds dag, utan de drogo långt bort till skogs. Och när de någon gång vågade sig fram ur skogsbrynet, voro de så dufna och skygga, så att ingen hade någon förnöjelse af dem, och aldrig i mannaminne hade det varit så tomt och ödsligt och otrefligt på gården, hvarken förr eller sedan.

Så gick det en tid bortåt, den ena dagen efter den andra, och i allt hvad flickan företog sig gick det henne illa. Men lika stornosig och led var hon alltjämt, och af alla var hon också illa liden, både af människor och djur.

En dag fick flickan bud till sig, att matmodern ville tala med henne. Hon gick in i stugan och frågade, hvad som nu var på färde.

— Jo, sade gumman, jag har nog märkt, att du sköter dina kor illa och att du gör dina andra sysslor så dåligt, så det är både synd och skam åt det. Men nu skall jag sätta dig på prof för att se, om det kanske är någonting annat, som du bättre förstår och kan reda dig med. Här har du ett

litet såll. Nu skall du gå till källan och hämta sållet väl fullt med vatten, men du får inte spilla en enda droppe på vägen. Det skall vara ditt första prof.

Ja bevars, tyckte flickan, det skulle vara en smal sak. Hon tog sållet och gick till källan och började ösa. Men hur hon också öste, hjälpte det förstås inte, ty vattnet rann strax ut igen igenom de fina hålen i bottnen. Flickan undrade, hvad i all världen hon skulle hitta på för att få sållet att hålla tätt, men det var henne störtomöjligt, hon kunde inte utgrunda något sätt. Och inte kom det några små sparfvar och hjälpte henne, såsom de hade hjälpt hennes syster. När hon hade hållit på och öst en stund, blef hon till slut så arg, så att hon tog sållet och slog det i en sten. Det sprack, och inte blef det bättre att bära vatten i för det. Till sist skickade matmodern bud för att höra efter hur det gick med vattenbärningen. Då måste flickan ta bitarna af sållet och gå in i stugan.

— Det usla sållet gick sönder, sade hon.

— Å ja, visst var sållet uselt, svarade matmodern, men nog är det någon annan, som också är usel, det kan hvar man se. Illa sköter du dina kor, och tokigt går det med allt, som du tar dig för. Nog tänkte jag ändå, att det skulle finnas något, som du dugde till.

Flickan satte ut munnen och såg ilsken ut, men hon tordes ingenting säga, ty då hade matmodern kört bort henne, och då hade hon gått miste om den stora lönen, som hon skulle ha.

En tid därefter fick flickan ett nytt bud, att matmodern ville tala vid henne. Hon gick in i stugan och frågade, hvad som nu var på färde igen.

»Hon tog sållet och slog det i en sten.»

— Jo, sade gumman, senaste gången vi talades vid, så märkte jag, att du inte bara sköter dina kor illa, utan att du också är en dålig vattenbärerska. Men nu skall jag sätta dig ett nytt prof före. Då får jag se, om det kanske är någonting annat, som du bättre förstår och kan reda dig med. Här har du två slags garn, det ena svart och det andra hvitt. Nu skall du gå ner till älfven, och där skall du tvätta det svarta garnet, så att det blir snöhvitt, och det hvita garnet, så att det blir kolsvart. Men allt detta skall vara färdigt tills i kväll, innan solen rinner ned. Detta skall vara ditt andra prof.

Ja bevars, tyckte flickan, det skulle vara en smal sak. Hon tog garnen, gick ned till älfstranden och började tvätta. Men hur hon tvättade och tvättade, så satt färgen i; det svarta garnet förblef svart, och det hvita garnet förblef hvitt, och båda voro till sist alldeles likadana som förut. Flickan undrade, hvad i all världen hon skulle hitta på för att få det svarta garnet hvitt och det hvita garnet svart, men det var henne stört omöjligt, hon kunde inte utgrunda något sätt. Och inte kom det några små sparfvar och hjälpte henne, såsom de hade hjälpt hennes syster. Sedan hon hade hållit på och tvättat det hvita garnet en stund, blef hon till slut så arg, så att hon tog och slängde det i en gyttjepöl. När hon då såg, hur smutsigt det vardt, blef hon glad.

— Se, nu är ju det hvita garnet riktigt svart, sade hon, men hvad skall jag göra med det svarta? Det tror jag vi tar och doppar i mjölkspannen, så blir det väl hvitt. Är inte matmor sedan nöjd, så får hon gräla och gnata så mycket hon vill.

Sagdt och gjordt. Hon tog det hvita garnet ur gyttjepölen och doppade det svarta garnet i mjölkspannen, och sedan vandrade hon förnöjd upp till gården med det gyttjiga garnet i ena handen och det mjölkiga i den andra. När matmodern

fick se, hur flickan hade stökat till, kunde hon till att börja med inte bärga sig för skratt, men sedan vardt hon ond och sade:

— Illa sköter du dina kor, och än värre är det, när du skall bära vatten eller tvätta garn.

Nog tänkte jag ändå, att det skulle finnas något, som du dugde till.

Flickan satte ut munnen och såg ilsken ut, men hon tordes inte heller nu säga något, ty hon var rädd att gå miste om sin stora lön.

Så led det en tid bortåt, och en vacker dag kom det ett nytt bud till ladugårdspigan, att hennes matmor ville tala med henne. Hon gick in i stugan och frågade, hvad som nu var på färde igen.

— Jo, sade gumman, senaste gången vi talades vid, så märkte jag, att du inte bara sköter dina kor illa och är en dålig vattenbärerska, utan att du också bär dig åt som en toka, när du skall tvätta garn. Men nu skall jag ändå sätta dig ett nytt prof före. Då får jag se, om det kanske är någonting annat, som du bättre förstår och kan reda dig med. Här har du de bägge garnen, som du grisade till så illa. Dem har jag låtit göra rena, som du ser. Nu skall du af dem väfva en väf, men på den får det hvarken finnas tvist eller noppa, och allt skall vara färdigt tills i kväll, innan solen rinner ned. Detta skall vara ditt tredje och sista prof.

Ja bevars, tyckte flickan, det skulle vara en smal sak. Hon tog garnen och gick till väfstolen och började laga till väf så godt hon förstod. Men litet var det hon kunde, och vårdslös och drumlig var hon, och garnet var skört, och ju längre hon höll på, dess trassligare vardt det. Flickan undrade, hur i all världen hon skulle bära sig åt för att få garnet att hålla, men det var henne stört omöjligt att utgrunda något sätt. Och inte kommo några små kissar och hjälpte henne, såsom de ha-

de hjälpt hennes syster. Till sist kom matmodern in och skulle se, hur det gick med väfningen.

— Det usla garnet går sönder, sade flickan.

— Å ja, visst är garnet uselt, svarade matmodern, men nog är det någon annan, som också är usel, det kan hvar man se. Illa sköter du dina kor, och tokigt går det med allt hvad du tar dig för. Nog tänkte jag ändå, att det skulle finnas något, som du dugde till. Men nu syns det, att du är alldeles oefterrättlig.

Flickan satte ut munnen och såg ilsken ut, men hon tordes inte heller denna gången säga något, ty sin stora lön ville hon inte gå miste om.

Nu hade flickan gått igenom alla sina prof, tyckte hon, och nu hade hon inte längre något att vara ängslig för. Ovänlig och vårdslös var hon som förut, korna bölade af vantrefnad, kattorna fräste, och inte så mycket som en enda liten sparf satt ute i björkarna och kvittrade. Men tiden gick, den ena dagen efter den andra, och alla voro de lika långa och tråkiga. Till sist hade flickan ändtligen tjänt sitt år ut. Hon gick då strax in till matmodern och sade, att nu ville hon ha sin lön och gå sin väg.

— Jaha, sade matmodern, det skall du visst få, jag skulle med fägnad ha släppt dig långt förut, och jag hade gärna gett stora pengar för att bli af med dig. Någon lön har jag aldrig lofvat dig, och inte har du förtjänt någon heller, ty du har ju inte gjort skäl ens för maten. Men jag vill i alla fall ge dig hederlig lön för din tjänst, sådan den nu har varit. Gå därför upp på vindskammaren här ofvanpå! Där står en hop skrin. Af dem får du

ta ett — hvilket du helst vill. Men du får inte öppna det, förr än du har det just på det ställe, där det sedan skall bli stående. Öppnar du det i förväg, så är det inte något värde med det alls.

Ja, flickan hon brydde sig inte om att tacka sin matmor en gång, utan hon sprang strax upp på vinden. När hon kom in på vindskammaren, fick hon se, hvar det stod en hop skrin på golfvet utmed väggen. Ett var rödt, och ett var gult, och ett var blått, och ett var grönt, och det ena var grannare än det andra. Men allra längst borta i hörnet stod ett litet svart skrin, som var det oansenligaste af allesammans. Flickan stod till en början rådvill och visste inte, hvilketdera hon skulle välja. Och inga små kissar kommo och gåfvo henne råd, såsom de hade gifvit hennes syster.

— Huru skall jag nu bara få det skrinet, som de mesta rikedomarna finnas uti? tänkte flickan. Tar jag det lilla svarta där borta, så får jag ju inte mer än syster min fick. Nej, det nöjer jag mig inte med. Jag tror jag tar det här stora röda, det måtte väl vara ett strå hvassare.

Hon besinnade sig inte länge utan tog det röda skrinet, och så gick hon sin väg utan att säga farväl åt någon, hvarken åt matmodern eller åt korna eller kattorna eller sparfvarna eller åt någon annan. Och inte var det heller någon stor sorg i gården, när hon ändtligen gaf sig åstad, det skulle då ingen kunnat säga.

När hon gått ett litet stycke, kom hon till den stora ängen, och där gick hon först igenom grinden och så förbi äppelträdet och så förbi kon och så förbi bakugnen och därefter igenom gärdsgården. Men äppelträdet hade inga äpplen, och kon hade

ingen bytta, och bakugnen hade intet bröd, och vid gärdsgården växte det bara nässlor. Flickan fick därför svälta och törsta hela dagen, och till sist blef hon nässelbränd både på fötterna och på smalbenen. Till sist var hon dock framme på samma ställe, där hon hade kommit ner. Då öppnade sig jorden öfver henne, och utan att hon riktigt visste, huru det gick till, steg hon sakta upp igenom brunnen. När hon öppnade sina ögon, befann hon sig i den öfre världen igen, stående på brunnskaret. Våt som en tupp var hon, men det stora röda skrinet hade hon under armen.

Då hon nu såg stugan, gick hon strax dit och öppnade dörren.

— Här är jag, och här skall ni få se på något, som är styfvare än ett hönshus! sade hon.

När käringen fick se henne, där hon stod på tröskeln, vardt hon så till sig af glädje, att hon slog ihop händerna.

— Jaså, skrek hon öfverljudt, jaså, du kommer då ändtligen! Nå, det var för väl. Och se bara, hvilket skrin du har! Så rödt och grant! Det var annat det, än hvad din syster fick!

Flickan var nu så högfärdig, att hon inte vårdade sig om att hälsa ordentligt på mor sin en gång.

— Ja ja, sade hon, men stå inte där nu och gapa och prata och se dum ut, utan säg strax, hvar skrinet skall vara, så att jag får se, hvad som finns däri!

— Hvar det skall vara! sade käringen. Det var en fråga, det! Hvar skulle det vara annat än uppe på vinden, där vi ha det grannaste rummet i hela gården?

»Och ut ur skrinet välte det en hop ormar och paddor.»

— Ja, kör för det då! sade dottern.

Därmed satte de i väg upp på vinden med sådan fart båda två, att de höllo på att ramla på näsan i trappan. Så fort de hade kommit in i vindskammaren och ställt skrinet vid ena väggen, fick flickan upp nyckeln och satte den i och vred om. De knepo ihop ögonen, för att guldglansen inte skulle göra för ondt. Så gick locket upp, och — ut ur skrinet välte det en hop ormar och paddor och hoppetossor, och en röd eldslåga flög upp i takåsen och utefter väggarna, och rundt omkring vardt det bara brinnande eld, så att hela huset i en blink var lagdt i aska och käringen och käringdottern till på köpet.

Af hela gården var nu ingenting annat kvar än bara hönshuset. Det brann inte upp, utan där bodde den lilla styfdottern, och där lefde hon sedan nöjd och lycklig i all sin dag. Och det lilla svarta skrinet har hon i behåll ännu, det visade hon mig, när jag sista gången var där.

(Teckningar af JENNY NYSTRÖM.)

Jättestugan med korftaket.

Det var en gång en fattig torpare, som bodde djupt in i skogen. Han hade två små barn, en pojke och en flicka. En morgon sade torparen, att barnen skulle gå ut och hugga granris. De lydde; pojken tog en yxa, och flickan följde med honom. De kommo långt bort, mycket längre än de någonsin förut hade varit, och när de skulle hem igen med sitt ris, hittade de inte vägen utan vankade rådlösa fram och tillbaka. Middagen kom, och kvällen kom, och ju längre det led, ju mindre kände de igen sig. Då blef flickan rädd. Slutligen satte hon sig på en kullblåst gran och grät bitterligen. Men pojken var

vid godt mod och tröstade sin lilla syster, så godt han det förmådde.

— Gråt inte du, sade han, jag skall bygga oss en koja af granriset. I morgon, när det blir dager, så hitta vi nog hem igen.

Sagdt och gjordt; han tog strax ihop med byggandet. Om en stund torkade flickan sina tårar och började hjälpa till, och snart hade de en liten riskoja färdig. I den kröpo de in, och det dröjde inte länge, innan de somnade bort ifrån alla sina sorger och vedermödor.

Nästa morgon började de åter leta efter hemvägen. Men hur de också letade, ville det inte lyckas. När de nu hade vandrat både länge och väl, blef flickan trött och modlös; hon satte sig ned och grät bitterligen. Brodern sökte då trösta henne.

— Gråt inte du, sade han, dagen är lång, och vi hinna väl hem igen, innan solen går i skogen.

Men flickan snyftade och sade:

— Jag orkar inte gå längre, och så är jag så hungrig, så hungrig.

Pojken höll dock ännu modet uppe.

— Den sorgen är det väl bot för, sade han. Stanna kvar här du, så skall jag gå bort och se efter, om jag inte kan hitta något att äta. Var bara inte rädd, jag skall snart vara tillbaka.

Och så gaf han sig i väg.

När han hade vandrat en stund, kom han till en rödja. Midt på rödjan var en stor stuga, och ur ett hål på taket kom det rök, så att pojken kunde förstå, att det fanns folk där inne. Han smög sig närmare och såg då, att taket på stugan gick

nära på ända ned till marken, och att det bestod af bara korfvar.

— Åj, åj, så mycket mat, tänkte han, nu skall då lilla syster inte behöfva svälta ihjäl!

Men innan han vågade gå in och begära något, måste han först se efter, hvad det kunde vara för folk, som rådde om all den sköna maten. Han kraflade sig därför upp på taket och kröp försiktigt ända fram till rökhålet. När han nu tittade ned, fick han se en gammal jätte, som bodde därinne med sin käring. Jätten var en otäck människoätare, och käringen var en häxa, och det en af de allra värsta ändå. Båda sågo faseligen grymma ut, och pojken förstod strax, att de hellre skulle äta upp både honom och hans syster än de komme att ge bort en enda liten bit af sina många korfvar. Han började därför krypa ned igen. Medan han kröp, tog han en liten knippa korf och stoppade den i fickan. Men härvid råkade han göra litet buller. Detta märkte jätten, ty han hade stora öron och fin hörsel. Han tittade uppåt och ropade med dundrande stämma:

— Hvem är det, som prasslar på mitt tak?

Pojken begrep, att det gällde lifvet och svarade därför med späd och pipig röst:

— Bara en liten, liten fågel.

— Jaså, sade jätten brummande, då kan du ingen skada göra, men packa dig i alla fall bort!

Pojken hoppade ned i gräset och sprang det fortaste han kunde bort till sin syster. Hon hade varit ängslig, att han aldrig mer skulle komma tillbaka. Men nu blef hon mycket glad, och båda läto sig korfven väl smaka.

Så gingo ett par dagar. Pojken och flickan

»Båda sågo faseligen grymma ut.»

ströfvade härs och tvärs omkring i skogen och letade efter en stig, men hur de gingo, så kommo de alltid tillbaka till samma ställe igen. Skogen var, som om den hade varit rakt förtrollad. När de blefvo hungriga, togo de sig en liten bit af jättens korf. De åto så nätt som möjligt var, för att det skulle räcka så mycket längre. Men till sist måste äfven den sista korfven stryka med, och sedan hade de inte en smul att lefva af. Flickan satte sig då ned och grät bitterligen.

— Ja, nu hjälper det inte längre, sade pojken, nu får jag knalla mig i väg till jätten efter litet mat igen. Stanna kvar här du, och var bara inte rädd, jag skall snart vara tillbaka.

Och så gaf han sig i väg. När han hade vandrat en stund, kom han till rödjan och litet därefter till den stora jättestugan med korftaket. Han kraflade sig upp, kröp försiktigt fram till rökhålet och tittade ned. Där sutto jätten och häxan igen, och de sågo lika otäcka och elaka ut nu som förra gången. Pojken förstod, att det inte var lönt att be dem om någon hjälp nu heller. Han började därför krypa ned igen. Medan han kröp, tog han en liten knippa korf och stoppade den i fickan. Men härvid råkade han göra litet buller. Detta hörde jätten. Han tittade uppåt och ropade med dundrande stämma:

— Hvem är det, som prasslar på mitt tak?

Pojken begrep, att det gällde lifvet och svarade därför med späd och pipig röst:

— Bara en liten, liten fågel.

— Jaså, sade jätten brummande, då kan du ingen skada göra, men packa dig i alla fall bort!

Pojken hoppade ned i gräset och sprang det

fortaste han kunde bort till sin syster. Hon hade varit ängslig, att han aldrig mer skulle komma tillbaka. Men nu blef hon mycket glad, och båda läto sig korfven väl smaka.

Så gingo åter ett par dagar. Pojken och flickan ströfvade härs och tvärs och letade efter en stig, men hur de gingo, så kommo de alltid tillbaka till samma ställe igen. När de blefvo hungriga, togo de sig en liten bit af jättens korf. De åto så nätt som möjligt var, för att det skulle räcka så mycket längre. Men till slut måste äfven den sista korfven stryka med, och sedan hade de inte en smul att lefva af. Flickan satte sig då ned och grät bitterligen.

— Ja, nu hjälper det inte längre, sade pojken, nu får jag knalla mig i väg till jätten efter litet mat igen. Stanna kvar här du och var bara inte rädd!

— Nej, nu vill jag gå med, sade flickan.

— Det är bäst du låter bli, sade pojken. Om jätten kommer ut, så kan du inte springa så fort som jag.

— Ja, men jag vill se, hur du bär dig åt, sade flickan.

Pojken sade först nej, men då började flickan gråta. När pojken såg, att hon var envis, lät han henne få sin vilja fram. Han tog henne vid handen, och de gåfvo sig i väg. När de hade vandrat en stund, kommo de till rödjan. Där kunde flickan se den stora jättestugan med korftaket. Men då vardt hon rädd och drog till sig handen och stannade.

— Kom, så gå vi tillbaka igen, sade hon.

— Nej pass, sade pojken, ha vi vågat oss så

långt fram, så skola vi allt ha oss ett mål mat. Gråtit och svultit, det ha vi gjort nog. Kom nu!

Han tog henne vid handen och drog henne fram till stugan. Hon stretade emot och började på nytt att gråta.

— Tyst, tyst, sade pojken, du skall få se, att det inte är så farligt. Ställ dig nu här och håll upp förklädet, så skall du få mat, så att det räcker.

Han kraflade sig upp på taket och tittade försiktigt ned igenom rökhålet. Där sutto jätten och hans käring igen, och inte sågo de vackrare och vänligare ut nu än de förra gångerna. Pojken kröp därför varsamt utför taket. Medan han kröp, plockade han några knippor korf och kastade ned dem, så att de föllo i flickans förkläde. Men

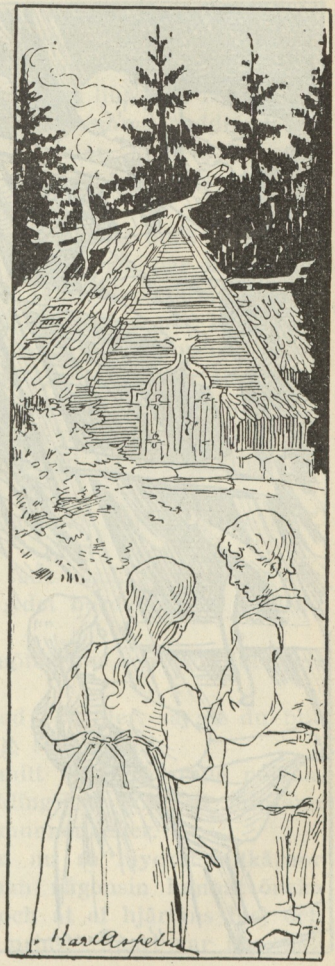

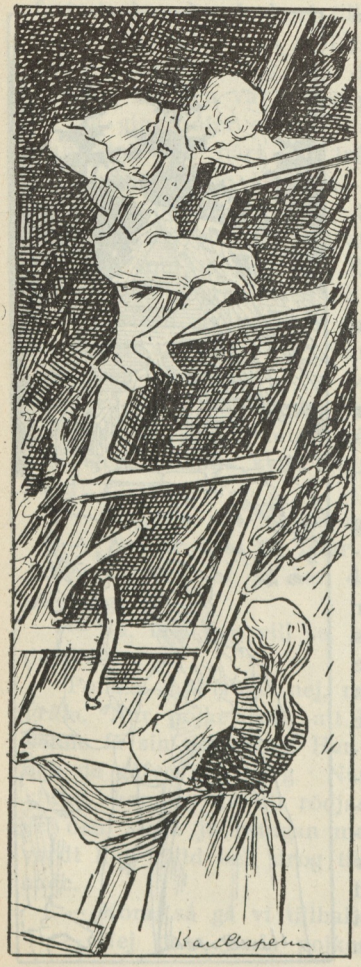

härvid råkade han göra litet buller. Detta hörde jätten. Han tittade uppåt och ropade med dundrande stämma:

— Hvem är det, som prasslar på mitt tak?

Flickan vardt så rädd, så att hon skalf, men pojken svarade med späd och pipig röst:

— Bara en liten, liten fågel.

När flickan hörde detta, kunde hon inte hålla sig, så lustigt tyckte hon att det var.

— Hi, hi, hi, skrattade hon högt.

Nu vardt pojken rädd, att det skulle gå alldeles på tok. Han reste sig därför och skulle springa ner från taket. Men i detsamma halkade han på de runda korfvarna och ramlade omkull. Han bröt då hål på taket

och damp hufvudstupa ned igenom öppningen. När flickan märkte detta, vardt hon förfärad och sprang sin väg det fortaste hon kunde.

— Jo, det var mig just en ljus liten fågel, sade jätten, när han såg pojken komma neddimpande genom stugtaket. Hör du mor, ta den där gynnarn och göd honom väl, så få vi oss en skön kycklingstek endera dagen.

Ja, det var häxan gärna med om. Hon steg upp och tog pojken i armen och bar honom så in i en kammare. Där skulle han sitta på gödning, tills han blef fet nog. Men när hon hade släppt in honom i kammaren, visste hon inte, hvad hon mer skulle ta sig till med honom. Hon stod därför en stund och ref sig bakom öronen.

— Hör du, hvad skall man göda sådana här kycklingar med, när man vill ha dem riktigt feta och goda? frågade hon.

— Med nötkärnor och söt mjölk, kära mor, svarade pojken.

— Ja visst, ja visst, sade häxan. Nötkärnor och söt mjölk skall du ha, det borde jag ju själf ha begripit.

Hon gick nu efter nötkärnor och söt mjölk och satte in till pojken.

— Nu är du så god och äter, så att du blir riktigt läcker och frodig, sade hon.

— Jag skall göra mitt bästa, svarade pojken, det skall bli en kycklingstek, som ni minsann skola få slicka er om munnen efter.

Hvar dag fick han nu så mycket nötkärnor och söt mjölk, som han någonsin kunnat önska sig. Han smorde sig och åt af hjärtans lust och mådde som en riktig prins. Snart var han lika

»Jo, det var mig just en ljus liten fågel.»

trind, som han hade varit hemma hos far och mor, och ingen skulle längre kunnat se på honom, att han hade gått i skogen och svultit i flera dagar.

Men under tiden gick jätten och längtade efter den sköna steken. När det lidit ett par dagar, blef han otålig och sade till häxan:

— Har du inte den där tuppkycklingen färdig än? Snart vill jag fara och bjuda våra släktingar på gästabud. Nu tycker jag han kan vara tillräckligt fet.

— Nog har jag gödt honom, så godt jag förstått, sade jättekäringen, men det är väl bäst du ser efter själf.

Jätten gick till kammaren och ropade åt pojken:

— Är du fet än?

— Å ja, jag tar mig allt hvad jag kan, svarade pojken. Men än så länge duger jag nog inte till kalas-mat.

— Stick ut ditt finger, så får jag känna, sade jätten.

Men pojken anade oråd och stack i stället ut en träpinne, som han hade i fickan. Jätten tog sin knif och skar i pinnen.

— Usch, sade han, du är ju så hård och mager i hullet, som om du vore af trä. Hör du mor, tillade han, det är då riktigt uselt af dig, att du inte kunnat få honom mörare. Du är tvungen att ge honom dubbelt så mycket nötkärnor och söt mjölk, som han hittills har fått.

— Ack, sådant elände, jämrade sig häxan, nog har jag bjudit till alltid, men han *vill* väl inte äta och bli fet, den lilla lymmeln.

— Då får du stoppa i honom, sade jätten, ty

inte kan jag bjuda hit folk bara för att de skola få träflisor i tänderna.

Nej, det höll käringen med om. Hon bar in än mer nötkärnor och söt mjölk till pojken och tillsade honom strängeligen, att han skulle äta och dricka flitigt, så att han snart blefve riktigt mör och bra. Ja för all del, han lofvade att göra sitt bästa, och han smorde sig och åt och mådde som en riktig prins. Snart blef han så tjock och fet, så att tröjan inte ville räcka till längre, hvarken öfver ryggen eller öfver magen.

Men under tiden gick jätten och längtade efter

den sköna steken. Hvar gång han tänkte på den, så smackade han med tungan och slickade sig om munnen. När det så hade gått några dagar igen, blef han otålig och sade till häxan:

— Nå, har du inte den där tuppkycklingen färdig än? I dag vill jag fara i väg och bjuda våra släktingar på gästabud. Nu tycker jag verkligen du borde ha honom tillräckligt fet.

— Nog har jag gödt honom, så godt jag förstått, sade häxan, men det är väl bäst du ser efter själf.

Jätten gick till kammaren och ropade åt pojken:

— Är du fet än?

— Å ja, jag tar mig allt hvad jag kan, svarade pojken. Men än så länge duger jag nog inte till kalas-mat.

— Stick ut ditt finger, så får jag känna, sade jätten.

Men pojken visste nu, hvad det var fråga om, och stack därför i stället ut den träpinnen, som han förra gången hade narrat jätten med. Jätten tog sin knif och skar i pinnen.

— Usch, sade han, du är ju lika hård och mager i hullet nu också. Hör du, mor, tillade han, hvad är det för ett spektakel, att du inte kunnat få pojken mörare? Sade jag inte åt dig, att du skulle ge honom dubbelt så mycket nötkärnor och söt mjölk, som han hade fått förut?

— Ack, sådant elände, jämrade sig häxan, nog har jag bjudit till alltid, men det syns ju tydligt, att han inte *vill* äta och bli fet, den lilla lymmeln. Vet du, det lönar sig bestämdt inte att kosta något vidare arbete på honom. Tycker du som jag, så ta vi honom, sådan han är.

— Ja ja, vi få väl det då, sade jätten, jag kan för resten inte hålla mig längre. Nu far jag strax i väg och bjuder våra släktingar på gästabud. Elda du ugnen och gör honom i ordning, tills jag kommer igen. Kanske han inte blir så galen, bara du lagar, att han blir riktigt väl genomstekt.

— Var lugn du, han skall nog bli ätbar, hur hård han också gör sig, svarade häxan.

Jätten gick ut i stallet, ledde sin stora häst ur spiltan, lade sadel på hans rygg, satte sig upp och red bort igenom skogen. Men häxan stannade hemma för att laga steken i ordning. Hon tände upp en stor eld och gjorde ugnen riktigt varm. Sedan gick hon till pojkens kammare, hämtade ut honom, lyfte honom i vädret och synade honom både bak och fram och på alla sidor.

— Å, du ser inte så dum ut, sade hon, du skall nog bli bra.

— Ja, det håller jag med er om, kära mor, svarade pojken.

— Tänk, hvad far skall bli glad, när han får se dig på bordet, så rar och läcker som du nu är, sade häxan. Men skynda dig nu, så att du hinner bli i ordning!

Hon gick till ugnen och öppnade ugnsluckan. Sedan tog hon den stora brödgrisslan och sade åt pojken, att han skulle sätta sig upp på grisselspaden. Han hoppade upp och satte sig där. Men just som häxan tog i grisselskaftet och skulle skjuta in honom i ugnen, ställde han sig så drumlig, att han trillade i golfvet.

— Det var fasligt, hvad det här var vingligt, sade han.

Han satte sig åter upp, och häxan tog grissel-

skaftet igen, men just som hon skulle skjuta till, ramlade han för andra gången af spaden.

— Att det skall vara så svårt att sitta rätt, sade han, låt mig försöka en gång till, så skall jag riktigt bjuda till.

Han fick försöka en gång till, men lika drumlig var han då också, och slutet blef, att han för tredje gången ramlade i golfvet. Men då blef häxan ond.

— Du var mig en riktig drummelpetter, sade hon.

— Var inte ond, kära mor, svarade pojken, alla barn i början, det här är första gången jag blir stekt, och ingen har visat mig, hur jag skall sitta.

— Vänta då, så skall jag lära dig, sade häxan.

Hon satte sig på grisselspaden med krökt rygg och uppdragna knän.

— Så här skall det vara, sade hon.

— Ja, det skall det visst det, svarade pojken, och i ett huj hade han fått tag i grisselskaftet och

skjutsat in käringen i den glödheta ugnen, och innan hon hann blinka med ögonen, hade han slagit igen ugnsluckan efter henne.

Pojken lämnade nu häxan åt sig själf och satte i väg utåt skogen, och han tittade sig inte om en gång, innan han var vid riskojan. Där träffade han sin lilla syster, och det kan hvar och en tänka, hvad glädje det blef, när de råkades igen. Systern hade under tiden lefvat af de korfvar, som pojken hade kastat ner ifrån taket, den gången då han blef fast hos jätten. Hon var säker på, att hennes bror för längesedan hade blifvit uppäten, och själf väntade hon bara, att hon skulle svälta ihjäl hvilken dag som helst.

Men medan de båda sutto därute i riskojan och pratade med hvarandra, kom jätten hem ifrån sin bjudningsresa. Han stannade först sin häst på gården och undrade, hvarför inte häxan kom ut och frågade efter skvaller, såsom hennes sed annars alltid var.

— Å, hon har väl så mycket bestyr med steken, så att hon inte kan komma ifrån, tänkte han.

Han red därför bort till stallet, steg af hästen och ledde in honom i spiltan. Sedan tog han af sadeln och hängde den på väggen. När det var gjordt, gick han in i stugan. Han kände strax ett starkt stekos, så att det riktigt vattnades honom i munnen. Men häxan såg han ingenstädes till.

— Besynnerligt det här, sade han, hon har väl gått till skogs i något ärende, kan jag tänka. Bara nu inte steken blir vidbränd, medan hon är borta.

Han gick till ugnen för att förlusta sina ögon med den sköna gästabudsmaten. Men som han öppnade ugnsluckan — se, då satt hans egen häxa

»Håren reste sig på hans hufvud.»

till käring därinne med krökt rygg och uppdragna knän och grinade emot honom.

Vid denna gräseliga anblick vardt jätten så förfärad, så att håren reste sig på hans hufvud, alldeles som piggarna på en igelkott. Han slog strax igen ugnsluckan med en smäll, så att den stekta häxan därinne ramlade omkull och föll ihop och blef till ett svart pulver. Sedan rusade han till kammaren för att se, om pojken fanns kvar. Men kammaren var tom. Jätten begrep då, huru allt hade gått till, och han vardt däröfver så förgrymmad, att han på stället sprack af ilska.

Medan detta hände, satt pojken i riskojan och undrade, hvad jättefar hade för sig. Till sist kunde han inte längre styra sin nyfikenhet utan beslöt sig för att gå och se efter. Men denna gången fick systern inte följa med. Och någon lust därtill hade hon just inte heller, ty hon hade fått nog af det förra besöket.

När pojken kom fram till rödjan, kunde han inte märka ett tecken till lif på gården, och när han sedan kom fram till stugan och lyssnade vid väggen, hördes det inte ett ljud där inifrån. För att få veta, hur det var fatt, kraflade han sig upp på taket och kröp försiktigt fram till rökhålet. När han nu tittade ned, så fick han se en syn, som gjorde, att han riktigt hajade till — den gamla otäcka jätten låg där nere på golfvet, sprucken af ilska.

Pojken visste nu, att han ingenting mer hade att frukta och kände sig därför helt trygg till mods. Han klättrade ända upp till takåsen och tittade sig omkring. Då fick han på andra sidan stugan se, hvar det gick en väg ut ur skogen. Full af glädje häröfver hoppade han ned från taket och sprang

tillbaka till sin syster, som satt i riskojan och väntade på honom med hjärtat i halsgropen.

— Kom du, syster lilla, sade han, nu äro jätten och häxan döda, och nu skola vi gå hem.

Flickan tog honom vid handen, och så vandrade de i väg till rödjan och förbi stugan med korftaket och vidare framåt skogsvägen.

När de hade vandrat en liten stund, kommo de till en gammal gärdsgård, och öfver den gärdsgården ledde det en stätta, och när de kommo upp på den stättan, sågo de en liten stuga, och på den stugan var det en dörr, och framför den dörren

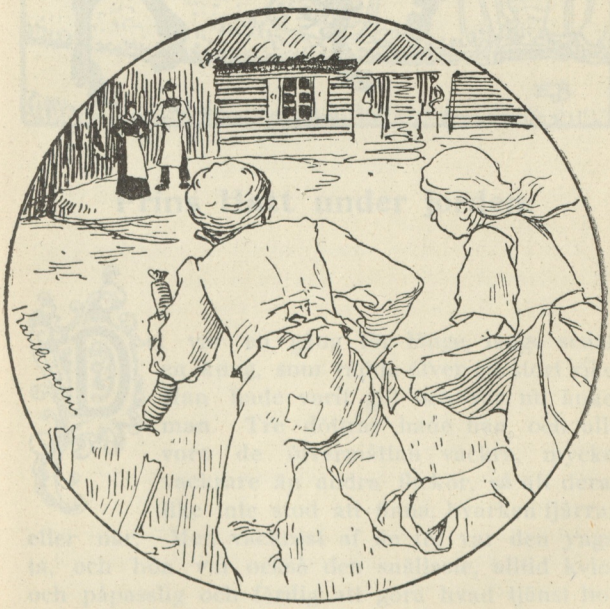

låg det en häll, och på den hällen stodo deras far och mor och sträckte armarna emot dem. Då hoppade de ned ifrån stättan och sprungo raka vägen hem.

Men det gjorde de så fort, så att jag inte kunde följa med utan blef efter, och sedan har jag aldrig sett till dem mera.

(*Teckningar af KARL ASPELIN.*)

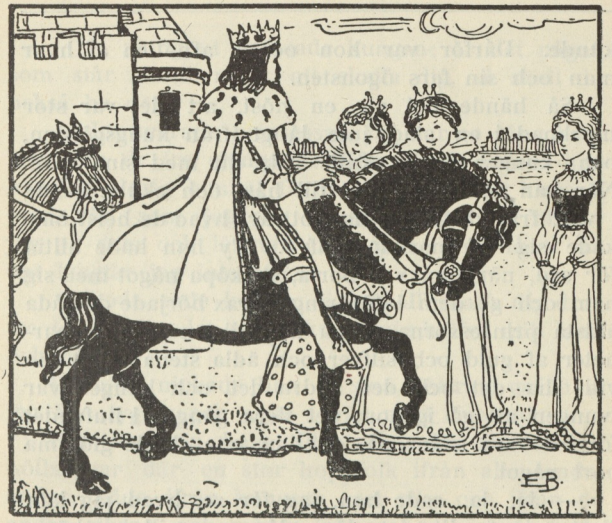

Prins Hatt under jorden.

Det var en gång för länge, länge sedan en kung, som rådde öfver ett stort rike. Han hade varit gift och var nu änkeman. Tre döttrar hade han, och alla voro de öfvermåttan vackra, mycket vackrare än andra flickor, så att deras like inte stod att finna, hvarken fjärran eller när. Men vackrast af de tre var den yngsta, och hon var också den snällaste, alltid kvick och påpasslig och färdig att göra hvad tjänst hon

kunde. Därför var hon också afhållen af hvar man och sin fars ögonsten.

Så hände det sig en höst, att det var stor marknad i en stad inte långt ifrån kungsgården, och kungen själf skulle rida dit med sina män. När han nu hade stigit till häst och skulle ge sig i väg, frågade han sina döttrar, hvad de helst önskade sig till marknadsgåfva. Ty han hade alltid för sed, när han var borta, att köpa något med sig hem och ge dem i föräring. Strax började de båda äldsta prinsessorna räkna upp alla möjliga dyrbarheter af guld och silfver och ädla stenar; den ena ville ha det och den andra det, och kungen var tvungen att gå igenom det flera gånger i hufvudet för att vara säker på, att han inte skulle glömma bort något.

— Ja, ja, sade han, jag får se, hvad jag kan få tag i af allt det där. Men nu vill jag höra, hvad min minsta flicka har att säga. Du står så tyst, men alltid är det väl något, som du kan vilja önska dig, du också?

— Nej, ingenting annat, än att du kommer glad och välbehållen tillbaka, far, sade hon.

— Inte någon liten prydnad eller annan grannlåt? frågade kungen.

— Nej, sådant har jag ju fullt opp utaf, svarade prinsessan.

— Du gör mig riktigt ledsen, min flicka lilla, sade kungen, tänk nu bara efter, om det inte är något ändå, som du har gått och önskat dig!

— Ja, skall jag riktigt säga, hur det är, svarade prinsessan, så finns det nog en sak, som jag har gått och längtat efter emellanåt. Men det är bara tokerier, så det lönar sig inte att tala om.

— Å, sjung ut du, sade kungen; är det något, som står i min makt att skaffa dig, så skall du också ha det.

— Jo, svarade prinsessan, jag har en gång hört talas om de tre sjungande löfven, oeh sedan dess har jag aldrig kunnat få de löfven ur mitt hufvud, utan rätt som jag går i mina sysslor, så tänker jag på dem och längtar efter dem. Men något annat längtar jag inte efter.

— Godt, sade kungen, jag skall skaffa dig dina tre löf, skulle det också kosta mig halfva mitt land och rike!

Därmed nickade han åt sina döttrar, gaf hästen fria tyglar och satte i väg med sina män.

När han nu kom till staden, där marknaden hölls, var där en stor hop folk ifrån alla landsändar, både ifrån kungens eget rike och ifrån de andra rikena, och många främmande köpmän hade kommit dit för att bjuda ut sitt kram på gatorna och torgen. Där var heller ingen brist på någonting, hvarken på guld eller silfver eller ädla stenar, och kungen köpte allt, hvad hans båda äldsta döttrar hade räknat upp och mer till. Men värre var det med de tre sjungande löfven. Kungen frågade krämare ifrån både Österland och Västerland, och de bugade sig till jorden och ville så oändligen gärna sälja allt, hvad de hade. Men några sjungande löf hade de inte för tillfället på lager, och när det kom till stycket, var det ingen af dem som visste, hvar sådana löf tillverkades. Kungen gaf sig inte i första taget utan gick från stånd till stånd, ur bod och i bod, men öfverallt fick han samma svar.

Slutligen föll skymningen på, och kungen måste ge sig i väg. Många dyrbara saker hade han med

sig, men någon marknadsgåfva åt sin yngsta dotter hade han inte. Detta gjorde honom misslynt och tvär, så att ingen af hans män tordes säga ett ord. De redo tysta framåt, och en lång stund var det ingenting annat som hördes än hästhofvarna, som smällde mot marken.

Men rätt som det var höll kungen in sin häst och satte sig att lyssna. Han tyckte han hörde liksom en svag klang af harpor och strängaspel, och denna klang var så vacker, att han aldrig hade hört dess make. Hans män stannade strax sina hästar och satte sig att lyssna, de också. Och ju tystare de voro, och ju längre de lyssnade, ju klarare och ljufligare hördes sången, och till sist vardt det, som om hela rymden fylldes däraf. De sågo sig undrande omkring, men kvällen var så mörk, att

ingen kunde märka, hvar ljudet kom ifrån. Slutligen tyckte kungen dock, att det kom ifrån en stor grön äng vid sidan af vägen. Han besinnade sig inte länge utan sporrade sin häst och sprängde af framåt ängen, och ju längre han kom, ju klarare och ljufligare klingade sången honom till mötes. När han ridit ett stycke, stannade hästen midt framför en hasselbuske. Kungen tittade uppåt och fick då se, att i toppen på busken sutto tre gyllene löf. De rörde sig sakta af och an, och det var ifrån dem, som den sköna klangen kom. Kungen vardt nu inte litet glad.

— Ack, detta är ju de tre sjungande löfven, som min dotter bad mig om, sade han och sträckte upp handen för att genast bryta dem.

Men just som han skulle fatta om dem, vek kvisten undan, och i detsamma hördes en stark röst, som tycktes komma från någon håla djupt under busken:

— Låt bli mina löf! Låt bli mina löf!

Kungen vardt just som litet häpen, men han hämtade sig strax.

— Hvem är du? frågade han.

— Jag är *prins Hatt under jorden*, svarade rösten.

— Jaså, då skänker du mig väl de tre löfven såsom en vängåfva, sade kungen; jag skall ge dem åt min yngsta dotter, hon har längtat så mycket efter dem.

— Ja, jag vet det, svarade rösten, men jag skänker inte bort en så stor dyrbarhet för ingenting.

— Vill du ha pengar, så säg bara ditt pris, sade kungen, guld och silfver har jag nog af.

— Ja, det har jag med, svarade rösten, så till

salu äro de inte. Men på *ett* villkor skall du i alla fall få dem.

— Hvad är det för ett villkor? frågade kungen ifrigt.

— Jo, svarade rösten, villkoret är, att du nu lofvar mig det första lif, som du möter, när du kommer hem till din gård.

Kungen teg en stund.

— Det första lif, som jag möter, tänkte han vid sig själf, det blir nog min hund, ty så fort han hör hofslagen, så springer han mig säkert till mötes. Inte mister jag honom gärna, men hellre det än att min dotter skall behöfva gå och längta förgäfves.

— Låt gå, sade han därför; det första lif, som jag möter, när jag kommer hem till min gård, det skall bli ditt.

— Ja, då må också löfven bli dina, svarade rösten; men kom väl ihåg, att om du inte håller ditt ord, så är du hvar mans niding.

Kungen sträckte nu åter igen upp handen, och kvisten vek den gången inte undan utan lät sig bryta. Sedan detta var gjordt, vände kungen sin häst och red öfver ängen tillbaka till vägen och så vidare hemåt. Kvisten höll han i handen, och löfven slutade inte upp att klinga utan rörde sig sakta af och an, och där blef en sång och ett spel, så att hästarna dansade af glädje, och kungens hemfärd liknade mer ett segertåg än en marknadsresa.

Medan kungen var på marknaden, hade hans tre döttrar suttit hemma i kungasalen hela dagen och sömmat silke på knä, och de båda äldsta prinsessorna hade inte talat om någonting annat än de dyrbara

»Sömmade silke på knä.»

marknadsgåfvor, som deras far skulle ha med sig. När det skymde på, frågade den yngsta prinsessan, om de inte skulle gå ut och gå ett stycke framåt vägen och möta sin far. Nej, det hade de ingen lust till, sade de, ty daggen hade redan börjat falla, och de voro rädda, att deras fina silkesstrumpor skulle bli våta. Nå, de fingo förstås göra som de ville, men den yngsta prinsessan måste i alla fall ut, så stor var hennes längtan att strax få råka sin far. Hon svepte om sig en kappa och började vandra framåt vägen.

Som hon nu hade gått ett litet stycke, fick hon höra tramp af hästar och gny af folk och vapen. Men midt igenom trampet och gnyet hörde hon en klang och en sång, som var så ljuflig, att hon inte ens i drömmen hade hört något så skönt. Hon vardt utom sig af glädje, ty hon visste, att detta var hennes far, och hon förstod nu, att han hade fått de tre sjungande löfven, som hon hade talat om. Hon skyndade sig därför emot honom, sprang upp i stigbygeln, kastade armarna om hans hals och hälsade honom hjärtligen välkommen.

Men knappt hade detta skett, förr än kungen blef hvit i ansiktet af förfäran. Det första lif, han mötte på sin gård, var ju inte hans hund utan hans käraste dotter, och *henne* hade han alltså nu lofvat bort åt den underjordiska rösten! Han satt stilla och kunde på en lång stund hvarken tänka eller tala. Prinsessan undrade, hur det var fatt, och frågade, hvad som hade händt. Slutligen måste kungen bekänna, hur allt hade gått till, och på hvilket villkor de tre löfven hade blifvit hans. Men han tänkte inte lämna sin dotter i någon främmandes våld, sade han; hellre finge prins Hatt

kalla honom niding och göra honom allt ondt, han förmådde.

— Nej, sade prinsessan, kungs-ord är kungs-ord, och ingen skall säga om mig, att jag g'ort min far till en ärelös man och löftesbrytare. Tag mig därför på sadelknappen och rid med mig tillbaka till den främmande mannen! Aldrig kunde jag tro, att du och jag skulle skiljas så snart ifrån hvarandra. Men det är mitt eget fel, hvad hade jag med de tre sjungande löfven att beställa? Nu må jag bära mitt öde, ty du skall i alla fall inte bryta ditt ord.

Härpå kunde kungen ingenting svara. Han lyfte sin dotter upp på sadelknappen och red tillbaka utåt ängen. När han stannade framför hasselbusken, lade prinsessan än en gång armarna om hans hals och kysste honom. Sedan hoppade hon ned i gräset och vinkade med handen sitt sista farväl. Kungen kastade om sin häst, satte sporrarna i hans sidor och sprängde af, så att det gnistrade i stenarna på vägen. Han kände sig som den värsta missdådare: han hade ju sålt sitt eget kött och blod. Men prinsessan stod och såg efter honom, där han red bort i mörkret, och när den sista skymten af

honom var försvunnen, satte hon sig ned vid den gröna busken och grät bitterligen.

* * *

Men knappt hade det åter blifvit så tyst, så att inte ett hofslag hördes, förr än marken under prinsessan öppnade sig, och hon sjönk sakta ned i underjorden. När hon kom till sig själf igen, såg hon, att hon var i en stor sal, och den salen var inte som andra salar utan mycket större och präktigare, prydd med guld och sidentyger och smyckad och utsirad på alla vis. Ljus brunno i höga silfverstakar, så att allt blänkte och skimrade på det härligaste. Men ingen människa syntes till där nere. Prinsessan hade nu sin lust i att beskåda alla dyrbarheterna, och det var inte långt ifrån, att hon hade glömt bort sin sorg; så mycket vackert hade hon att se och tänka på.

Men plötsligen slocknade ljusen i silfverstakarna, så att det på en gång blef alldeles mörkt i salen. I detsamma hörde prinsessan, att en dörr öppnades och att lätta steg närmade sig henne. Strax efteråt kände hon, att en hand fattade hennes till hälsning, och en mild röst sade:

— God kväll, prinsessa! Var inte rädd, jag är prins Hatt under jorden och vill dig intet ondt!

När prinsessan hörde, huru vänlig och god rösten var, försvann strax all hennes räddhåga.

— Sätt dig nu här, sade prins Hatt, så skall jag berätta, hvarför jag gjort dig och din far en sådan sorg. Ser du, jag är i mig själf kung öfver ett stort rike, och jag har tre systrar, som äro drottningar och bo i präktiga slott. Men en elak häxa vill ha mig till man och har makten öfver mig, så att jag aldrig får visa mig för någon människa. Endast *en* räddning finns det för mig att kunna bli löst ur hennes förtrollning, och det är, om *du* går in på att bli min drottning och vara

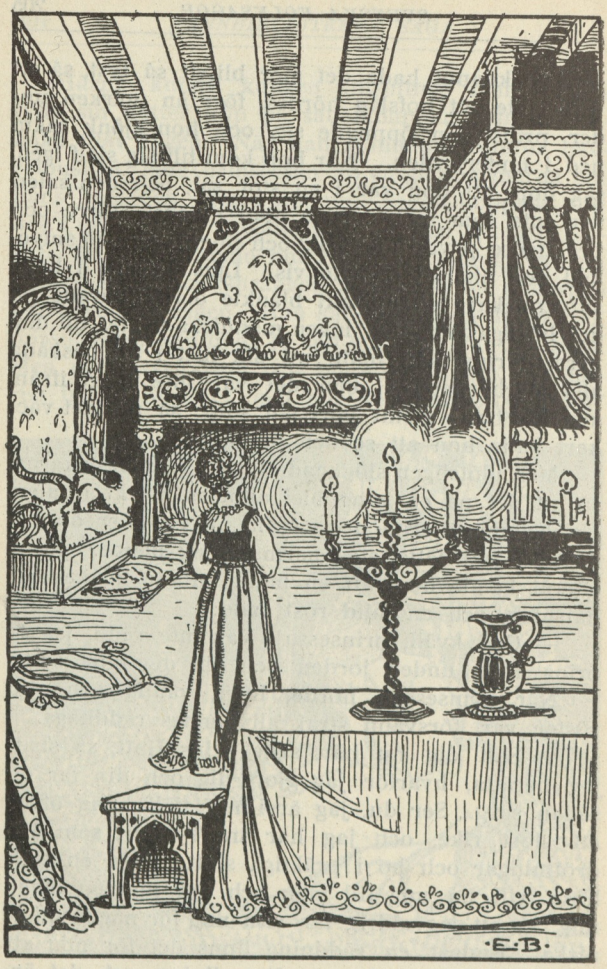

»Hon var i en stor sal.»

mig trogen i alla stycken, och det utan att du bryr dig om hur jag *ser ut*. Vill du det, så skall jag en dag bli fri ifrån häxans herravälde. Men vill du inte det, eller bryter du ditt ord, så är jag helt och hållet i hennes våld. Gör nu, som du själf tycker; jag skall inte tvinga dig, du skall få komma tillbaka till din far, när du vill.

Men medan prins Hatt talade, fick prinsessan allt större kärlek till honom, och när han hade slutat, lade hon sin hand i hans och sade:

— Jag vill, hvad du vill. Jag skall bli din drottning och vara dig trogen i alla stycken. Att du är en god man, det hör jag på din röst; hur du ser ut, det kan just göra detsamma.

Härmed var den saken uppgjord, och prins Hatt och hans prinsessa lefde nu glada och lyckliga med hvarandra. Tidigt på morgonen, innan det ännu vardt ljust, stod prinsen upp och försvann, och först fram på kvällen kom han åter tillbaka. Hela dagen satt prinsessan ensam i den vackra underjordiska salen. Men allt, hvad hon någonsin ville önska, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, så behöfde hon bara lyssna till de tre sjungande löfven, så blef hon strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blefvo både hon och prinsen, då de om en tid fingo sig en liten son. Honom blef prinsessan aldrig trött att pyssla om, och dagen igenom gjorde hon intet annat än smekte honom och lekte med honom och längtade efter sin kära man.

Men en kväll hände det sig, att prinsen kom senare hem, än han annars var van. Då han nu ändtligen kom, frågade prinsessan med stor oro,

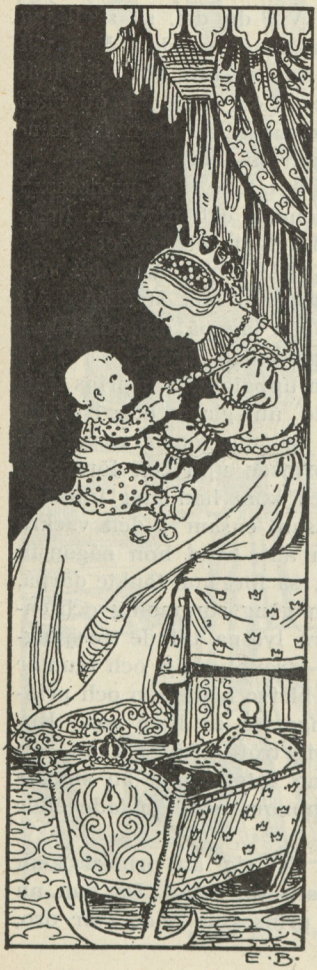

hvar han hade varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag ifrån ditt gamla hem och kan berätta dig stora nyheter. Din far har förlofvat sig och skall i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på bröllopet, och är det så, att du önskar det, så skall du gärna få fara dit och ta vår lilla gosse med dig. Men ett måste du lofva: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dig att svika din tro emot mig.

— Ack, du kära Hatt, sade prinsessan, god är du, men så värst slug är du inte, ty vore du det, så skulle du inte prata sådant tok. Hur skulle jag kunna öfverge mitt hem, och hur skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen kära man?

Härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt hade försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina präktigaste smycken. Och sin lilla son gjorde hon också i ordning. Så fort de voro färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sin lilla gosse i famnen, och sedan bar det i väg med henne öfver

berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid kungsgården. Hon steg ur, vagnen försvann, och prinsessan gick in. Men i bröllopssalen voro gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in igenom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, hvad det blef för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes lilla pys på armen och kunde icke se sig mätt på det vackra barnet. Lika vänliga voro också hans gemål, den nya drottningen, och de bägge äldsta prinsessorna och hela bröllopsskaran; alla gingo de prinsessan till mötes och bådo henne vara välkommen till sitt gamla hem igen.

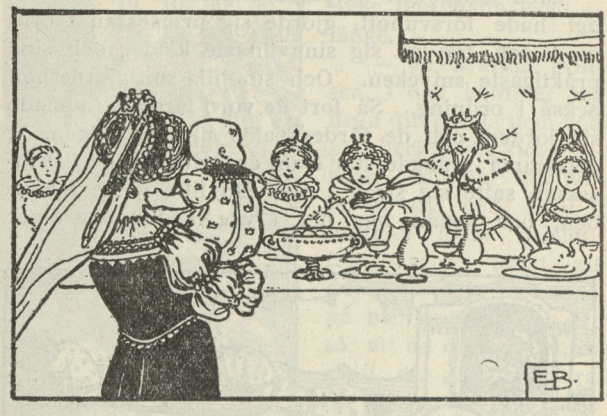

Så snart de första hälsningarna voro öfver, började kungen och drottningen fråga prinsessan om både ett och annat, hur hon mådde, och hur hon hade det, och om hennes man var snäll vid henne och så vidare. Hon svarade, som sanningen var, att hon hade det riktigt bra och kände sig så nöjd och lycklig, så att hon ingenting mer kunde önska sig i världen. Men härmed var drottningen inte belåten; hon ville ha noga reda på hvad prins Hatt var för en man, hur han såg ut, och hvad han sysslade med, och hvad han bodde där nere i underjorden för och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde. Men ju förbehållsammare hon blef, ju nyfiknare blef också drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vardt kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, hvad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och lycklig.

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken

var hon allt jämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor igen.

När så bröllopet hade stått i tre dagar, började prinsessan längta hem till sin kära prins Hatt. Och knappt hade hon önskat sig hem, så svängde den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl af sin far och sin styfmor och af sina systrar och af alla bröllopsgästerna. Därefter satte hon sig i med sin lilla gosse i famnen, och sedan bar det i väg med henne öfver berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sin son i sitt eget hem igen, de tre löfven spelade sin sköna sång, och prinsessan tyckte, att det var mycket härligare här nere i underjorden, än det hade varit där uppe i kungsgården. Men dubbelt härligare blef det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, hvarken natt eller dag, och när hon kunde få säga honom detsamma tillbaka.

Så led det åter en tid, och prins Hatt och hans prinsessa lefde glada och lyckliga med hvarandra. Allt hvad prinsessan önskade sig, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, så behöfde hon bara lyssna till de tre sjungande löfven eller se på sin gosse, så blef hon strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blefvo både hon och prinsen, då de om en tid fingo sig ännu en liten son. Prinsessan blef aldrig trött att pyssla om sina små barn, och hela dagen igenom gjorde hon ingenting

annat än smekte dem och lekte med dem och längtade efter sin kära man.

Men en kväll hände det sig för andra gången, att prinsen kom senare hem, än han var van. Då han nu ändtligen kom, frågade prinsessan med stor oro, hvar han hade varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag ifrån ditt gamla hem igen och kan berätta dig stora nyheter. Din äldsta syster har förlofvat sig med en främmande kungason och skall i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på det bröllopet också, och är det så, att du önskar det, så skall du gärna få fara dit och ta våra små barn med dig. Men ett måste du lofva: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dig att svika din tro emot mig.

— Ack, du kära Hatt, sade prinsessan, när skall du någonsin bli botad ifrån dina tokerier? Hur skulle jag kunna öfverge mitt hem, och hur skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen kära man?

Ja, härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt hade försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina präktigaste smycken. Och sina båda små gossar gjorde hon också i ordning. Så fort de voro färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sina båda söner, en på hvartdera knäet, och sedan bar det i väg med henne öfver berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid

kungsgården. Hon steg ur, vagnen försvann, och prinsessan gick in. Men i bröllopssalen voro gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in genom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, hvad det blef för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes bägge pysar på armen, den ena efter den andra, och han kunde aldrig komma på det klara med, hvilkendera som var den vackraste. Lika vänliga voro också prinsessans styfmor och de båda systrarna och den äldsta systerns man och hela bröllopsskaran; alla gingo de prinsessan till mötes och bådo henne vara välkommen till sitt gamla hem igen.

Så snart de första hälsningarna voro öfver, började drottningen fråga prinsessan om allt möjligt, både likt och olikt, men mest frågade hon om prins Hatt, hvad han var för en man, hur han såg ut, och hvad han sysslade med, och hvad han bodde där nere i underjorden för och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde, och hvar och en kunde lätt märka, att hon inte gärna talade om dessa saker. Men ju förbehållsammare hon blef, ju nyfiknare och enträgnare blef drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vardt kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, hvad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och lycklig, och det kan du ju se, att hon är.

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken var hon allt jämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor igen.

När så bröllopet hade stått i tre dagar, började prinsessan längta hem till sin kära prins Hatt. Och knappt hade hon önskat sig hem, så svängde den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl af sin far och sin styfmor och sina systrar och sin svåger och af alla bröllopsgästerna. Därefter satte hon sig strax i med de båda små gossarne, en på hvartdera knäet, och sedan bar det i väg med henne öfver berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sina bägge söner i sitt eget hem igen, de tre löfven spelade sin sköna sång, och prinsessan tyckte, att det var mycket härligare här nere i underjorden, än det hade varit där uppe i kungsgården. Men dubbelt härligare blef det om kvällen, när prins Hatt kom hem och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, hvarken natt eller dag, och när hon kunde få säga honom detsamma tillbaka.

Så led det åter en tid, och prins Hatt och hans prinsessa lefde glada och lyckliga med hvarandra. Allt hvad prinsessan önskade sig, det fick hon, så fort hon tänkte därpå, och kände hon sig någon gång sorgmodig och ensam, så behöfde hon bara lyssna till de tre sjungande löfven eller se på sina små gossar, så blef hon strax lycklig och munter igen. Och än lyckligare blefvo både hon och prinsen, då de om en tid fingo sig en liten flicka. Prinsessan blef aldrig trött att pyssla om sina små barn, och hela dagen igenom gjorde hon ingenting annat än smekte dem och lekte med dem och längtade efter sin kära man.

Men en kväll hände det sig för tredje gången, att prinsen kom senare hem, än han var van. Då han nu ändtligen kom, frågade prinsessan med stor oro, hvar han hade varit så länge.

— Jo, svarade prinsen, i dag kommer jag ifrån ditt gamla hem igen och kan berätta dig stora nyheter. Din yngsta syster har förlofvat sig med en främmande kungason och skall i morgon hålla bröllop. Nu har jag tänkt, att du skulle vilja vara med på det bröllopet också, och är det så du önskar det, så skall du gärna få fara dit och ta våra små barn med dig. Men ett måste du lofva: att du kommer tillbaka igen, och att du aldrig låter locka dig att svika din tro emot mig.

— Ack, du kära Hatt, sade prinsessan, när skall jag någonsin slippa höra dina tokerier? Hur skulle jag kunna öfverge mitt hem, och hur skulle jag någonsin kunna svika min tro emot min egen kära man?

Ja, härmed lät prinsen sig nöja, och så talade de inte mer om den saken.

Men morgonen därpå, när prins Hatt som vanligt hade försvunnit, gjorde sig prinsessan i ordning och tog på sig sina finaste kläder och sina präktigaste smycken. Och sina tre små barn gjorde hon också i ordning. Så fort de voro färdiga, öppnade sig jorden, och de fördes sakta upp på ängen. I detsamma svängde där fram en gyllene vagn. Prinsessan satte sig strax i med sina barn; en gosse hade hon på hvardera sidan, och flickan höll hon i famnen. Och sedan bar det i väg med henne öfver berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid kungsgården. Hon steg ur, vagnen försvann, och prinsessan gick

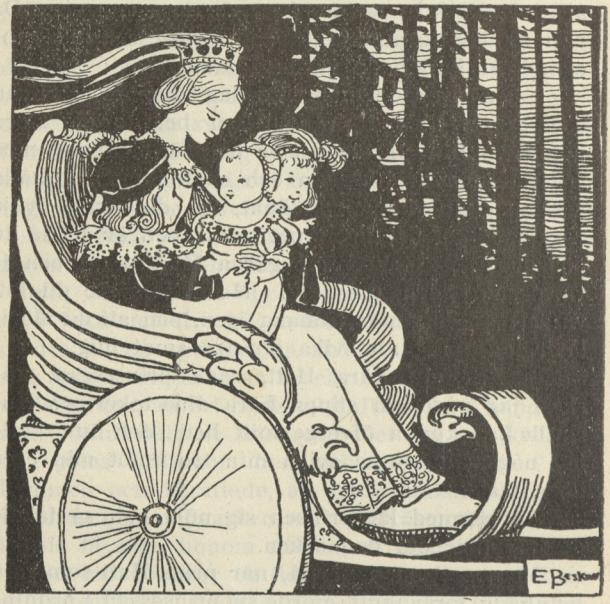

in. Men i bröllopssalen voro gästerna redan samlade, och där hölls ett ståtligt gästabud. När nu prinsessan trädde in genom dörren och kungen fick ögonen på henne, då kan man veta, hvad det blef för en glädje. Kungen sprang upp ur sitt högsäte och omfamnade henne med hjärtans fröjd, och sedan tog han hennes små barn på armen, det ena efter det andra, och han kom strax på det klara med, att den lilla flickan, hon var ändå den vackraste af dem alla tre. Lika vänliga voro

också prinsessans styfmor och de båda systrarna och deras män och hela bröllopsskaran; alla gingo de prinsessan till mötes och bådo henne vara välkommen till sitt gamla hem igen.

Så snart de första hälsningarna voro öfver, började drottningen som vanligt fråga prinsessan om allt möjligt, både likt och olikt, men mest frågade hon om prins Hatt, hvad han var för en man, hur han såg ut, och hvad han sysslade med, och hvad han bodde där nere i underjorden för och så vidare. Prinsessan svarade så kort hon förmådde, och hvar och en kunde lätt märka, att drottningens frågor riktigt pinade henne. Men ju förbehållsammare hon blef, ju nyfiknare och enträgnare blef drottningen, och det ville aldrig ta slut på hennes frågor. Slutligen vardt kungen misslynt och sade:

— Kära hjärtanes, hvad rör det oss? Det är ju nog, att min dotter är nöjd och lycklig, och det kan du ju se, att hon är. Låt henne nu vara i fred, så är du snäll!

Då teg drottningen en stund. Men lika nyfiken var hon allt jämt, och så fort kungen vände ryggen till, var hon strax framme med sina ideliga frågor. Men ju värre hon frågade, ju mer var prinsessan på sin vakt. När drottningen såg, att hon på *det* viset ingenting skulle få veta, beslöt hon att bruka list. Hon började därför i stället prata om prinsessans små barn. Den, som hade så vackra och snälla barn, kunde inte känna sig nog lycklig, sade hon. Ja, detta det var ett samtalsämne, som prinsessan kunde vara med om. Hon ljusnade i ansiktet och blef helt ifrig, och ett tu tre var hon midt uppe i en lång beskrifning på

hur rara och snälla och lydiga hennes barn voro. Styfmodern hörde andäktigt på och låtsades inte tänka på någonting annat. Till sist lade hon sin hand på prinsessans arm och lutade sig intill henne.

— Ja, men *en* sak är det, som jag tycker är litet underlig, hviskade hon, och det är, att de ha bruna ögon, fast du har blå. Men det ha de väl efter sin far, kan jag tro? tillade hon hemlighetsfullt.

— Ja, det har jag alltid trott, jag också, sade prinsessan.

— *Trott!* utbrast drottningen. *Vet* du inte, hurudan färg på ögonen din man har?

Prinsessan kom nu i håg sig igen och vardt röd som blod i ansiktet.

— Kära hjärtanes, fortsatte drottningen, du kan väl i all världen ändå inte mena, att du inte *vet*, hur din man ser ut?

Prinsessan visste inte för sin död, hvad hon skulle svara, och hon önskade sig långt, långt under jorden.

— Stackars, stackars barn, sade drottningen, jag ser nog, hur det är, du behöfver ingenting säga här ibland alla människorna. Men kom med mig du, så skall du få lätta ditt hjärta!

Därmed fattade hon prinsessan vid handen och ledde henne in i sin kammare. Här tog hon henne i famn och smekte henne och tröstade henne och beklagade henne, såsom om hon varit den allra olyckligaste varelse i världen.

— Ack, hvad det måtte ha varit svårt för dig, kära barn, sade hon, att i så många år få gå och tänka på, att din egen man inte har så pass tilltro till dig, så att han kan låta dig få se, hur han

ser ut. Sannerligen jag begriper, hur han kan ha hjärta att behandla dig på det viset, och än mindre begriper jag, hur du kunnat stå ut med att lefva i en sådan pina. Du vet ju inte en gång, om han är en människa eller ett vidunder. Sådant där skulle ingen annan kvinna ha nöjt sig med. Men du, du måtte inte bry dig så värst mycket om din man, tycks det.

När prinsessan hörde detta, brast hon i gråt och tyckte sig vara mycket olycklig. Ack, det var ju ingenting, som hon så ofta hade önskat, sade hon snyftande, men det kunde ju inte hjälpas, när prins Hatt inte ville det så!

— Ack, du lilla våp, sade drottningen, nog kan det väl gå för sig, utan att han behöfver få reda på det. Låt mig bara tänka på saken, du, så skall jag snart hitta på något råd.

När bröllopet hade stått i tre dagar, började prinsessan längta hem till sin kära prins Hatt. Och knappt hade hon önskat sig hem, så svängde den gyllene vagnen fram på gården. Prinsessan tog farväl af sin far och sin styfmor och sina systrar och sina båda svågrar och af alla bröllopsgästerna. Men just som hon vände sig om för att gå, sprang drottningen efter henne, fick henne under armen och drog henne in i sin kammare.

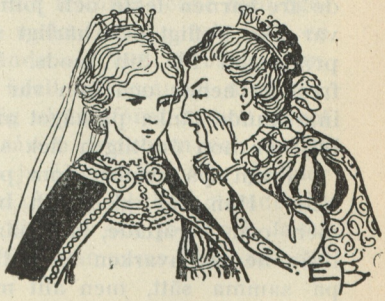

— Kära barn, sade hon, det har gjort mig så ondt

om dig, så jag har inte tänkt på något annat hela tiden än att hjälpa dig till rätta. Men så har jag nu också grundat ut någonting, som du skall få se blir bra. Här har du tre saker, en ring och ett eld-don och ett ljus. Dem skall du stoppa på dig och vara rädd om. Vill du nu i kväll se din man, så skall du vänta, tills han har somnat. Då skall du ta flintan och slå emot stålet och hålla det så, att gnistan går igenom ringen och tänder ljuset. Men du skall vara mycket noga med att du inte väcker honom ur hans sömn.

Prinsessan tog ringen och eld-donet och ljuset, stoppade dem på sig och gick hastigt ut på gården. Där stod den gyllene vagnen färdig och väntade på henne. Hon satte sig strax i med sina barn; en gosse hade hon på hvardera sidan, och flickan höll hon i famnen. Och sedan bar det i väg med henne öfver berg och dal, och innan hon visste ordet af, var hon redan framme vid den gröna hasselbusken. Där steg hon ur, vagnen försvann, och marken öppnade sig. I nästa ögonblick stod hon med sina barn i sitt eget hem igen. Men fast de tre löfven spelade sin sköna sång och de tre barnen lekte och jollrade och allt där nere var lika ljufligt och härligt som förr, så kände sig prinsessan illa till mods. Ty styfmoderns gåfva frestade henne, och hon var så upptänd, så att hon inte kunde tänka på något annat, än hur det skulle bli, när hon ändtligen fick se sin man.

Fram på kvällen kom prins Hatt som vanligt hem. Han var glad och hälsade henne välkommen och berättade, att hans tankar aldrig varit ifrån henne, hvarken natt eller dag. Hon svarade på samma sätt, men allt medan hon det gjorde,

undrade hon bara, hur han väl i själfva verket kunde se ut.

Sent omsider tystnade prinsen, och prinsessan hörde på hans andetag, att han hade fallit i djup sömn. Hon gick då strax bort till det ställe, där hon hade gömt styfmoderns gåfva. Rädd var hon, så att hon darrade, men hon hade satt sig i sinnet, att nu skulle det ske, kosta hvad det ville. Hon tog därför flintan och slog emot stålet och försökte därvid hålla det så, att gnistan skulle gå igenom ringen och råka veken. Det lyckades, veken tändes, och det blef en liten låga. Prinsessan tog ljuset, satte handen för, så att lågan inte skulle slockna, och gick sakta fram till bädden. Där stod hon en stund tvehågsen och visste inte, om hon skulle våga eller inte våga.

— Tänk, om jag nu skulle få se, att han är ett vidunder, sade hon för sig själf, då får jag aldrig någon glad stund mer. Men det må gå, hur det vill, tillade hon, sanningen måste jag veta, om jag också skulle dö däraf.

Därmed tog hon bort handen och lät ljuset falla på prinsens ansikte. Då såg hon, att det var en ung man, som låg där framför henne med ögonen slutna och armen under nacken och med en liten brun lock ringlande sig ned öfver pannan, och han hade ett så ädelt och manligt utseende, att prinsessan tyckte sig aldrig förut ha sett något så skönt. Hon stod såsom fastvuxen och tordes inte draga andan, och ju längre hon såg, ju mer fylldes hennes hjärta af glädje, och hon glömde allt annat i världen, både himmel och jord och fader och barn, och det blef alltsammans, som om det inte hade funnits till.

Men rätt som hon så stod och lutade sig fram öfver den sofvande för att bättre kunna se, ville det sig inte bättre, än att det sprakade ifrån lågan, så att en gnista föll på prinsens arm. Prinsessan vardt förfärad och ville strax blåsa ut ljuset. Men det var för sent. Prinsen vaknade och slog upp ögonen och fick se, hvad hon hade gjort. Och i samma stund tystnade de tre sjungande löfven, den skimrande underjordiska salen förvandlades till en bergsskrefva med ormar och paddor, och prinsen och prinsessan stodo där med sina tre små barn ensamma midt i mörka natten.

— Nu var det bara tre månader, som fattades, sade

prinsen; om de hade fått gå, så hade jag varit fri från trollets makt. Men nu är jag blind och får aldrig se dig mer, och med all vår lycka är det nu slut.

Prinsessan föll ned för sin man och bad under bittra tårar, att han skulle förlåta henne, hvad hon hade brutit honom emot.

— Jag har allaredan förlåtit dig, svarade prinsen, du var för svag för ett så svårt prof, och det kunde väl inte gå annorlunda, tänker jag. Hvad som en gång skett, kan i alla fall inte ändras. Men nu skiljas våra vägar, jag går att fylla mitt öde, och du må återvända till din far. Tack för all den glädje, som vi haft tillsammans!

När prinsessan hörde dessa ord, brast hon i än starkare gråt.

— Ack, sade hon, aldrig har du förlåtit mig af hjärtat, då du kan tänka något sådant, som att jag skulle öfvergifva dig. Min synd må vara hur svår som helst, men *din* är jag, och *dig* släpper jag inte, så länge jag lefver i världen.

Därmed fattade hon prins Hatt vid handen och vandrade med honom och sina små barn ut i världen, långt bort ifrån sitt hem under den gröna hasselbusken.

* * *

När de hade gått öfver ängen, kommo de in i en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på honom. Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan.

När de hade vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting, utom bara skog och gröna träd.

De gingo så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls, utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prinsen för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta, och dess tak blänker rödt, som om det vore af koppar.

— Det är bra, sade prinsen, då äro vi framme vid det slottet, där min äldsta syster är drottning. Nu skall du gå in och hälsa ifrån mig och be, att hon tar vår äldsta gosse och uppfostrar honom, tills du kommer tillbaka. Men själf får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får

du låta henne komma hit ut till mig, om hon också aldrig så gärna skulle vilja. Ty får hon det, så har du sett mig för sista gången.

Ja, prinsessan lofvade göra som han hade sagt. Hon tog sin äldsta gosse vid handen och gick in i slottet. Där råkade hon sin svägerska och berättade för henne allt, hvad som hade händt, och till sist framförde hon sin mans hälsning. Drottningen föll henne om halsen och lofvade, att hon skulle vara som en mor för gossen. När prinsessan hade kysst sin son till afsked och skulle till att gå, ville drottningen följa med henne för att få råka sin broder. Men prinsessan sade, att detta ginge inte för sig, ty komme

hon med ut, så skulle hon därmed ha ställt så till, att prinsen och prinsessan aldrig mer finge se hvarandra. Detta ville drottningen för ingen del göra. Hon sade därför sin svägerska farväl och önskade både henne och hennes man lycka på deras färd.

När prinsessan så kom ut, tog hon sin man vid handen och började vandra igen. Deras väg gick åter igenom en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på honom. Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan. När de hade vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting, utom skog och gröna träd.

De gingo så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls, utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prins Hatt för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta, och dess tak blänker hvitt, som om det vore af silfver.

— Det är bra, sade prinsen, då äro vi framme vid det slottet, där min andra syster är drottning. Nu skall du gå in och hälsa ifrån mig och be, att hon tar vår andra son och uppfostrar honom, tills du kommer tillbaka. Men själf får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får du låta henne komma hit ut till mig, om hon

också aldrig så gärna skulle vilja. Ty får hon det, så har du sett mig för sista gången.

Ja, prinsessan lofvade göra som han hade sagt. Hon tog sin andra gosse vid handen och gick in i slottet. Där råkade hon sin svägerska och berättade för henne allt, hvad som hade händt, och till sist framförde hon sin mans hälsning. Drottningen föll henne om halsen och lofvade, att hon skulle vara som en mor för gossen. När prinsessan hade kysst sin son till afsked och skulle till att gå, ville drottningen följa henne för att få råka sin broder. Men prinsessan sade, att detta ginge inte för sig, ty komme hon med ut, så skulle hon därmed ha ställt så till, att prinsen och prinsessan aldrig mer finge se hvarandra. Detta ville drottningen för ingen del göra. Hon sade därför sin svägerska farväl och önskade både henne och hennes man lycka på deras färd.

När prinsessan så kom ut, tog hon sin man vid handen och började vandra igen. Deras väg gick åter igenom en öde skog, som var så stor, att prinsessan inte kunde se något slut på honom. Men genom skogen gick en grön stig, och den följde prinsessan. När de hade vandrat en lång stund, sade prins Hatt:

— Kära min hustru, ser du någonting?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting, utom skog och gröna träd.

De gingo så en stund framåt igen.

— Kära min hustru, sade prins Hatt, ser du ingenting än?

— Nej, svarade prinsessan, jag ser ingenting alls, utom bara den gröna skogen.

Och så fortsatte de åter sin färd.

— Kära min hustru, sade prins Hatt för tredje gången, ser du verkligen ingenting ännu?

— Jo, svarade prinsessan, nu tycker jag, att jag ser ett stort hus skymta fram därborta, och dess tak blänker gult, som om det vore af klart guld.

— Det är bra, sade prinsen, då äro vi framme vid det slottet, där min yngsta syster är drottning. Nu skall du gå in och hälsa ifrån mig och be, att hon tar vår lilla flicka och uppfostrar henne, tills du kommer tillbaka. Men själf får jag inte komma in under hennes tak, och inte heller får du låta henne komma hit ut till mig, om hon också aldrig så gärna skulle vilja. Ty får hon det, så har du sett mig för sista gången.

Ja, prinsessan lofvade göra som han hade sagt. Hon tog sin lilla flicka på armen och gick upp på slottet. Där råkade hon sin svägerska och berättade för henne allt, hvad som hade händt, och till sist framförde hon sin mans hälsning. Drottningen föll henne om halsen och lofvade, att hon skulle vara som en mor för flickan. Men när nu prinsessan hade lämnat ifrån sig sitt sista barn, gjorde det henne så ondt, så att hjärtat ville brista i hennes bröst, och när hon vände tillbaka, gick hon som i en dvala, så att hon hvarken hörde eller såg. Och hennes svägerska följde med henne, utan att hon märkte det eller kom ihåg att säga någonting däremot. Men när de kommo fram till den blinde prinsen, som satt ensam därute och väntade, kunde systern icke hålla sig tillbaka utan sprang fram och kastade sig om hans hals och grät bitterligen. Men när prinsen märkte, hvem det var, bleknade han, så att han blef som en snö.

— Kära min hustru, sade han, detta skulle du inte ha gjort, nu se vi hvarandra aldrig mer.

Prinsessan föll ned och omfattade hans knän. Men i samma stund sänkte sig en sky ned af himmelen, och prins Hatt försvann i luften, såsom en fågel flyger.

*

Prinsessan och hennes svägerska voro nu mycket bedröfvade, och de kunde på en lång stund inte säga ett ord. Till sist tyckte svägerskan, att prinsessan skulle gå med henne in på hennes slott och vara kvar där; det vore väl det bästa, när hon nu hade mist sitt eget hem och för alltid förlorat sin man. Men något sådant ville prinsessan inte höra talas om.

— Vet du inte, sade hon, att trogen kärlek öfvervinner allt? Två gånger har jag förspillt min lycka, men för alltid är min man inte förlorad; jag skall nog till slut hitta honom, om jag också skall leta öfver hela vida världen.

— Ja, då vet jag inte något annat råd, svarade prinsens syster, än att du går bort till det stora, stora berget, som du ser där borta öfver skogen. Där bor det en gammal trollkäring, som heter Berta; hon är hemma i hvarjehanda, och det är kanske inte omöjligt, att hon vet, hvar min bror finns.

Prinsessan svarade, att det ville hon göra; inga trollpackor skulle skrämma henne, och sin man skulle hon söka, så länge det ännu fanns den allra minsta gnista lif kvar i henne.

Därmed skildes prinsessan och drottningen i stor vänskap från hvarandra. Drottningen gick

med den lilla flickan in i sitt slott, och prinsessan började ensam sin vandring genom skog och lund och öfver berg och dal.

När det blef sent på kvällen och skymningen föll på, stannade prinsessan framför ett berg, och hon var då så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon höll på att segna till marken, kom hon att se uppåt det svarta berget, och då blef hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en röd stjärna. Strax fick hon nytt mod, och i ett ögonblick glömde hon all sin trötthet. Hon reste sig och började åter vandra. Vägen var brant och full af stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan sträfvade sig fram

ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Slutligen fick hon se, att det kom ur en berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld därinne, och rundt omkring elden myllrade det af små-troll, både karlar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en käring och pysslade med något smått; hon tycktes vara liksom förstyre eller husbonde för alla de andra. Käringen var inte mycket vacker, liten och krokig och faseligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång, och hufvudet darrade af ålder. Prinsessan riktigt krympte sig för att gå in och tala med henne. Men hon förstod strax, att det måtte vara mor Berta, som kanske skulle kunna ge henne något besked om hennes man. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörrn och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade, så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När småtrollen hörde den främmande rösten, sprungo de alla upp och blefvo mycket häpna att få se en kristen människa midt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Hvad är du för en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina fem hundra år, men under hela den tiden har ingen kommit och gjort mig en sådan heder som att kalla mig »kära mor». Hvar är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, jag är ifrån människornas värld.

— Jaså, sade käringen, hör du till den sortens folk! De hinna ju aldrig bli mer än barn, förrn

»God kväll, kära mor!»

de lägga sig med näsan i vädret. Nå, hvad är det du är ute och går för?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Men han har blifvit förtrollad af en elak häxa, och jag har därför måst ge mig ut för att leta rätt på honom. Nu var det någon, som trodde, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, hvar häxan har gjort af honom.

Käringen satt och tänkte öfver en stund.

— Nej, sade hon, det vet jag inte. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevändt. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig »kära mor», så skall jag ändå försöka hjälpa dig. För du skall veta, att jag har en syster, som är dubbelt så gammal som jag. Hon är hemma i hvarjehanda, och det är kanske inte omöjligt, att hon har reda på, hvar din man finns.

— Å, hvad du gör mig glad, sade prinsessan, jag skall tacka dig hela mitt lif.

— Nå nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är ju inte säkert än, att du får det, som du vill. Jag åtminstone har inte lofvat dig din man tillbaka, så mycket du det vet. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss öfver natten. I morgon bittida skall jag låta en af mitt folk visa dig vägen till min syster.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blef där hos småtrollen öfver natten. Men tidigt nästa morgon, så snart dagen började gry i öster, stod hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den femhundra-åriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på en af sina sonsöner, en liten bergapyssling med stor topplufva och långt skägg,

att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer få med hvarandra att beställa. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig »kära mor», så vill jag ge dig en liten vängåfva till minne. Det är en spinnrock, som du ser, och den spinnrocken är på det viset beskaffad, att du aldrig behöfver lida nöd, så länge du har honom i behåll. Ty han spinner ensam lika mycket garn, som nio andra. Och sköter du dig väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta af spinnrocken, ifall du en gång råkar din man. Men nu önskar jag dig lycka på resan och allt godt hela lifvet igenom.

Prinsessan tackade för spinnrocken, och det var han också ärligen värd, ty det var inte nog med, att han var nyttig, utan han var också i sig själf vacker och dyrbar och allt igenom af skärt guld. Prinsessan tog spinnrocken under armen, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde den lilla pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och öfver berg och dal.

När det blef sent på kvällen och skymningen föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen på ett högt, svart berg, som reste sig framför dem, och när prinsessan såg uppåt, blef hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en liten röd stjärna. Strax fick hon nytt mod, och i ett ögonblick glömde hon all sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, hvad jag skulle, ty däruppe bor farmors syster, och henne kan du själf ta reda på.

Därmed lyfte han på sin topplufva, nickade vänligt och sprang sina färde. Men prinsessan började åter vandra. Berget var dubbelt så högt som det första, och vägen var brant och full af stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan sträfvade sig fram ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Slutligen fick hon se, att det kom ur en stor berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld där-

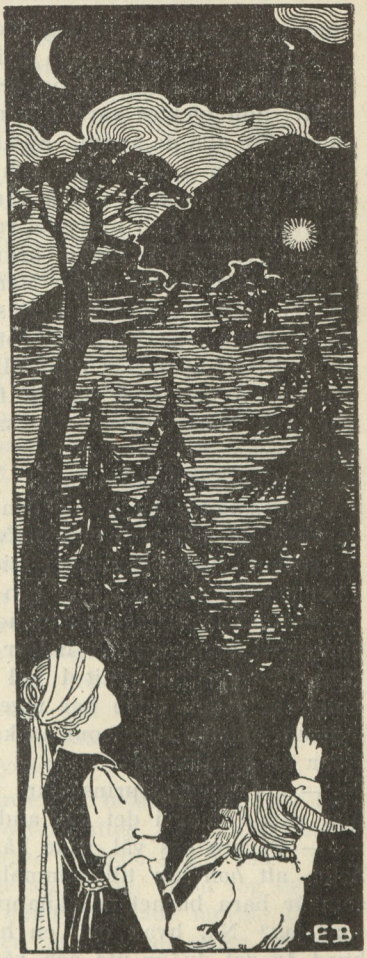

inne, och rundt omkring elden myllrade det af små-troll, både karlar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en gammal käring, och pysslade med något smått; hon tycktes vara liksom förstyre eller husbonde för alla de andra. Käringen var inte mycket vacker, liten och krokig och faseligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång och gick ned öfver munnen, och hufvudet runkade fram och tillbaka. Prinsessan riktigt krympte sig för att gå in och tala med henne. Men hon förstod strax, att det måtte vara mor Bertas syster, som kanske skulle kunna ge henne något besked om hennes man. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörrn och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade, så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När små-trollen hörde den främmande rösten, sprungo de alla upp och blefvo mycket häpna att få se en kristen människa midt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Hvad är du för en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina tusen år, men under hela den tiden har ingen kommit och gjort mig en sådan heder som att kalla mig »kära mor». Hvar är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, förra natten låg jag hos gamla mor i det där andra berget därborta.

— Bevare oss väl, sade käringen, skall det nu hetas, att *hon* hör till gammalt folk också — hon, som är bara barnet och knappt hälften så gammal som jag? Nå, hvar och en har sitt tycke. Men hvad är det du är ute och går för?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Han har blifvit förtrollad af en elak häxa, och jag har därför måst ge mig ut för att leta rätt på honom. Nu trodde din syster därborta i berget, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, hvar häxan har gjort af honom.

Käringen satt och tänkte öfver en stund.

— Nej, sade hon, det vet jag inte. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevändt. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig »kära mor», så skall jag ändå försöka hjälpa dig. För du skall veta, att jag har en syster, som är dubbelt så gammal som jag. Hon är hemma i hvarjehanda, och det är kanske inte omöjligt, att hon har reda på, hvar din man finns.

— Å, hvad du gör mig glad, sade prinsessan, jag skall tacka dig hela mitt lif.

— Nå nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är ju inte säkert än, att du får det, som du vill. Jag åtminstone har inte lofvat dig din man tillbaka, så mycket du det vet. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss öfver natten. I morgon bittida skall jag låta en af mitt folk visa dig vägen till min syster.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blef där hos små-trollen öfver natten. Men tidigt nästa morgon, så snart dagen började gry i öster, stod hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den tusenåriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på en af sina sonsöner, en liten bergapyssling med stor topplufva och långt skägg,

att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer få med hvarandra att beställa. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig »kära mor», så vill jag ge dig en liten vängåfva till minne. Det är en härfvel, som du ser, och den härfveln är på det viset beskaffad, att du aldrig behöfver lida nöd, så länge du har honom i behåll. Ty han härflar ensam allt det garn, som din spinnrock spinner, och sedan förvandlar han sig till väfstol och väfver allt det, som han har härflat. Och sköter du dig väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta både af spinnrocken och härfveln, i fall du en gång råkar din man. Men nu önskar jag dig lycka på resan och allt godt hela lifvet igenom.

Prinsessan tackade för härfveln, och det var han också ärligen värd, ty det var inte nog med, att han var nyttig, utan han var också i sig själf vacker och dyrbar och allt igenom af skärt guld. Prinsessan tog härfveln under armen, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde den lilla pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och öfver berg och dal.

När det blef sent på kvällen och skymningen föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen på ett högt svart berg, som reste sig framför dem, och när prinsessan såg uppåt, blef hon varse ett ljus, som tindrade däruppe i mörkret som en liten, liten röd stjärna. Strax fick hon nytt mod, och i ett ögonblick glömde hon all

sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, hvad jag skulle, ty där uppe bor farmors äldsta syster, och henne kan du själf ta reda på.

Därmed lyfte han på sin topplufva, nickade vänligt och sprang sina färde. Men prinsessan började åter vandra. Berget var dubbelt så högt som det förra, och vägen var brant och full af stockar och stenar. Men det hjälpte inte, prinsessan sträfvade sig fram ändå och släppte aldrig det röda skenet ur sikte. Slutligen fick hon se, att det kom ur en stor, stor berghåla. Dörren till hålan stod öppen, så att prinsessan kunde titta in, och det gjorde hon också. Hon såg då, att det brann en eld därinne, och rundt omkring elden myllrade det af små-troll, både karlar och kvinnfolk. Allra längst fram satt en gammal, gammal käring och pysslade med något smått; hon tycktes vara liksom förstyre eller husbonde för alla de andra. Käringen var inte mycket vacker, liten och krokig och faseligen brun och skrynklig i ansiktet; näsan var lång och gick ihop med hakan, och hufvudet for fram och tillbaka, så att käringen inte hade någon styrsel på det. Prinsessan riktigt krympte sig för att gå in och tala med henne. Men hon förstod strax, att det måtte vara mor Bertas äldsta syster och säkert den enda, som skulle kunna ge henne något besked om hennes man. Hon tog därför mod till sig, steg in genom bergadörrn och gick hastigt fram till den gamla. Där neg hon vackert och sade så modigt hon kunde:

— God kväll, kära mor!

När små-trollen hörde den främmande rösten,

sprungo de alla upp och blefvo mycket häpna att få se en kristen människa midt ibland sig. Men käringen tittade bara upp och såg helt belåten ut.

— God kväll igen! sade hon. Hvad är du för en, som kommer och hälsar så fint och snällt? Här har jag nu suttit i väl sina två tusen år, men under hela den tiden har ingen kommit och gjort mig en sådan heder som att kalla mig »kära mor». Hvar är du ifrån?

— Jo, svarade prinsessan, förra natten låg jag hos gamla mor i det där andra berget därborta.

— Bevare oss väl, sade käringen, skall det nu hetas, att *hon* hör till gammalt folk också — hon som är bara barnet och knappt hälften så gammal som jag? Nå, hvar och en har sitt tycke. Men hvad är det du är ute och går för?

— Jo, jag är gift med prins Hatt under jorden, svarade prinsessan. Han har blifvit förtrollad af en elak häxa, och jag har därför måst ge mig ut för att leta rätt på honom. Nu trodde din syster därborta i berget, att du, som är så gammal och vis, kanske skulle veta, hvar häxan har gjort af honom.

Käringen satt och tänkte öfver en stund och såg mycket allvarsam ut.

— Ja, sade hon, nog har jag hört talas om prins Hatt under jorden, och nog vet jag också, hvar han är. Men det måste jag säga dig, att det skall sitta hårdt åt, om du någonsin får honom igen. Ty han är i häxans våld och har nära på glömt bort både dig och allt annat. Sannerligen jag nu för tillfället vet, hvad vi kunna göra åt honom. Så värst gammal är jag inte, och med min visdom är det klent bevändt. Men eftersom du gjor-

de mig den hedern och kallade mig »kära mor», så skall jag ändå försöka hjälpa dig, så godt jag kan.

— Å, hvad du gör mig glad, sade prinsessan, jag skall tacka dig hela mitt lif.

— Nå nå, lagom är bäst, svarade den gamla, det är ju inte säkert än, att du får det, som du vill. Jag åtminstone har inte lofvat dig din man tillbaka, så mycket du det vet. Men nu är det väl bäst du blir kvar hos oss öfver natten. I morgon bittida skall jag låta en af mitt folk visa dig vägen till häxan.

Härmed var prinsessan belåten, och hon blef där hos små-trollen öfver natten. Men tidigt nästa morgon, så snart dagen började gry i öster, stod hon upp och ville ge sig i väg. Hon tog den två-tusen-åriga käringen i hand och sade farväl. Då ropade käringen på en af sina sonsöner, en liten bergapyssling med stor topplufva och långt skägg, att han skulle göra sig i ordning och följa med. Sedan sade hon till prinsessan:

— Inte tror jag just, att vi två någonsin mer få med hvarandra att beställa. Men eftersom du gjorde mig den hedern och kallade mig »kära mor», så vill jag ge dig en liten vängåfva till minne. Det är en penninge-pung, som du ser, och den penninge-pungen är på det viset beskaffad, att du aldrig behöfver lida nöd, så länge du har honom i behåll. Ty han är alltid full med hvita pengar, huru mycket du också tar ut ur honom. Och sköter du dig väl och aldrig tappar modet, så kanske du kan ha någon nytta både af spinnrocken och härfveln och penninge-pungen, i fall du en gång råkar din man. Men nu önskar jag dig lycka på resan och allt godt hela lifvet igenom.

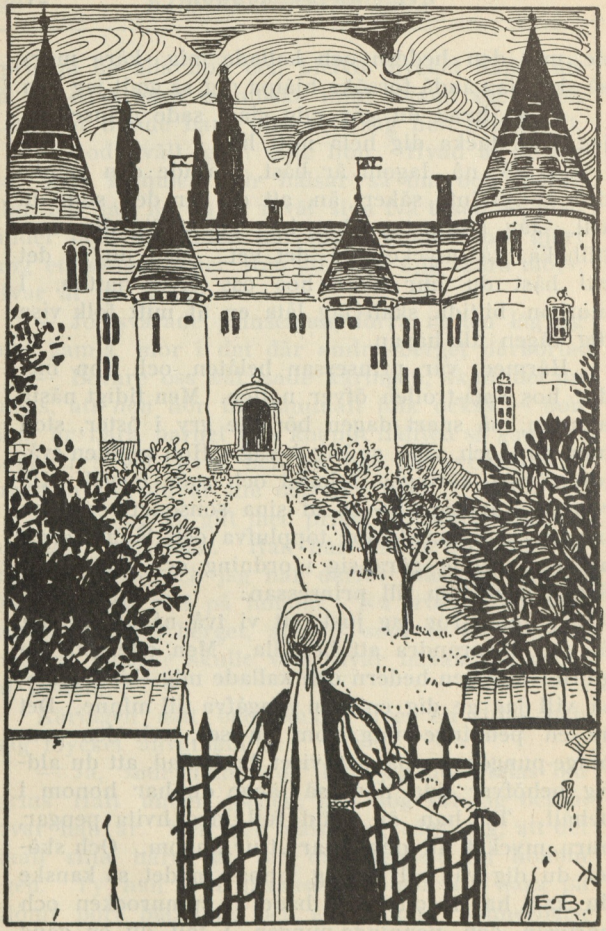

»Prinsessan stod en stund vid grinden.»

Prinsessan tackade för pungen, och det var han också ärligen värd, ty det var inte nog med, att han var nyttig, utan han var också i sig själf vacker och dyrbar, allt igenom af silke och stickad med röd guldtråd. Prinsessan stoppade honom på sig, neg vackert och sade än en gång farväl. Därefter vände hon sig om, gick ut ur hålan och följde efter den lilla pysslingen, där han vandrade fram genom skog och lund och öfver berg och dal.

När det blef sent på kvällen och skymningen föll på, var prinsessan så trött, att hon knappt kunde flytta en fot. Men just som hon var nära att segna till marken, pekade pysslingen framåt vägen, och när prinsessan såg dit, blef hon varse ett högt slott, som reste sig midt framför dem. Strax fick hon nytt mod, och i ett ögonblick glömde hon all sin trötthet. Men i detsamma stannade pysslingen och sade:

— Nu har jag gjort, hvad jag skulle, ty därinne bor häxan, och henne kan du själf ta reda på.

Därmed lyfte han på sin topplufva, nickade vänligt och sprang sina färde.

* * *

Prinsessan stod en stund vid grinden och såg på slottet. Det var mycket stort, med tjocka murar och torn och långa rader af fönster. Ja, därinne fanns prins Hatt. Men nu gällde det att sköta sig väl, ty häxan skulle minsann inte bli lätt att öfverlista. Prinsessan darrade, när hon tänkte därpå. Men det fick inte hjälpa, hon skulle försöka det, om hon också skulle mista lifvet. När hon hade stått en liten stund, tog hon därför mod

till sig, öppnade grinden och gick in på slottsgården. Där fick hon strax se en stor kvinna, som kom gående rakt emot henne. Då prinsessan såg, hur stolt och myndig kvinnan var, och hur granna kläder hon hade, förstod hon strax, att det måtte vara häxan själf. Hon stannade därför och neg djupt. Häxan sade då:

— Hvad är du för en, och hvar kommer du ifrån?

— Jo, jag är bara en stackars människa ifrån främmande land, svarade prinsessan, och jag är alldeles förbi af trötthet, ty jag har vandrat i flera dagar igenom

skog och lund och öfver berg och dal. Men nu har jag tänkt, att jag skulle kunna få någon liten tjänst här på slottet.

Häxan såg på henne med sina stickande ögon.

— Jaså, sade hon, och det tror du, att jag skulle ha tjänst åt hvarenda landstrykerska, som här kommer och far! Nej, packa dig strax din väg, du sätter aldrig din fot öfver min tröskel.

Vid detta tal vardt prinsessan helt förfärad. Men när hon tänkte på prins Hatt, repade hon mod igen.

— Det är du, som har att befalla, sade hon med stor ödmjukhet, ett rum på själfvaste slottet skulle väl också vara alldeles för fint för mig. Men nog har du väl något litet kryp-in på din stora gård, där en uttröttad människa kan få hvila sig några dagar efter alla sina vedermödor? Jag skulle vara tacksam för hvad som helst.

Häxan ämnade först säga nej en gång till, men så kom det på henne en tanke, som hon tyckte var så ogement kvick, så att hon inte kunde hålla sig ifrån att skratta.

— Jaså, skulle du det? sade hon. Ja, då vore det väl synd att inte låta dig få din vilja fram. Du skall få ligga — i *gåshuset;* det kan just vara ett passligt härberge åt en sådan som du är. Måtte du nu sofva godt och trifvas väl!

Därmed vände hon sig om och gick uppför slottstrappan, och hela kvällen var det henne ett riktigt nöje att tänka på, huru trefligt den främmande kvinnan måtte ha det där nere i det snuskiga gåshuset.

Men hennes nöje hade nog varit så lagom, om hon hade kunnat se, hvad som nu gick för sig

i gåshuset. Så fort prinsessan kom dit ner, slog hon upp dörren på vid gafvel och tog en stor kvast och sopade rent både innan och utan. Det var ett svårt göra, ty gåshuset var ganska stort, och det hade varit vådligt med gäss därinne, och ingen hade någonsin gjort rent efter dem. Men prinsessan var full af ifver, och därför gick det som en dans. När hon hade slutat sopningen, lade hon sig till att skura, och hon skurade, och hon putsade, och hon fejade i hvar vrå, så att man aldrig

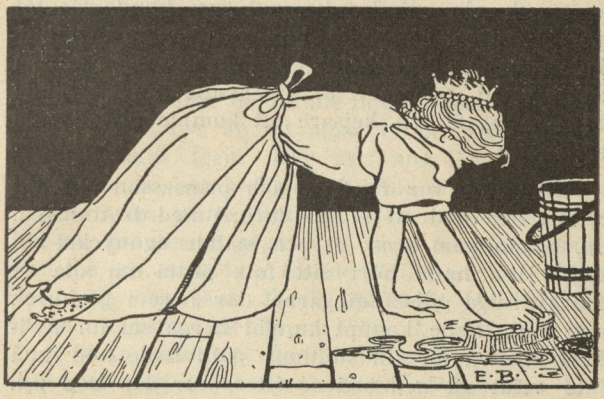

hade sett på maken. Om en liten stund voro golfvet och väggarna och taket så rena, så att det lyste hvitt af dem. När så det var färdigt, tog prinsessan fram sin lilla gyllene spinnrock och lät honom spinna det allra finaste garn, både silke och guld. Sedan tog hon fram härfveln och lät honom härfla garnet och väfva det till siden och gyllenduk. Till sist tog hon sidenet och gyllenduken och klädde därmed gåshuset rundt omkring, både inuti och utanpå, så att det skimrade och blänkte på alla kanter. Af detta arbete blef hon så trött, så att hon måste lägga sig att sofva. Men då hade hon också en sängkammare, som var så fin, som om den vore gjord åt en prinsessa.

Nästa morgon stod prinsessan bittida upp och beskådade sitt verk, och hon tyckte inte det kunde vara stort bättre. Sedan tog hon fram sin guldstickade sidenpung och gick ut och köpte sig både

mat och vin och hvad annat som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var så ståtligt, att hon mer än väl skulle kunnat bjuda både kungar och kejsare att komma dit och äta sig mätta.

När allt var färdigt, gick prinsessan upp till slottet och bad att få tala ett ord med drottningen. Ja, häxan kom strax ut och ställde sig mycket nådig. Hon hade hört sitt folk prata om alla de märkvärdiga tillställningarna där nere i gåshuset, och hon hade knappt kunnat bärga sig för nyfikenhet. Men för sin stolthets skull hade hon ändå inte velat gå ned och se efter, hur där stod till. Nu var hon mycket angelägen att bli bjuden, och det blef hon också.

— Du har varit så vänlig, så du har gifvit mig husrum öfver natten, sade prinsessan, och jag ville gärna på något sätt visa dig min tacksamhet. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och prins Hatt skulle vilja göra mig den äran att bli mina gäster i kväll.

— Tack, tack, svarade häxan, hvad min kära fästman beträffar, så har jag först för några dagar sedan fått honom hem ifrån främmande land, och där har han haft så många ledsamma äfventyr, så att han ännu är liksom litet konstig i hufvudet. Han drömmer för jämnan om sjungande löf och underjordiska salar och en hop andra dumheter. Hvar dag ger jag honom goda glömske-drycker att ta in förstås, men det dröjer nog en vecka ännu, innan han blir så bra, så att vi kunna ha bröllop. Han måste därför hålla sig inne så länge. Men i

stället skall jag ta med mig min styfdotter, så bli vi tre vid bordet i alla fall.

Inte vardt prinsessan just så glad, när hon hörde detta, men det kunde inte hjälpas; hon hade ingen annan råd än att niga och tacka och gå ner i sitt gåshus igen. Där satt hon länge och väl och undrade, hur hon skulle kunna öfverlista häxan och få råka prins Hatt. Det var sannerligen inte lätt att grunda ut något sätt, men till sist hittade hon på ett, som hon trodde skulle gå bra. Hon var nätt och jämt färdig därmed, när hon såg häxan komma gående ner för backen med en ung flicka bakefter sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukadt med präktiga rätter på silfverfat och vin i kristallflaskor och de kosteligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och läto maten sig väl smaka. Prinsessan var den artigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de hade ätit och druckit en stund, så att de voro nöjda och glada, tog hon fram sin lilla gyllene spinnrock och lät honom spinna det allra finaste garn. Och det gick, så att det surrade om öronen på dem, och det tog aldrig något slut, förr än prinsessan själf sade stopp. Häxan blef alldeles ifrån sig af häpnad. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt lif sett, och hon frågade strax, om hon inte kunde *få* den spinnrocken. Nej, det kunde hon inte, sade prinsessan, det var den sannerligen alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar

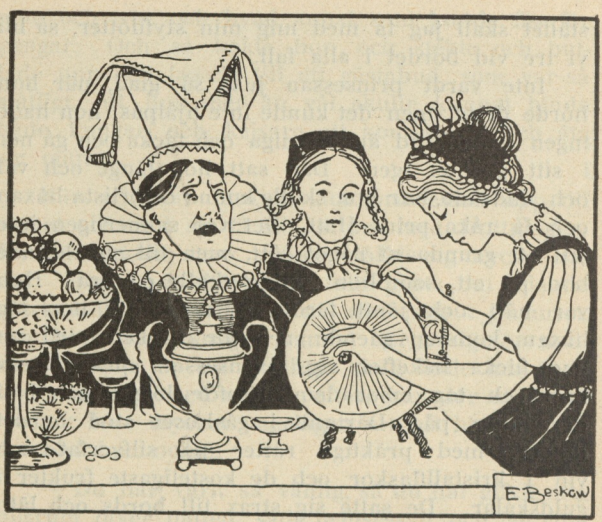

inte med spinnrockar. Kommer jag någonsin att göra mig af med en så stor klenod, så blir det åtminstone inte för pengar.

— Nå, för hvad då? sade häxan.

— Å, visst kunde jag väl ha mina små infall, jag med, svarade prinsessan, men det lönar sig inte att tala om, du skulle bara bli förargad på mig.

— Visst inte, skrek häxan, säg bara strax, hvad du vill, så skall du få det, och det utan prut.

— Ja, efter du är så angelägen, så får jag väl göra dig till viljes då, sade prinsessan. Spinnrocken skall bli din, men rakt inte på något annat villkor, än att jag i kväll får råka prins Hatt och tala med honom i enrum.

Häxan ryckte till och tittade på henne med onda ögon.

— Ja, var det inte det jag visste, sade prinsessan och låtsades vara lika nöjd, du tycker inte om det, och det kan ingen undra på. Nu tala vi inte mer om den saken, utan hvar och en behåller sitt, och vi äro lika goda vänner för det.

Men häxan hade strax tänkt ut, att hon gärna kunde gå in på det där villkoret. Hon behöfde ju bara i förväg ge prins Hatt en stark sömndryck, så skulle han hvarken kunna se den främmande kvinnan eller höra, hvad hon hade att säga.

— Nej, kom du, sade hon, du skall få, hvad du begär, och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styfdotter afsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men hon finge inte somna utan skulle lägga noga märke till allt, hvad den främmande kvinnan toge sig för, ty om morgonen skulle hon tala om det för sin styfmor. Sedan tog häxan en bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allahanda sömngifvande örter. Med den i handen gick hon

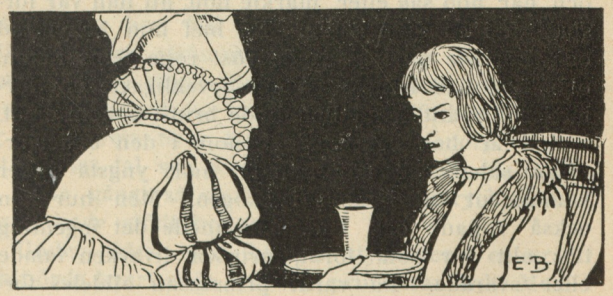

in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styfdottern fick gå med, för att hon skulle ta emot bägaren och bära ut den igen.

— Här är en dryck, som skall ge dig lugn och ro, sade häxan, så att du slipper dina drömmar om sjungande löf och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tömde den i ett enda drag och räckte den sedan till flickan. Knappt hade detta skett, förr än en tung sömn kom öfver honom. Han föll tillbaka mot ryggstödet och sjönk i en så djup dvala, att han hvarken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom, sade hon, och nu kan du få tala vid honom, så mycket du vill, jag skall inte störa dig.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon nu ändtligen hade fått rätt på honom. Men han svarade ingenting, och när hon såg efter, märkte hon, att han var försjunken i en djup sömn. Då blef hon bekymrad och började med klagande röst ropa hans namn, och hon bad honom på det bevekligaste om förlåtelse för allt, hvad hon hade brutit honom emot, både när hon betraktade honom i den underjordiska salen, och när hon lät hans yngsta syster komma ut till honom i skogen. Men hur hon också ropade och bad, så tjänade det ingenting till; allt var som förut, prinsen hvarken talade eller svarade. Då vardt prinsessan alldeles för-

tviflad, och hon föll ned för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon hade vandrat långa vägar för att söka honom, och hur hon hade vågat sig in i själfva trollfolkets hålor för att få veta, hvar hon skulle finna honom. Men allt hennes tal var förgäfves; prinsen vaknade inte en enda gång; så stark var den sömndryck, som häxan hade gifvit honom.

Under tiden stod häxans styfdotter i en vrå och hörde hvart enda ord, som prinsessan sade. Men

hon tyckte synd om prinsessan och satte sig i sinnet, att hon aldrig skulle förråda henne.

Tidigt på morgonen, när stjärnorna började slockna för dagen, kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur där stod till. Och hvad hon då blef varse gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu skyldig henne spinnrocken och måste strax gå ner i gåshuset och hämta honom upp. Häxan tog emot honom och tyckte, att hon hade fått honom för ett riktigt röfvarepris. Hon vinkade till sig sin styfdotter och frågade hviskande, hvad den främmande kvinnan hade sagt. Men styfdottern svarade bara, att hon hade legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hel hop, som det inte var någon mening i. När häxan hade fått det beskedet, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att spinna på sin gyllene spinnrock. Och lika kvickt som tråden lekte på spindeln, lika kvickt lekte också hennes tankar på allt, hvad som ondt var. Men den som inte hade för roligt, det var prinsessan. Hon satt hela förmiddagen inne i gåshuset med handen under kind och bara grät, så att tårarna runno som de klaraste pärlor.

Men när det led ett stycke på eftermiddagen, så tyckte hon, att nu kunde det vara gråtet nog för den gången, nu gällde det att tänka på något annat. Hon reste sig därför upp, tvättade sig i ansiktet och tog på sig en glad min. Sedan drog hon upp sin guldstickade sidenpung ur klänningsfickan och gick ut och köpte sig både mat och vin och hvad annat, som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var ändå ståtligare än det, som hade varit den förra kvällen.

När allt var färdigt, gick hon upp till slottet och bad att få tala ett ord med drottningen. Ja, häxan kom strax ut och tackade för sist och ställde sig mycket nådig. Hon hade hela eftermiddagen hört sitt folk prata om alla de nya tillrustningarna där nere i gåshuset, och hon undrade mycket, om den främmande kvinnan kanske hade några andra saker, som vore lika bra som spinnrocken. Nu var hon därför angelägen att bli bjuden en gång till, och det blef hon också.

— Du var så vänlig, så du höll till godo med litet kvällsmat hos mig i går, sade prinsessan, och då hade vi det, som jag tyckte, riktigt trefligt. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och din styfdotter skulle vilja göra mig den äran och bli mina gäster i kväll också.

— Tack, tack, svarade häxan glad, det skola vi gärna göra.

Prinsessan neg och tackade så mycket för det goda svaret och gick så ner i sitt gåshus igen. Det drōjde sedan inte lång stund, innan hon fick se häxan komma gående ner för backen med sin unga styfdotter bakefter sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukadt med präktiga rätter på silfverfat och med vin i kristallflaskor och de kosteligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och läto maten sig väl smaka. Prinsessan var den artigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de hade ätit och druckit en stund, så att de voro nöjda och glada, tog hon fram sin lilla gyllene härfvel och lät honom härfla och väfva de allra finaste sidentyger och gyllendukar. Och det gick,

»Prinsessan bad dem stiga på.»

så att det frasade om öronen på dem, och det tog aldrig något slut, förr än prinsessan själf sade stopp. Häxan blef alldeles ifrån sig af häpnad. Visst hade spinnrocken varit bra, men härfveln var ändå ett strå hvassare, tyckte hon. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt lif sett, och hon frågade strax, om hon inte kunde *få* den härfveln. Nej, det kunde hon inte, sade prinsessan, det var den sannerligen alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar inte med härflar. Kommer jag någonsin att göra mig af med en så stor klenod, så blir det åminstone inte för pengar.

— Nå för hvad då? frågade häxan.

— Å visst kunde jag väl ha mina små infall, jag med, svarade prinsessan, men det lönar sig inte att tala om, du skulle bara bli förargad på mig.

Häxan förstod, hvad hon menade, och tittade på henne med onda ögon.

— Ja, var det inte det jag visste, sade prinsessan och låtsades vara lika nöjd, du tycker inte om det, och det kan ingen undra på. Nu tala vi inte mer om den saken, utan hvar och en behåller sitt, och vi äro lika goda vänner för det.

Men häxan hade strax tänkt ut, att hon gärna kunde gå in på det där villkoret i dag också. Hon behöfde ju bara i förväg ge prins Hatt en stark sömndryck igen, och då skulle det gå på samma sätt som förra gången; han skulle hvarken kunna se den främmande kvinnan eller höra, hvad hon hade att säga.

— Nej, kom du, sade hon därför, du skall få, hvad du begär, och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styfdotter afsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men hon finge inte somna utan skulle lägga noga märke till allt, hvad den främmande kvinnan toge sig för, ty om morgonen skulle hon tala om det för sin styfmor. Sedan tog häxan en bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allahanda sömngifvande örter. Med den i handen gick hon in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styfdottern fick gå med för att vara till hands och bära ut bägaren.

— Här är en dryck, som skall ge dig lugn och ro, sade häxan, så att du slipper dina drömmar om sjungande löf och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tömde den i ett enda drag och räckte den sedan till flickan. Knappt hade detta skett, förr än en tung sömn kom öfver honom. Han föll tillbaka mot ryggstödet och sjönk i en så djup dvala, att han hvarken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom igen, sade hon, och nu kan du få tala vid honom, så mycket du vill, jag skall inte störa dig.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon än en gång hade fått se honom. Men han svarade ingenting, och när hon såg efter, märkte hon, att han äfven nu

var försjunken i en djup sömn. Då blef hon bekymrad och började med klagande röst ropa hans namn, och hon bad på det bevekligaste om förlåtelse för allt, hvad hon hade brutit honom emot, både när hon betraktade honom i den underjordiska salen, och när hon lät hans yngsta syster komma ut till honom i skogen. Men hur hon också ropade och bad, så tjänade det ingenting till; allt var som förut, prinsen hvarken talade eller svarade. Då vardt prinsessan alldeles förtviflad, och hon föll ned för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon hade vandrat långa vägar för att söka honom, och hur hon hade vågat sig in i själfva trollfolkets hålor för att få veta, hvar hon skulle finna honom. Men allt hennes tal var förgäfves; prinsen vaknade inte en enda gång; så stark var den sömndryck, som häxan hade gifvit honom.

Under tiden stod häxans styfdotter i en vrå och hörde hvart enda ord, som prinsessan sade. Men hon tyckte synd om prinsessan och satte sig i sinnet, att hon aldrig skulle förråda henne.

Tidigt på morgonen, så fort stjärnorna började slockna för dagen, kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur där stod till. Och hvad hon då blef varse, gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu tvungen att gå ner i gåshuset och hämta upp den gyllene härfveln. Häxan tog emot honom och tyckte, som sant var, att hon hade fått honom för ett riktigt röfvarepris. Hon vinkade till sig sin styfdotter och frågade, hvad den främmande kvinnan hade sagt. Men styfdottern svarade bara, att hon hade legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hel hop saker, som det inte var

någon mening i. När häxan hade fått detta besked, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att härfla på sin gyllene härfvel. Och lika kvickt som tråden löpte på härfveln, lika kvickt lekte ock hennes tankar på allt, hvad som ondt var. Men den, som inte hade för roligt, det var prinsessan. Hon satt hela förmiddagen inne i gåshuset med handen under kind och bara grät, så att tårarna runno som de klaraste pärlor.

När det led ett stycke på eftermiddagen, tyckte hon, att nu kunde det vara gråtet nog för den gången, nu gällde det att tänka på annat. Hon reste sig därför upp, tvättade sig i ansiktet och tog på sig en glad min. Sedan drog hon upp sin guldstickade sidenpung ur klänningsfickan och gick så ut och köpte sig både mat och vin och hvad annat, som kunde fås för pengar. Och så kokte hon och stekte och bullade upp och lagade till ett gästabud, som var ändå ståtligare än det, som hade

varit den förra kvällen. Men så var det också sista gången, tänkte hon för sig själf; gick det inte *nu*, så var allt hopp ute, och då hade hon ingenting annat att önska sig än att få dö.

Då allt var färdigt, gick hon upp till slottet och bad att få tala ett ord med drottningen. Ja, häxan kom strax ut och tackade för sist och ställde sig mycket nådig. Hon hade hela eftermiddagen hört sitt folk prata om alla de nya tillrustningarna där nere i gåshuset, och hon undrade mycket, om den främmande kvinnan kanske hade några andra saker, som vore lika bra som spinnrocken och härfveln. Nu var hon därför angelägen att bli bjuden en gång till, och det blef hon också.

— Du har varit så vänlig, så du har hållit till godo med litet kvällsmat hos mig både i går och i förgår, sade prinsessan, och då hade vi det, som jag tyckte, riktigt trefligt. Därför tänkte jag nu fråga, om inte du och din styfdotter skulle vilja göra mig den äran och bli mina gäster i kväll också.

— Tack, tack, sade häxan glad, det skola vi gärna göra.

Prinsessan neg och tackade så mycket för det goda svaret och gick så ner i sitt gåshus igen. Det dröjde sedan inte lång stund innan hon fick se häxan komma gående ner för backen med sin unga styfdotter bakefter sig. Prinsessan sprang strax upp och tog emot dem utanför dörren och bad dem stiga på. Därinne i gåshuset stod bordet dukadt med präktiga rätter på silfverfat och med vin i kristallflaskor och de kosteligaste frukter i guldskålar. De satte sig strax till bords och läto maten sig väl smaka. Prinsessan var den ar-

tigaste värdinna och gjorde allt för att roa sina gäster. När de hade ätit och druckit en stund, så att de voro nöjda och glada, tog hon fram sin lilla guldstickade sidenpung och höll honom upp och ned, så att silfverslantarna kunde ralla ut. Och det gjorde de också. Det riktigt rann pengar ur pungen, och på golfvet vardt det en stor hög. För att de inte skulle behöfva stå och trampa i slantarna, måste prinsessan till sist säga stopp. Häxan var alldeles ifrån sig af häpnad. Visst hade spinnrocken och härfveln varit bra, men hur liten sidenpungen också var, så gick han ändå utanpå bägge två, tyckte hon. Något så märkvärdigt hade hon aldrig i sitt lif sett, och hon frågade strax, om hon inte kunde *få* den sidenpungen.

Nej, det kunde hon inte, sade prinsessan, det var den alldeles för dyrbar till. Nå, men då kunde hon väl få *köpa* den, tyckte häxan, hon ville ge hur mycket som helst.

— Nej tack, svarade prinsessan, jag handlar inte med sidenpungar. Kommer jag någonsin att göra mig af med en så stor klenod, så blir det åtminstone inte för pengar.

— Å, jag vet, hvad du menar, sade häxan ifrigt, kom du bara, så skall du få hvad du vill, och det på fläcken.

De följdes nu åt upp till slottet. Där tog häxan sin styfdotter afsides och befallde henne att gömma sig i prinsens kammare. Men hon finge inte på några villkor somna utan skulle lägga noga märke till allt, hvad den främmande kvinnan toge sig för, ty om morgonen skulle hon tala om det för sin styfmor. Sedan tog häxan en bägare och fyllde den med vin, som hon hade blandat med allahanda sömngifvande örter. Med den i handen gick hon in till prinsen, där han satt i sin kammare. Styfdottern fick gå med för att vara till hands och ta emot bägaren, när den var urdrucken.

— Här är en dryck, som skall ge dig lugn och ro, sade hon, så att du slipper dina drömmar om sjungande löf och underjordiska salar och alla de andra dumheterna.

Prinsen tog bägaren och tänkte tömma den i ett enda drag. Men i detsamma såg han, att häxans styfdotter blinkade åt honom och tittade på bägaren och rystade på hufvudet, som om hon menade, att han skulle ta sig väl till vara. Han förde då bägaren till munnen och låtsades dricka men smakade inte så mycket som en enda droppe utan

räckte strax bägaren till flickan. Så fort detta var gjordt, föll han tillbaka mot ryggstödet och låtsades sjunka i en så djup dvala, att han hvarken hörde eller såg. Då log häxan i sitt falska hjärta. Hon gick ut till prinsessan, fattade henne vid handen och ledde henne in i kammaren.

— Här har du honom igen, sade hon, och nu kan du få tala vid honom, så mycket du vill, jag skall inte störa dig.

Därmed gick hon sin väg, och prinsessan trodde, att hon var ensam med prins Hatt. Hon sprang fram och lade armarna om hans hals och talade om, hur glad hon var, att hon än en gång hade fått se honom. Men han var så förvirrad af häxans trollerier och glömskedrycker, att han inte kunde minnas, hvem prinsessan var. Han svarade därför ingenting, och prinsessan trodde, att han äfven nu var försjunken i en djup sömn. Då blef hon mycket bekymrad och började med klagande röst ropa hans namn, och hon bad honom på det bevekligaste om förlåtelse för allt, hvad hon hade brutit honom emot, både när hon betraktade honom i den underjordiska salen och när hon lät hans yngsta syster komma ut till honom i skogen. Prinsen lyssnade och kunde först inte fatta hennes ord. Men allt efter som hon talade, gick det upp ett ljus för honom, och det började klarna i hans minne, så att han kom ihåg sin hustru och sina små barn och allt, hvad som hade gjort, att de blifvit skilda ifrån hvarandra. Härvid kände han sig till mods, som om han hölle på att vakna upp ifrån en lång och svår dröm, och han kunde inte få fram ett enda ord. Då vardt prinsessan alldeles förtviflad öfver, att hennes hopp äfven

denna, den allra sista gången skulle gå om intet. Hon föll ned för hans fötter och berättade under strömmande tårar, hur hon hade vandrat långa vägar för att söka honom, och hur hon hade vågat sig in i själfva trollfolkets hålor för att få veta, hvar hon skulle finna honom. När prinsen hörde detta, rusade allt blodet till hjärtat på honom, och till sist sprang han häftigt upp och tog prinsessan i famnen och kysste henne. Och hade det förut varit sorg och gråt, så blef det nu fröjd och gamman, och på en lång stund visste hvarken prinsen eller prinsessan hvar de voro någonstädes: så stor var deras glädje öfver att de ändtligen hade återfunnit hvarandra.

Men rätt som de så stodo och hade glömt bort allting annat, så hörde de någon komma fram ur mörkret, och när de sågo närmare efter, så märkte de, att det var häxans styfdotter. Prinsessan vardt helt förfärad, ty hon trodde, att flickan skulle förråda dem, och om hon det gjorde, så skulle häxan åter igen få väldet öfver prins Hatt. Men flickan talade vänligt till dem och lugnade dem.

— Bli inte rädda, ni, sade hon, jag skall minsann inte förråda er. Jag tänker tvärtom hjälpa er, allt hvad jag kan, ty jag hör inte till häxans folk eller är af hennes sinne. Nej, min far var en kristen prins likasom du, prins Hatt, och häxan förtrollade honom just på samma sätt, som hon sedan har förtrollat dig. Men han tvinade bort af sorg och vardt död, och allt sedan har jag måst vara kvar i häxans hus. Men bra gärna ville jag bort härifrån, och om vi tre nu hålla tillsammans, så vore det väl märkvärdigt, om vi inte skulle ta död på den otäcka trollpackan.

Detta tyckte prinsen och prinsessan vara mycket bra sagdt, och de bådo flickan sätta sig bredvid dem, så skulle de komma öfverens om, hur de borde bära sig åt.

— Ja, för det första så ha ni väl reda på det, sade flickan, att man inte kan få död på häxor af den här sorten, utan att man skållar ihjäl dem?

Nej, det hade de inte vetat förut, men när hon nu sade det, så kunde de mycket väl fatta, att det måtte vara så.

— Jo, det är alldeles säkert, sade flickan igen, och därför är det nu bäst, att vi till att börja med inte låtsa om någonting alls. När häxan därför i morgon kommer och frågar dig, prins Hatt, om hon inte strax får ställa till bröllop, så skall du svara ja. Då skickar hon ut och bjuder ihop alla sina otäcka släktingar, och för dem ställer hon till ett hej-

dundrande gästabud. Men eftersom hon nu vet, att du, prinsessa, förstår dig på att laga god mat, så skall du få se, att hon skickar och frågar dig, hur hon skall bära sig åt för att få köttet riktigt mört. Då skall du bara säga så här: »Jo, jag har hört sägas, att man skall göra elden mycket stark och låta lagen koka, ända tills kitteln blir alldeles blå i botten». Sedan är det inte nödigt, att ni båda göra någonting mer; det öfriga skall jag sörja för.

Prinsen och prinsessan tackade flickan på det hjärtligaste och lofvade att rätta sig efter hvad hon hade sagt. Sedan sutto de länge och språkade med hvarandra.

Men när det led fram emot morgonen och stjärnorna började slockna för dagen, smög sig flickan tillbaka till sin vrå, prins Hatt lutade sig mot ryggstödet och låtsade sofva, och prinsessan lade sig på knä framför honom, fattade hans händer och tog på sig en ledsen och förgråten uppsyn. Strax därefter kom häxan in i prinsens kammare för att se, hur där stod till. Och hvad hon då blef varse gjorde henne inte ledsen. Prinsessan var nu skyldig henne den guldstickade sidenpungen och måste strax lämna honom ifrån sig. Häxan tog emot honom och tyckte, att hon hade fått honom för ett riktigt röfvarepris. Hon vinkade sedan till sig sin styfdotter och frågade henne hviskande, hvad den främmande kvinnan hade haft att säga. Men styfdottern svarade bara, att hon hade legat på knä framför prins Hatt och gråtit och pratat en hop saker, som det inte var någon mening i. När häxan hade fått detta besked, gick hon in i sin allra innersta kammare och satte sig att ösa silfverslantar ut ur sin guldstickade sidenpung. Och lika full som si-

denpungen var med slantar, lika fullt var hennes hufvud af onda tankar.

Rätt som hon satt och såg, hur slantarna trillade fram, tänkte hon vid sig själf, att nu borde hon ha råd att ställa till ett hejdundrande bröllop. Och till det kunde hon bjuda ihop alla sina släktingar, både stora och små, och låta dem äta och dricka så mycket de ville. De skulle i alla fall inte orka äta henne fattig, så länge hon hade den utmärkta sidenpungen att ösa pengar ur. Hon gick strax till prins Hatt och frågade, om han inte nu kände sig så pass bra, så att de snart kunde få hålla bröllop. Jo, för all del, sade prins Hatt, det kunde de gärna göra, från hans sida fanns inte det minsta hinder. När häxan hörde detta, vardt hon

så glad i hågen, så att hon inte visste, på hvilket ben hon skulle stå.

— Det kan man då sannerligen kalla tur, sade hon. I förgår fick jag spinnrocken och i går härfveln och i dag sidenpungen, och ändå är det inte nog, utan i dag får jag min kära fästmans ja och samtycke till på köpet. Men nu skall det också bullas upp, och det så att det står härliga till.

Och så skedde det också. Häxan for omkring som en hvirfvelvind, både uppe och nere, och om en liten stund hade hon vändt upp och ner på hela slottet. Allt skulle vara färdigt i röda rappet, och ingenting finge det knusslas på. Häxan skickade ut sändebud och lät bjuda ihop alla sina släktingar, både stora och små, ett hundra trollkarlar och ett hundra trollkäringar och tre hundra troll-ungar, och hon skickade dem särskildt den hälsningen, att de allesammans skulle få äta så mycket nötkött, som de någonsin kunde sätta i sig. Till att börja med lät hon bära fram sin stora kittel, som rymde aderton oxar på en gång, så stor var den. I den kitteln skulle det första koket ske, och det skulle vara för de allra förnämsta gästerna, så att det var mycket noga med att det blef riktigt lyckadt. När elden var uppgjord och oxarna slaktade, kom häxan ihåg, hur fint och mört det köttet hade varit, som den främmande vandringskvinnan hade bjudit henne på. Hon sände därför efter prinsessan och frågade, om hon visste, hur de skulle bära sig åt för att få det som allra bäst.

— Jo, svarade prinsessan, jag har hört sägas, att man skall göra elden mycket stark och låta lagen koka, ända tills kitteln blir blå i botten.

»Hon lutade sig allt mer fram öfver kitteln.»

Detta tyckte häxan vara ett förståndigt råd. Hon lät därför göra elden tre gånger större än förut, så att vattnet bubblade och stänkte högt upp öfver brädden. När det hade lidit en stund, lät hon sätta en stege intill kitteln och bad prinsessan gå upp och titta efter, om inte kitteln var blå i botten ännu. Styfdottern skulle stå nedanför och hålla i stegen. Prinsessan gick upp, lutade sig fram öfver brädden och såg ned i vattnet. Nej, hon kunde inte se någon blånad, sade hon. Häxan lät då brassa på än värre, och när det hade lidit en stund, bad hon prins Hatt gå upp och titta efter, om inte kitteln var blå i botten ännu. Styfdottern skulle hålla i stegen, så att den stod stadigt. Prinsen gick upp, lutade sig fram öfver brädden och såg ned i vattnet. Nej, inte heller han kunde se någon blånad, sade han.

— Det var då också märkvärdigt, sade häxan, det är ju så hett, så att det sjunger i kitteln. Ni måtte inte ha sett efter ordentligt. Håll i stegen du, flicka, så får jag själf gå upp och titta.

Hon gick upp och lutade sig fram öfver brädden och såg ned i vattnet, där det bubblade och kokade som allra värst. Men någon blånad var hon inte god till att se. Detta gjorde henne förargad, och full af otålighet lutade hon sig allt mer fram öfver kitteln, medan hon höll handen öfver ögonen för att kunna se så mycket tydligare. Men som hon så stod framåtböjd öfver kitteln och tittade ner i bubblorna, tog hennes styfdotter och lyfte hastigt en liten smula på stegen. Det var bara en *liten, liten smula* — men det var nog. Häxan miste jämnvikten, och i nästa ögonblick blef det ett stort plask, så att det kokheta vattnet stänkte högt

i himmelens sky. I detsamma gaf häxan till det allra hiskligaste vrål. Men strax därefter vardt hon tyst, alldeles tyst, och sedan kunde ingenting annat höras än eldens sprakande och vattnets puttrande. Styfdottern och prinsen och prinsessan stodo kvar och lyssnade en lång stund. Men när de kunde förstå, att häxan inte längre ville dem något, så tyckte de, att de ingenting mer hade att uträtta där på stället. Ty att vänta på de hundra trollkarlarne och de hundra trollkäringarna och de tre hundra troll-ungarna tyckte de inte lönade sig. De togo därför den gyllene spinnrocken, den gyllene härfveln och den gyllene sidenpungen och gåfvo sig i väg igenom skog och lund och öfver berg och dal.

*

När de hade vandrat länge och väl och stjärnorna började slockna för dagen, sågo de på långt håll ett präktigt slott, som låg och glimmade i morgonsolen. Då de hade gått ett stycke till, märkte de, att midt på slottets gård stod en grön hasselbuske, och när de kommo närmare, så hörde de ifrån busken ett härligt spel, som liknade harpor och fågelsång. Prinsessan hoppade till af glädje, ty hon kände strax igen, att det var de tre sjungande löfven — samma tre löf, som hon först hade längtat så mycket efter, och som sedan hade spelat för henne så ofta där nere i den underjordiska salen. Men än gladare blefvo både hon och prinsen, då de kommo fram till den gröna hasselbusken. Ty där mötte dem prinsens tre systrar, och de hade med sig deras båda små gossar och deras lilla flicka. Hela gården bakom systrarna var full af människor, som alla voro prins Hatts under-

såtar, och så snart prinsen och prinsessan hade stigit upp för slottstrappan, blef prinsen utropad till kung och prinsessan till drottning.

Sedan lefde de lyckliga och nöjda i många, många år. Och ryktet om prinsen och prinsessan och om deras trogna kärlek gick ut öfver all världen.

Men på slottets gård stod den evigt grönskande hasselbusken, och i hans topp sutto de tre sjungande löfven, och de klingade utan uppehåll genom

alla tider, ifrån släkte och till släkte. Och barnen visste ingenting bättre än att leka och drömma under buskens grenar, och när de gamla vandrade förbi, brukade äfven de stanna där en liten stund och höra på det sköna spelet, innan de gingo till sina sysslor igen. Och än i dag, när någon är trött och tung till mods, så behöfver han blott lyssna till de sjungande löfvens klang, så känner han sig strax fri och lätt till sinnes som ett sorglöst barn.

(Teckningar af ELSA BESKOW.)

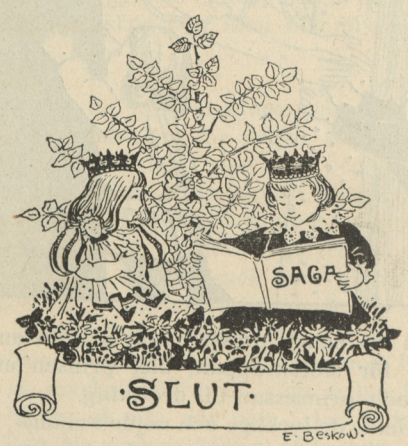

INNEHÅLL.

Sid.

LILLA ROSA OCH LÅNGA LEDA. Med 13 teckningar af *Elsa Beskow* 3

VALLPOJKEN OCH ÄLFVEKUNGEN. Med 17 teckningar af *Elsa Beskow* 29

PRINSESSAN PÅ GLASBERGET. Med 13 teckningar af *Edv. Forsström* 68

POJKEN, SOM ÅT I KAPP MED JÄTTEN. Med 6 teckningar af *V. Andrén* 108

DET SVARTA SKRINET OCH DET RÖDA. Med 18 teckningar af *Jenny Nyström* 125

JÄTTESTUGAN MED KORFTAKET. Med 9 teckningar af *Karl Aspelin* 175

PRINS HATT UNDER JORDEN. Med 32 teckningar af *Elsa Beskow* 195

Svenska
Barnboks-
Institutet
STOCKHOLM

Svenska barnboksinstitutet

26470000105

1

SVENSKA
FOLKSAGOR

Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black